

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ

«Шевченківська весна»

МАТЕРІАЛИ

*Міжнародної науково-практичної конференції студентів,
аспірантів і молодих вчених*

Частина 1

26 березня 2019

Київ – 2019

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Копійка В.В., директор Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, доктор політичних наук, професор.

Заступник голови оргкомітету:

Павлюк Я.В., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 4 курсу спеціальності «Міжнародне право»;

Члени оргкомітету:

Кориневич А.О., координатор з наукової роботи Інституту міжнародних відносин, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права.

Сморжевська А.Г., співголова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, аспірант кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби;

Дайнеко В.В., завідувач кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, професор;

Даниленко С.І., завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій, доктор політичних наук, доцент;

Дорошко М.С., завідувач кафедри країнознавства, доктор історичних наук, професор;

Мицик В.В., завідувач кафедри міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

Калакура В.Я., завідувач кафедри міжнародного приватного права, кандидат юридичних наук, доцент;

Манжола В.А., завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, доктор історичних наук, професор;

Матвієнко В.М., завідувач кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, доктор історичних наук, професор;

Білас І.Г., в. о. завідувача кафедри порівняльного і європейського права, доктор юридичних наук, доктор історичних наук, професор;

Расшивалов Д.П., завідувач кафедри міжнародного бізнесу, кандидат економічних наук, доцент;

Рижков М.М., завідувач кафедри міжнародної інформації, доктор політичних наук, професор;

Рогач О.І., завідувач кафедри міжнародних фінансів, доктор економічних наук, професор;

Шнирков О.І., завідувач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор.

Чижик О.С., заступник голови Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 3 курсу спеціальності «Міжнародне право».

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Врублевський С.Н.¹

Основні пункти протиріч у двосторонніх відносинах між Італією та Францією

Відносини між Францією та Італією протягом останніх двох років переживають етап гострих непорозумінь та максимальне зниження рівня довіри. Остаточно це стало можливим внаслідок формування нової правлячої коаліції в Італії після проведення парламентських виборів у березні 2018 року. Їхнім підсумком стала перемога політичних партій - «Ліга» та «Рух 5 зірок», що відрізняються популізмом, євроскептицизмом та антимиграційною політикою [1]. Фокус нашої уваги буде звернено на питання лівійської проблеми та північноафриканського регіону, енергетичної складової, міграційного питання, ролі внутрішньополітичного розвитку та осі ЄС-Італія в контексті відносин між Францією та Італією.

Громадянська війна в Лівії, що ведеться збройними формуваннями після скинення Муамара Каддафі (2011р.), представляє одне з головних зіткнень інтересів двох європейських держав. Серед головних мотивів залученості у процесах стабілізації є прагнення врегулювати потік мігрантів, (Лівія є транзитною державою у сполученні Північна Африка-Південна Європа), енергетичний потенціал держави та визнання ролі в успішному посередництві. Кожна з держав здійснює окремі кроки для укріплення своєї позиції. Еммануель Макрон двічі проводив конференції у липні 2017 та травні 2018, на яких обговорювалося питання відновлення діалогу між Тріполі та Тобруком за безпосередньої участі Фаїза аль-Сараджа та Халіфа Хафтара і нормальне функціонування демократичних процедур [2]. Хоча Італія хоче зберегти статус головного дипломатичного медіатора, але Палермська конференція у листопаді 2018, не змогла додати нової якості в утвердженні стабільності[3].

¹ Студент 3-го курсу спеціальності «Міжнародні відносини»

Якщо дипломатична конференційна взаємодія велася без популістичних звинувачень, то енергетична експансія Франції та її роль у Сахельському регіоні зумовили гостру критику з боку Італії. Так, французька енергетична компанія Total все більше розширює свою частку на лівійському енергетичному ринку, де до цього часу панувала італійська енергетична компанія ENI[4].

У безпековому відношенні надзвичайно важливим є район Феццан, де ведеться боротьба як між Тріполі та Тобруком, так і між ними обома та Ісламською державою та Аль-Каїдою. Це в свою чергу ставить під питання безпеку Сахельського регіону, в якому Франція займає сильну позицію як колишня держава метрополія[5].

Циркулювання східноафриканського франка в Африканському фінансовому союзі та західноафриканського франка в Фінансовому співробітництві Африки, було названо з боку Італійського уряду як продовження колоніалізму та причиною проблеми міграції, від якої так потерпає остання[6]. Отож чому питання міграція є ключовим для Італії ?

Популізм Італійської держави щодо міграційного питання є результатом нездатності ЄС справитися із новими викликами. Протягом останніх 3 років (2016-2018) Італія прийняла більше ніж 300 тисяч мігрантів, а станом на 2017 рік її частка у обсязі усіх новоприбулих до ЄС складала 67%[7]. Внаслідок неефективності схеми перерозподілу мігрантів в ЄС, прийнятої у 2015 році та застарілості «Дублінського регламенту» 2013 року, Італія почала відмовляти кораблям із мігрантами прибувати в порти з метою подальшого отримання притулку останніми (випадки з кораблями Aquarius, Diciotti, та кораблями німецьких і голландських неурядових організацій). Франція зі свого боку зазвала це «цинізмом та безвідповідальністю».

Протестний рух жовтих жилетів, який поширився у Франції восени 2018 року, ще більше погіршив взаємини між Францією та Італією, адже отримав схвалення з боку віце-прем'єр-міністра Луїджі ді Майо та міністра внутрішніх справ Маттео Сальвіні. Про це вони заявили у січні 2019 через соціальну мережу Facebook, а уже через місяць ді Майо зустрівся з представниками

жовтих жилетів. На цей крок Франція відповіла відкликанням посла з Риму[8]. Оцінюючи такі дії з ширшого контексту розуміємо, що італійські урядовці боються за голоси виборців напередодні виборів до Європейський Парламент (травень 2019). Сальвіні та Майо пропагують розширення представництва «Європи свободи та демократії» та «Європи націй та свобод» у 8-мому скликанні Європарламенту.

Непростим завданням для Італії також є дотримання фінансових, валютних та економічних вимог ЄС. Вона продовжує бути одним з головних держав-боржників: рівень її заборгованості становить 132% ВВП [9]. Виникає питання звідки візьмуться кошти водночас на погашення боргів, обіцяне зниження податків, а на додачу реалізації ідеї мінімального доходу? Питання виходу з Єврозони уже не ставлять Сальвіні та Майо, однак рівень ворожнечі до спільноти та її подальшого розвитку залишається високим. Еммануель Макрон в статусі нового президента однієї з головних держав-двигунів інтеграції запропонував цілий спектр посилення співпраці: формування спільного бюджету Єврозони, налагодження ефективності Frontex та навіть створення європейської армії. Сповідання на злагодженність продовжують зменшуватися.

У світі високої взаємозалежності держава не може повернутися до ідеї суверенності 17-18 століття. Зріст кількості проблем та їхня комплексність просто вимагають нормалізації відносин. На щастя, французька сторона зрозуміла це і на початку березня 2019 закликала відновити атмосферу довіри та співробітництва [10]. Історія з Італією говорить нам про такий висновок: не можна перекладати відповідальність за якусь проблему на одну державу без подальших зусиль у напрямку солідарного вирішення. Європейська еліта має показати реальне розуміння італійського народу.

Джерела

1. How Matteo Salvini pulled Italy to the far right. Електронний ресурс. – [https://www.theguardian.com/news/2018/aug/09/how-matteo-salvini-pulled-italy-to-the-far-right]. Перевірено – 20.03.2018

2. How France Is Making Libya Worse. Електронний ресурс. – [<https://www.foreignaffairs.com/articles/france/2017-09-21/how-france-making-libya-worse>]. Перевірено – 20.03.2018
3. The Palermo conference on Libya: A diplomatic test for Italy's new government. Електронний ресурс. – [<https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/11/19/the-palermo-conference-on-libya-a-diplomatic-test-for-italys-new-government/>]. Перевірено – 20.03.2018
4. France indifferent to Libya stabilization to preserve energy interests, Italy's Salvini says. Електронний ресурс. - [<https://www.dailysabah.com/africa/2019/01/22/france-indifferent-to-libya-stabilization-to-preserve-energy-interests-italys-salvini-says>]. Перевірено - 20.03.2018
5. General Haftar's Offensive in the Fezzan Region and the Italian-French Competition. Електронний ресурс. - [<https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/general-haftar-s-offensive-in-the-fezzan-region-and-the-italian-french-competition>]. Перевірено - 20.03.2018
6. Italy and France's refugee dispute awakens a dark colonial legacy. Електронний ресурс.- [<https://www.theguardian.com/world/2019/jan/27/italy-france-refugee-dispute-awakens-dark-colonial-legacy-migration>]. Перевірено - 20.03.2018
7. Migration to Europe in charts. Електронний ресурс.- [<https://www.bbc.co.uk/news/world-europe-44660699>]. Перевірено - 20.03.2018
8. Undiplomatic relations: How Franco-Italian ties fell apart. Електронний ресурс. – [<https://www.france24.com/en/20190207-diplomacy-france-italy-salvini-di-maio-macron-ambassador>]. Перевірено - 20.03.2018
9. Italy Government Debt to GDP. Електронний ресурс. - [<https://tradingeconomics.com/italy/government-debt-to-gdp>]. Перевірено - 20.03.2018

10. Macron calls for French reconciliation with Italy. Електронний ресурс.-[<https://www.france24.com/en/20190304-macron-france-reconciliation-italy>].
Перевірено - 20.03.2018

*Aliieva E.E.*²

UKRAINE-TURKEY MILITARY COOPERATION: PERSPECTIVES AND CHALLENGES

Ukraine foreign policy had always been primarily bipolar and oscillated between East and West; the Southern vector of policy was not a priority. The cooperation with Turkey was sporadic and declarative. However, a change in the geopolitical situation in the region occurred and the Southern policy vector became the priority of Ukraine, especially in the context of the serious aggravation of the situation in the Black Sea region.

After the annexation of the Crimea, Russia tried to change the spheres of influence in the Black Sea region expanding its military presence, modernizing its fleet and militarizing the peninsula that influenced the defense strategy of both Turkey and Ukraine. Turkey, in connection with the crisis in relations with Russia, started the dialogue with Ukraine on spheres that until recently were considered too sensitive, such as military-technical cooperation. In 2014, Ankara and Kyiv modernized an agreement on military-technical cooperation and agreed on joint production in many areas, in particular, radar stations, armored vehicles, military aircraft, rocket systems, unmanned aerial vehicles, aircraft engines, navigation and space exploration.

In April 2016, Ukraine's state-owned defense-industry enterprise Ukroboronprom began cooperating with Turkish company Havelsan on operating passive radar production facilities. The same year in October Ukraine signed an agreement with the Turkish firm ASELSAN for the procurement of military radio systems together with the software [1].

In May 2017, Ukrainian state-owned plane-maker Antonov signed a memorandum of cooperation with Turkish Aerospace Industries (TAI) for the development and production of various modifications of combat unmanned aerial vehicles (UAV) and in April 2018, Turkey and Ukraine presented a jointly built transport plane, the An-188, constructed according to NATO standards [2].

² M.S. in European Studies,
Association "Ukrsalt",
Margarita Mironova, PhD in Political Science, Associate Professor

The main objective for Ukraine is to strengthen the Armed Forces of Ukraine in the context of the conflict in the East and against the new military campaigns of Russia. This may intensify cooperation with Turkey through NATO, including the achievement of the compatibility of the Armed Forces with NATO standards. Taking into account the fact that Ukraine has a significant amount of knowledge in the defense sector, as well as a large number of defense companies, and Turkey has one of the strongest armies in the world, the above goals become complementary and transform the two countries into valuable partners for each other.

At present, the issue of fleet development is topical for Ukraine. After the annexation of the Crimean peninsula by Russia, the national fleet lost more than 80% of its assets and capabilities. This explains the interest of Ukraine to the experience that Turkey acquired during the local construction of warships. Turkey can provide Ukraine with technical support for the design and production of a warship on its own shipyards. In April 2017, the commander of the Ukrainian fleet, Vice Admiral Igor Voronchenko visited the *Gölcük* shipyard where a new class of corvettes was manufactured under the MILGEM project [3].

Claiming regional leadership, Ankara seeks to increase its defense potential, as well as the export capabilities of the military-industrial complex. Today Turkey is the sixth largest importer of weapons in the world, according to the Stockholm International Peace Research Institute. Erdogan called for the independence of its defense industry from foreign imports in 2015. By 2014, Turkey managed to increase its exports to \$ 1.6 billion (compared to only \$ 887 million in 2011) and by 2023 Ankara plans to enter six of the world's largest suppliers of defense products [4]. It plans to increase the rating of world arms exporters and set out to increase its defense exports by 25 billion dollars, according to the Justice and Development Party Vision Document [5].

However, the Turkish defense industry cannot yet carry out the entire cycle of operations and has a need for importing technology. Currently the weakest link in the Turkish military-industrial complex is engine building. Political disagreements between Ankara and other NATO countries led to a crisis in technological

cooperation. When Turkey planned to sell self-propelled howitzers T-155 Firtina to Azerbaijan, the German company MTU that supplied engines for Firtina, refused to provide engines for howitzers. In this regard, Turkey began to consider Ukraine as an alternative engine provider [6].

The development of the new Turkish Altay tanks was frozen because of the political crisis between Ankara and Vienna in 2017. When Austria did not provide technological support for the engine, Ankara turned to Ukraine. The Prime Minister of Ukraine, Volodymyr Groysman, visited Turkey on March 14, 2017, and the two countries signed a preliminary memorandum of understanding and Ukraine offered its 6TD-3 engine for a Turkish tank [7].

It is important not to exaggerate the significance of this relations. So far, Ukraine cannot replace Russia as Turkey's main partner in the post-Soviet space. Moscow has two levers of influence, which Kyiv does not have: first, its armed forces are deployed around the borders of Turkey, in Syria, in Armenia and in the Crimea; secondly, Turkey remains dependent on Russian energy imports and is vulnerable to trade embargoes. When in November *Ukraine* sought the *closure* of the *Turkish Straits*, Turkey hesitated. In addition, Turkey continues to oppose the creation of a permanent naval mission of the Alliance in the Black Sea. Moreover, in September 2017, Turkey and Russia concluded the contract for the supply of S-400. The retired Major-General of the Turkish Air Forces Beyazyt Karataş notes that the process of cooperation with Russia will not be limited only to the purchase of the S-400 and foresaw the acquisition of other Russian short- and medium-range air defense systems. He also emphasized that joint production may appear on the agenda [8]. In this context, Turkey explicitly ignores the geopolitical interests of Ukraine.

Thus, military cooperation between Turkey and Ukraine is driven by their common interest to counterbalance Russia in the Black Sea region. It can help to speed up the transformation of the Ukrainian Armed Forces and assist in bringing them closer to NATO standards. In its turn, Turkey is drawing on Ukraine's own intellectual and technical resources, especially tank engine construction. But Turkish relations with Ukraine rest on pragmatism and are driven by its national security interest. Thus,

there is still a more realistic scenario, according to which Turkey will continue to pursue a cautious policy.

References:

1. Aselsan Signs \$44M Communications Systems Contract with Ukraine [Электронный ресурс]. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: http://www.defenseworld.net/news/20920/Aselsan_Signs__44M_Communications_Systems_Contract_With_Ukraine.

2. Antonov and Turkish company Aselsan signed Memorandum of Understanding at IDEF-2017 [Электронный ресурс]. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://ukroboronprom.com.ua/en/media/antonov-ta-turetska-kompaniya-aselsan-podpysaly-memorandum-pro-vzayemorozuminnya-na-idef-2017.html>.

3. Bechev D. Turkey's Ukrainian Gambit [Электронный ресурс] / Dimitar Bechev // The American Interest. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.the-american-interest.com/2017/10/30/turkeys-ukrainian-gambit/>.

4. SIPRI Arms Transfers Database [Электронный ресурс] // STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE – Режим доступа до ресурсу: <https://www.sipri.org/databases/armstransfers>.

5. Tastekin F. How lucrative is Turkey's defense industry? [Электронный ресурс] / Fehim Tastekin // AL-MONITOR. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/05/turkey-how-lucrative-defense-industry.html>.

6. GÖRGÜLÜ E. Fırtına obüsüne ihracat yolu [Электронный ресурс] / Eray GÖRGÜLÜ // Hürriyet. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/firtina-obusune-ihracat-yolu-40997698>.

7. Türkiye ve Ukrayna Tank Motoru geliştirecek [Электронный ресурс] // Milli Savunma. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.millisavunma.com/news/turkiye-ve-ukrayna-tank-motoru-gelistirecek/>.

8. Tefvik K. S-400'de iřbirlięi uzay yolunu aabilir [Elektronniy resurs]
/ Kadan Tefvik // Aydınlık. – 2019. – Rejim dostupu do resursu:
<https://www.aydinlik.com.tr/s-400-de-isbirligi-uzay-yolunu-acabilir-turkiye-subat-2019>.

Панчак О.В. ^{3*}

“ARCTIC POLICY OF CHINA”

The geographic location has always been a major stumbling block in academic discussions regarding China’s role in the Arctic region. However, there is presently mounting irrefutable evidence that modern China, with its global state aspirations, especially under the leadership of Xi Jinping, is actively pursuing an ambitious Arctic strategy as an integral part of the Middle Kingdom’s overall quest for global presence. Upon analysis, two paramount and mutually reinforcing drivers of China’s engagement in the Arctic become increasingly apparent.

First and foremost, potential economic and security benefits for the People’s Republic of China from the profound and far-reaching effects of global warming in the Northern region shall be outlined. According to the special report drawn up by the Economist, since 1951 Arctic has warmed roughly twice as much as the global average [1]. Given such unprecedented rates of climate change and the subsequent acceleration in melting of ice, Arctic ocean is projected to become seasonally ice-free as early as 2030 [2]. Consequently, maritime routes through this ocean via the Northeast passage and the Northwest passage may soon become better alternatives to the currently dominant Suez and Panama canals by substantially reducing the travelling distance between the world’s major ports. Voyage from Rotterdam to Shanghai is a striking case underpinning this hypothesis. The navigable Northeast passage is expected to cut the distance between the abovementioned two cities by 23 percent in comparison with the Suez canal [3]. Undeniably, such a development would constitute an event of fundamental importance for China, since it offers significant financial benefits. Moreover, Arctic sea routes shall possess additional incontrovertible comparative advantages due to the lack of piracy and a very low probability of provocations. Thus, turbulent incidents in South China Sea, which is inundated with pirates, will become a greatly diminished hazard, because Beijing will be in a position to prioritize more feasible and commercially viable voyages via

³ Студент 3 курсу відділення “Міжнародні відносини”
Інституту міжнародних відносин КНУ імені Т. Шевченка.
Науковий керівник: к.п.н., доц. Хилько О.Л.

Arctic ocean. These are not merely far-fetched predictions, but the already unfolding facts. For example, in 2017 a Chinese research ship accomplished the state's premier transit of the Northwest Passage north of Canada, which turned out to be seven days shorter than the voyage via conventional route from New York to Shanghai through the Panama Canal [4]. Indeed, as a distinguished Arctic expert Scott Borgerson argued in his landmark 2008 essay in *Foreign Affairs*, Arctic maritime shortcuts 'could cut the cost of a single voyage by a large container ship by as much as 20 percent - from approximately 17.5 million to 14 million dollars - saving the shipping industry billions of dollars a year' [5].

Secondly, it is incontestable that as one of the world's largest consumers of oil and gas, China has a keen interest in diversifying such supplies. In this regard Arctic presents a perfect opportunity for accomplishing this China's geostrategic objective. According to the US Geological Survey, the Arctic holds approximately 13 percent of the world's undiscovered oil and nearly 30 percent of the world's undiscovered natural gas [6]. Such outstanding figures determine the necessity for China to remain seized of this matter concerning Arctic vast mineral richness by establishing productive bilateral relations with those circumpolar states which will be the prime beneficiaries of intensified extraction of Arctic resources. To this end China has already undertaken significant efforts. For instance, when the United States of America and the West in general imposed sanctions on the Russian Federation due to the annexation of Crimea, thereby halting western investment into the Yamal liquefied natural gas export facility, it was precisely China that saved this Russian project by providing financial assistance of 12 billion dollars [7]. However, it is not just Russia that has become the source of direct Chinese investments in energy sphere pertaining to Arctic. During President Trump's visit to China in November 2017, the oil giant of the Middle Kingdom named Sinopec, as well as China Investment Corporation and Bank of China Limited made a commitment to allocate sufficient funds for Alaska LNG, a 43 billion gas-export project [8].

Notwithstanding the aforementioned Chinese initiatives with respect to other permanent members of the United Nations Security Council, it is two comparatively

inconspicuous territories that have become the prime focus of Chinese attention in the Arctic region – Iceland and Greenland, which is an autonomous constituent country of the Kingdom of Denmark. Iceland was the first European country to cut a free-trade deal with China, and the Chinese Embassy in Reykjavik is undoubtedly the largest one. Moreover, the Middle Kingdom's main icebreaker called "Snow Dragon," which was, incidentally, produced in Ukraine, does frequently dock in Iceland's capital [9]. Greenland, meanwhile, is benefiting from ever-increasing Chinese investment into the island's uranium mines and the development of ventures on extracting precious metals and rare earth elements. By conducting such policy towards Greenland China is visibly demonstrating the fulfillment of its January 2018 White Paper devoted exactly to the Arctic region [10].

To sum it up, the present decade is characterized by the expanding role of China in the Arctic region, challenging the conventional wisdom of geographic frontiers. The Middle Kingdom acknowledges the potential revolutionary impact precipitated by global warming in terms of Northern maritime routes, as well as the vital significance of diversifying oil and gas supplies by investing in forward-looking energy projects, regardless of which Arctic state pioneers them. Last but not the least, China is persistently increasing its presence in less prominent states in the circumpolar North for the purpose of extracting fossil fuels and mineral resources, while the rest of actors in the Arctic do not pay sufficient attention to such smaller polar territories with economic and strategic potential for China.

Список використаних джерел:

[1] Economist Special Report. Cold comfort. The melting north. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.economist.com/special-report/2012/06/16/the-melting-north>

[2] Ice-free Arctic Ocean in 2030? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/article/column-wynn-arctic-ice/column-ice-free-arctic-ocean-in-2030-wynn-idUSL5N0BE5PA20130215>

[3] Seeram Ramakrishna and Daniel Joo-Then Ng. The Changing Face of Innovation: Is it Shifting to Asia? World Scientific Publishing Co. Pte. Ld, 2012, p.143

[4] China used research mission to test trade route through Canada's Northwest Passage [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.theglobeandmail.com/news/politics/china-used-research-mission-to-test-trade-route-through-canadas-northwest-passage/article36223673/>

[5] Arctic Meltdown. The Economic and Security Implications of Global Warming [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.foreignaffairs.com/articles/arctic-antarctic/2008-03-02/arctic-meltdown>

[6] Survey: Arctic may hold twice the oil previously found there [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://edition.cnn.com/2009/TECH/science/05/28/arctic.oil.gas.reserves/>

[7] Russian Natural-Gas Project Gets Funding from China [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.wsj.com/articles/russian-natural-gas-project-gets-funding-from-china-1461934776>

[8] China Steps Toward U.S. LNG Deal as Sinopec Inks Alaska Pact [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-11-09/china-steps-toward-u-s-lng-deal-as-sinopec-joins-alaska-project>

[9] Chinese vessel traverses Arctic Ocean for first time [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.dw.com/en/chinese-vessel-traverses-arctic-ocean-for-first-time/a-16176136>

[10] China Steps up Its Mining Interests in Greenland [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://thediplomat.com/2019/02/china-steps-up-its-mining-interests-in-greenland/>

*Пархоменко Ю.О.*⁴

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: ПРИКЛАД УКРАЇНИ

Агресія Російської Федерації проти України є однією з центральних проблем серед науковців-міжнародників, насамперед таких як *Джон Міршаймер* та *Роберт Джервіс*, які зосереджують свою увагу на поясненні причин даного явища крізь призму певної теорії міжнародних відносин. Однак, у своїх роботах вони лише частково торкаються питання, яким чином російській владі вдалося анексувати Крим та пояснити необхідність цього як власному населенню, так і міжнародному співтовариству в цілому.

Спробами описати історичний та культурний контекст співіснування двох держав, а саме ідею «російського світу» як забезпечення Росією своїх національних інтересів на пострадянському просторі були праці *Ігоря Зевельова [1]* та *Валентини Феклюніної [2]*. У даній же роботі розглядатиметься явище сек'юритизації, описане представниками Копенгагенської школи теорії міжнародних відносин *Барі Бузаном та Олем Вевером*, як інструментарій зовнішньої політики РФ щодо України у 2014 році, а феномен «російського світу» - як пояснення того, чому такий інструментарій виявився ефективним.

За Копенгагенською школою, будь-що можна сконструювати та представити в якості загрози для національної безпеки. Відповідно, і реакція на таку сконструйовану загрозу має бути невідкладною та може виходити за межі «нормальної» політики. Як це відбувається? Олем Вевер описав процес сек'юритизації наступним чином: 1) актор (зазвичай представник влади) виступає із заявою, у якій він подає певне питання або явище як екзистенційну загрозу для якогось об'єкта (об'єкт сек'юритизації може бути різним – від суверенітету держави (національна безпека) до навколишнього середовища та біологічних видів (екологічна безпека); 2) аудиторія, на яку була спрямована така промова, погоджується із існуванням представленої загрози та усвідомлює

⁴ Студентки 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини»
Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.п.н., доц. Хилько О.Л.

її небезпеку (хоча, по суті, загроза може бути повністю сконструйована та не мати відношення до реальності); 3) влада здійснює «необхідні» заходи задля нейтралізації такої загрози [3].

Так, у своїй промові перед Державною Думою щодо Криму президент РФ В. Путін заявив: «Мільйони росіян та російськомовного населення живуть в Україні. Росія завжди захищатиме їх інтереси...Захист цих людей є нашим національним інтересом», наголосивши на тому, що зміни влади в Україні створила нову політичну та культурну реальність, яка загрожуватиме безпеці та й навіть самому існуванню російськомовного населення там [4]. Крім того, 7 березня 2014, коментуючи ситуацію по Криму, прес-секретар президента Дмитро Песков заявив, що Росія є країною-опорою для «російського світу», і президент Російської Федерації є гарантом його безпеки [5].

«Російський світ» розглядається як цивілізаційний простір, складовими якого є російська мова, православне християнство та російська культура у ширшому розумінні. Відповідно до неї, державні (територіальні) та національні (культурні) кордони Росії не співпадають. Російський історик Цимбурський у своїй доктрині «Великого Лімітрофу» стверджував, що Росія зможе зміцнити свою безпеку, якщо пояс Великого Лімітрофу (держави, близькі до російської культури) не буде взятий під контроль євроатлантичних структур [6]. Аналогічні погляди закріплені і в нормативних актах РФ. Наприклад, у Концепції зовнішньої політики РФ 2013 року міститься стаття 43, у якій йдеться про те, що особлива увага буде приділятися захисту прав та свобод співвітчизників, які проживають у країнах СНД [7]. Така стаття зберігається і в наступних концепціях, що підтверджує її важливість для зовнішньої політики РФ.

Чи вдалося переконати населення Росії в існуванні загрози для російськомовних в Криму? За результатами опитування Всеросійського центру вивчення громадської думки, 88% опитаних підтримали анексію півострова. А більше половини (61%) вважає, що РФ і надалі має надавати допомогу бойовикам на Донбасі [8]. Отже, очевидно, що дії російської еліти по

сек'юритизації питання російськомовних в Криму були успішними, що дало змогу здійснити анексію в порушення всіх основних норм міжнародного права, при цьому навіть сконсолідувавши населення РФ.

Підтвердженням же того, що така сек'юритизація мала саме інструментальний характер у зовнішній політиці РФ є той факт, що політика щодо Криму та Сходу України відрізнялася. Іншими словами, якщо анексія півострова пояснювалася необхідністю захистити там російськомовних, тоді чому Кремль не зробив те ж саме з Донбасом, адже для цього були всі можливості? Очевидно, ідея «російського світу» була інструментально використана задля ефективної сек'юритизації питання російськомовних та легітимізації анексії Криму, тоді як ключовим мотивом агресії було утримання України у своїй сфері впливу як стратегічної держави «ближнього зарубіжжя» Росії.

Таким чином, пов'язуючи цілісність «російського світу» та безпеку російськомовних за межами Росії із національною безпекою, Кремлю вдалося успішно здійснити всі етапи процесу сек'юритизації, описаного Копенгагенською школою теорії міжнародних відносин, та вдатися до надзвичайних заходів, які виходять за межі загальноприйнятих норм, і анексувати Крим. А сек'юритизація питання російської мови стала дуже дієвим інструментом впливу та навіть такою собі асиметричною зброєю у відносинах Росії з країнами «ближнього зарубіжжя».

Список використаних джерел

1. Zevelev Igor. *The Russian world boundaries*. Russia in Global Affairs Journal. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://eng.globalaffairs.ru/number/The-Russian-World-Boundaries-16707>

2. Feklyunina V. 2015. *Soft power and identity: Russia, Ukraine and the 'Russian world(s)'*. European Journal of international relations. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ejt.sagepub.com/content/early/2015/09/23/1354066115601200.abstract>

3. Barry Buzan, Ole Wæver and Jaap de Wilde, *Security: A New Framework for Analysis*(Boulder, CO: Lynne Rienner, 1998)

4. Обращение Президента Российской Федерации 18 марта 2014 года. Электронный ресурс. Режим доступа: <http://kremlin.ru/events/president/news/20603>
5. Песков: Путин является гарантом безопасности русского мира (17 марта 2014). Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.prezidentpress.ru/news/prezident/2519-peskov-putin-yavlyaetsya-garantom-bezopasnosti-russkogo-mira.html>
6. В.Л.Цымбурский. *Остров Россия. Перспективы российской геополитики.* Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.polisportal.ru/files/File/puvlication/Starie_publicacii_Polisa/C/1993-5-Cimburskiy_Perspektivi_rossijskoj_geopolitiki.pdf
7. Концепция внешней политики Российской Федерации от 12 февраля 2013. Электронный ресурс. Режим доступа: http://www.mid.ru/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICkV6BZ29/content/id/122186
8. Всероссийский центр исследования общественного мнения (ВЦИОМ). Электронный ресурс. Режим доступа: <https://wciom.ru/>

*Борзенко Д.В.*⁵

STRATEGIC VALUE OF THE MOON ON THE INTERNATIONAL STAGE

Four decades ago a human made a first step on the surface of an extra-terrestrial celestial body – the Moon. This “one giant leap for mankind” encouraged us to look on this natural satellite as on the prospect. In recent years, major spacefaring nations have exerted their efforts on declaring and implementing daring ventures, which demonstrate their profound interest in the Moon. In 2017 Donald Trump signed *Space Policy Directive 1*[1], making American assertive intentions to return to the Moon and beyond official and even symbolic. Going further, on the 3rd of January 2019 Chang'e 4 probe mission, initiated by the Chinese Lunar Exploration Program, landed on the dark side of the Moon, with its rover Yutu 2 exploring the surface[2]. Although, aforementioned ventures are conducted under the veil of science, allowing us to contemplate “implications for understanding both climate change and the evolution of life on Earth”[3], just like any other activity in space, lunar exploration is of a dual nature, for not only will lunar exploration let us explore the past of the Universe, but, further, it will largely contribute to defining humankind's future.

This paper will try to throw a light upon why international actors are paying ever-increasing attention to the Moon and cislunar space. To that end, the proceedings presented shall include the analysis of essential driving factors that induce states and private enterprises to invest in lunar exploration such as physical features of the body and lunar strategies of the leading spacefaring nations.

From the very dawn of the Space Era, extraterrestrial exploration had been relentlessly fuelled by the superpowers' confrontation for almost forty years. The Moon was reached in 1959, when Soviet unmanned spacecraft Luna 2 became the first one to reach the surface. In a decade, Apollo 11 conducted a landing of men, which made the idea of lunar colonization more feasible than ever before. It is to be understood that harsh natural conditions put stringent limitations on any lunar activity. The Moon's gravity is only one sixth of the Earth gravity, so no atmosphere or magnetic field can

⁵ Студент. 3 курс. Міжнародні відносини.

Місце навчання - Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник - Андрущенко Світлана Вікторівна. Кандидат політичних наук. Доцент.

be generated around it. It brings about high temperature differential (from -193 to +111 °C), long day/night period due to relatively low rotation rate (27 days) and vulnerability to asteroids. Yet, technological advancements are able to transform those hardships into opportunities.

Firstly, there is no avoiding the issue of energy when we talk about the Moon. Low rotation rate there implies that lunar surface is a perfect sunlight absorber field, “allowing a solar array on its equator to absorb over 14 days of continuous, cloud-free sunlight”[3]. Moreover, certain areas on both lunar poles receive constant sunlight, which automatically turns them into an essential strategic point and partially explains why Chang’e 4 was deployed on the South Pole[2]. Another obstacle, imposed by the absence of atmosphere, in combination with constant solar exposure, generates vast resources of Helium-3[4], which is virtually “out-of-stock” on the Earth. Nuclear fusion reaction, possible with He-3, will provide alternative, much more clean and sustainable source of nuclear energy. Furthermore, the body’s surface has been enriched by the isotope to the extent, that can “solve human beings' energy demand for around 10,000 years at least”. [5]

Constant asteroid bombardment, in its turn, contributed to accumulation of water, delivered by asteroids and comets. In 2018 NASA confirmed the availability of water, accumulated on the poles in the shadowed regions of craters, not subjected to the sunlight exposure.[6] This *in situ* resource can be crucial for colonies insofar as one can refine hydrogen and oxygen for fuel and life-maintenance. Manufacturing of oxygen from lunar soil shall be accompanied by the extraction of another “precious byproduct – titanium”. Having significant strength-to-weight ratio, titanium is well suited for spacecrafts due to its lightness and is, therefore, important resource to acquire on the Moon. International law, mainly presented by the Outer Space Treaty and the Moon Agreement, is characterized by a vague position regarding mining activities on the celestial bodies beyond the Earth.[7] It is partly because main spacefaring powers vehemently oppose any banning of potential mining activity on those bodies, including the Moon. One of the main tendencies on the global space arena is the advancement of “astropreneurs” – private ventures, encouraged by and

cooperating with governments for pursuing commercial opportunities, arising out of mining, cargo delivery and manned flights among others.

Driving factors underlying lunar advancement at the moment differ drastically from those of the American-Soviet space race. In spite of being magnanimously funded and hailed, Apollo mission was rather a “politically motivated demonstration of the Washington’s ability to go to the Moon, not part of a long-term strategy for space exploration and development.” [3] Yet, at the time being, major space-faring nations, aware of feasible benefits, are cogitating long-run strategies, of which the Moon is an integral element. Thus, one of the main strategic goals of Russian cosmonautics is presented by the five-step lunar programme, with central goals being movement “from the International Space Station to the International Lunar Station”[8] and landing of cosmonauts on the Moon by 2030. In that sense, America sets out its leading role in returning humankind to the Moon as one of its strategic pillars. Taking advantage of private commercial entities and thus partly extrapolating Alfred Mahan’s theory into outer space, the United States creates favourable business environment for astropreneurs by adopting papers like *U.S. Commercial Space Launch Competitiveness Act of 2015*[7], that undermines Outer Space Treaty and creates yet another incentive for private sector to engage in colonizing and mining celestial bodies. Meanwhile, Chinese government, pursuing Xi Jinping's 'Chinese Dream'[4] vision, has undertaken first material steps and has set the pace for other nations. Upon completing the four-phase lunar exploration Chang’e programme, by 2030s Beijing is planning to build lunar outpost on the Moon’s South Pole[9], which exposes a correlation between rich pools of resources and advantages, emerging from their possession. Besides, there is no omitting Europe, Japan and India, which provide support for launches and in much the same way make claims for the Moon.[10]

At first view, it seems like effective occupation of the Moon is already possible and whoever makes the first step towards such a seizure will acquire the largest strategic dividend. Still, obstacles arise, such as bureaucratic impasse or quarrels on budget significantly slackening any progress, to say nothing of the lack of capacities or technologies. It is the moment, when international cooperation comes in handy. The

status-quo, laid down by the OST in 1967, has been virtually made void by the major spacefaring states that try to create new order on the international space stage, where peaceful colonisation can be only achieved by great power cooperation and dialogue.

Список використаних джерел:

1. Wang J. New Space Policy Directive Calls for Human Expansion Across Solar System [Електронний ресурс] / Jen Rae Wang. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nasa.gov/press-release/new-space-policy-directive-calls-for-human-expansion-across-solar-system>.

2. Devlin H. Far side of the moon: China's Chang'e 4 probe makes historic touchdown [Електронний ресурс] / Hannah Devlin. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/science/2019/jan/03/china-probe-change-4-land-far-side-moon-basin-crater>.

3. Thomas Cremins & Paul D. Spudis (2007) Viewpoint: The Strategic Context of the Moon Echoes of the Past, Symphony of the Future, *Astropolitics: The International Journal of Space Politics & Policy*, 5:1, 87-104

4. Bozzato F. The Red Side of the Moon: China's Pursuit of Lunar Helium 3 [Електронний ресурс] / Fabrizio Bozzato. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.erenlai.com/en/item/5892-the-red-side-of-the-moon-china-s-pursuit-of-lunar-helium-3.html>.

5. Shukman D. Why China is fixated on the Moon [Електронний ресурс] / David Shukman. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/25141597>.

6. Wall M. Water Ice Confirmed on the Surface of the Moon for the 1st Time! [Електронний ресурс] / Mike Wall. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.space.com/41554-water-ice-moon-surface-confirmed.html>.

7. Gurbachan Singh Sachdeva (2018) Commercial Mining of Celestial Resources: Case Study of U.S. Space Laws, *Astropolitics*, 16:3, 202-215

8. Бирюкова Диана Руслановна. "Космическая Политика как один из механизмов обеспечения стратегических интересов России" *Постсоветские исследования*, vol. 1, no. 7, 2018, pp. 679-687.

9. Namrata Goswami (2018) China in Space: Ambitions and Possible Conflict, *Strategic Studies Quarterly*, Vol. 12, No. 1 (SPRING 2018), pp. 74-97

10. Bohumil Doboš (2015) Geopolitics of the Moon: A European Perspective, *Astropolitics: The International Journal of Space Politics & Policy*, 13:1, 78-87

*Молнар В.С.*⁶*

СТАН АМЕРИКАНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ДОГОВОРІВ З РОЗЗБРОЄННЯ ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Д. ТРАМПА

Стан Договору про РСМД до приходу Трампа до влади (INF Treaty):

Перша в історії угода про скорочення наявних озброєнь між США та СРСР була підписана 8.12.1987 у Вашингтоні та зобов'язувала сторони знищити протягом 3 років всі пускові установки та ракети наземного базування з радіусом дії 500-5500 км (тобто, ракети середньої та малої дальності), забезпечуючи контроль над виконанням угоди через механізм інспекцій (включаючи стаціонарні центри) та роботу Спеціальної контрольної комісії [1, Стаття 11-13]. В умовах Договору були вперше визначені критерії “ракет середньої дальності” та “ракет малої дальності” та наведено класифікацію конкретних озброєнь, які мали бути знищені, причому всі пускові установки, що можуть використовуватися для запуску зазначених у Договорі ракет також підпадають під знищення [1, Стаття 7]. Відповідно до умов угоди, обидві сторони знищили свої озброєння до липня 1991 року, у зв'язку з чим в 1992 році Договір було переукладено, і в умовах залишилися лише обмежувальні функції.

В 2014 році (а за неофіційними заявами - ще з 2010 року) Державний департамент США виявив, що Росія порушує угоду, виробляючи та перевіряючи наземну крилату ракету (SSC-8 або 9М729 за російською класифікацією). Формально, до 2014 року РФ не порушувала умов договору, перевіряючи ракету 9М729 на відстані більше 500 кілометрів від фіксованої пускової установки з воєнного корабля, а також випробувавши її в радіусі менше 500 км з мобільної пускової установки. Співставивши два види даних, РФ змогла розробити ракету середньої дальності, що запускається з наземної платформи - а це є порушенням Договору РСМД [2]. Звинувачення в порушенні угоди були висунуті послідовно кожного року, починаючи з 2015. 8 березня 2017 року генерал Пол Сельва, заступник голови Генерального штабу США,

⁶ Студентка 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини»
Інститут міжнародних відносин
Науковий керівник – Хилько О. Л., к.п.н., доц.

підтвердив повідомлення преси про те, що Росія розгорнула наземну крилату ракету, що "порушує дух і наміри" Договору РСМД.

З іншого боку, РФ заперечує порушення угоди і натомість звинувачує США в недотриманні умов через розміщення за адміністрації Обами систем ПРО з 2009 року на території Польщі та Румунії [3]. За заявами, установки протиракетної оборони можуть бути оперативно модифіковані для наступальних цілей і підпадають під обмеження Договору, становлячи нагальну загрозу для Росії. Варто зауважити, що такі заяви є небезпідставними, оскільки навіть американські вчені заявляють, що технічні характеристики систем ПРО можуть бути використані для запуску як крилатих ракет, так і протиповітряних ракет [4].

Стан Договору СНО-3 (New START) до приходу Трампа до влади:

Договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь (СНО-3) був заключений 8 квітня 2010 року Президентом США Бараком Обамою та Президентом РФ Дмитром Медведевим і вступив у силу 5 лютого 2011 року після затягнутого процесу ратифікації урядами обох сторін через внутрішні протиріччя.

Замінивши собою Договір СНО-1, СНО-3 є дійсним терміном на 10 років з можливістю подовження терміну дії ще на 5 років за згодою сторін. Умови Договору передбачають скорочення стратегічних ядерних боєзарядів (до 1550 одиниць) розгорнутих на міжконтинентальних балістичних ракетах, балістичних ракетах підводних човнів і важких бомбардувальниках (до 700 одиниць).

Втім, як зазначалося раніше, процес прийняття угоди був ускладнений кількома проблемними питаннями з обох сторін. По-перше, Росія намагалася ув'язати укладення СНО-3 з призупиненням розміщення систем ПРО США у Східній Європі, а США відмовлялося від таких умов. В результаті, Президентом РФ було випущено заяву, в якій збільшення чисельності ПРО в Європі може розглядатися РФ як підстава виходу з Договору [5]. По-друге, в урядах обох сторін висувалася критика стосовно невідповідності договору інтересам їх

держав та нерівність у рівні обмежень. Так, з російської сторони виникали побоювання, що США за Пактом Нассау та членством у НАТО можуть обійти обмеження СНО через спільні програми з Великою Британією. Що стосується американської сторони, то в експертів виникали ремарки щодо очевидної переваги РФ у сфері нестратегічних ядерних озброєнь, які не підпадали під обмеження Угоди.

Перші загрозові виклики для існування угоди мали місце з 2014, коли РФ погрозувала виходом з Договору у відповідь на розгортання американських військових сил в Іспанії в рамках ПРО. Натомість, 22 травня 2014 року Палата представників заборонила Міністерству оборони виділяти кошти на виконання вимог СНО-3 як реакцію на агресію Росії в Україні. Також в травні десять сенаторів звинуватили Роуз Гетемюллер про навмисне приховання порушень Росією Договору про РСМД задля легшого укладення договору СНО-3, таким чином підтверджуючи для американського керівництва зв'язок між двома договорами[6]. На сьогодні саме факти порушення РФ Договору про РСМД складають основну причину скепсису щодо дієвості Договору СНО-3 і недовіри до РФ в цілому, через що знижується рівень співпраці між двома сторонами у сфері ядерного роззброєння. Та втім, попри вищезазначені події, адміністрація Обама підтверджувала намір продовжити дію СНО-3.

Розвиток ситуації навколо договорів після приходу Трампа

Договір про РСМД:

З приходом до влади Дональда Трампа почався стрімкий розвиток політики стосовно договорів з ядерного роззброєння, на відміну від адміністрації Обама, що застосовувала суто дипломатичні методи для врегулювання позиції Росії щодо РСМД. Так, 8 грудня 2017 року адміністрація Трампа оголосила про стратегію реагування на передбачувані порушення Договору, що складається з трьох елементів: дипломатії, в т.ч. через Спеціальну контрольну комісію, розроблення нового виду крилатої ракети наземного базування (що підпадає під обмеження РСМД) та санкцій проти підприємств, що виробляють заборонену зброю. Також значно зросла інтенсивність двосторонніх переговорів на

високому рівні, а також дискусії в рамках Групи з ядерного планування НАТО та Північноатлантичної ради [7]. В грудні 2017 року було скликано Спеціальну контрольну комісію, що передбачена як головний консультативний орган для врегулювання суперечок стосовно угоди. За відсутності помітного результату переговорів, США того ж місяця встановили санкції на компанії “Новатор” і “Титан”, що займаються розробкою 9М729.

Відповідно до одного з пунктів стратегії Трампа, Бюджет США на 2018 рік на потреби національної оборони (NDAA) уповноважив Міністерство оборони розробити звичайну, пересувну ракету наземного базування, яка становитиме порушення Договору за умови її випробування. В новому бюджеті на 2019 рік також міститься, що Президент повинен не пізніше 15 січня 2019 надати Конгресу рішення, чи порушує РФ умови Договору та чи залишаються за умов порушення ці умови дійсними і для США [8, с.212].

Згідно з цими вимогами, у жовтні 2018 Трамп заявляє про порушення Договору РСМД та про намір вийти з угоди. Рішення про призупинення було проголошене 4 грудня 2018, а вже 1 лютого 2019 року приведене в дію Державним секретарем Помпео, а у відповідь 2 лютого 2019 року РФ теж призупинила дію РСМД. Втім, посадовцями США було зазначено, що до повного призупинення дії умов Договору ще можуть бути проведені переговори по його відновленню за умови знищення Росією своїх озброєнь, визнаних забороненими.

Це рішення, попри значну критику з боку Конгресу, було прийняте з кількох причин та за участі кількох вагомих акторів у внутрішній політиці США. Головними наративами, що приводилися на підтримку рішення призупинити дію Договору, були: 1) відсутність реакції Росії і продовження порушення угоди; 2) неактуальність угоди з огляду на стрімкий розвиток ядерного потенціалу Китаю, який не обмежений жодним із договорів; 3) бажання укласти нову угоду, що буде відповідати вимогам часу та поточної ситуації в сфері ядерних озброєнь на міжнародній арені. Тут варто відмітити, що ні Договір про РСМД, ні СНО-3 не передбачали під час свого заключення розширення поля дії

на Китай чи інші ядерні держави, а першочергово регламентували двосторонні відносини між США та СРСР.

Втім, такий кінець Договору про РСМД також спричинений політикою певних посадовців, таких як Радник президента США з національної безпеки Джон Болтон та державний секретар Майк Помпео. І Помпео, і, особливо, Болтон, із скептицизмом ставилися до угод з ядерного роззброєння ще до призначення на посади у 2018 році. Останній, ще будучи послом США в ООН критикував як і саму організацію, так і всю систему ядерного роззброєння, заявляючи, що такі угоди “продовжували свою життєдіяльність під час президентства Клінтона завдяки відданості і молитвам, а не жорсткій реальності” [9]. Беручи до уваги дещо специфічний стиль управління Трампа і значиму роль його найближчого оточення (до якого входять Болтон і Помпео) на прийнятті рішень Президента, фактор особистих позицій у цьому випадку теж варто брати до уваги.

Опозиція Конгресу в цьому випадку не зіграла вирішальної ролі при призупиненні, оскільки не було створено єдиної лінії опозиції, а механізмів для скасування рішення президента в даному випадку - не так і багато [10]. Європейські союзники США в складі НАТО також не змогли здійснити вирішального впливу на рішення призупинити угоду і прийняли позицію США, хоча саме Європа є територією, захист якої забезпечував Договір про РСМД.

Договір СНО-3:

З приходом Трампа ситуація навколо угоди стала ще більш напруженою. Так, 28 січня 2017 року під час телефонної розмови Трамп у розмові з Путіним назвав СНО-3 "поганою угодою, яку уклала адміністрація Обама". Пізніше у одному з інтерв'ю Президент підтвердив, що вважає угоду «поганою» та «односторонньою». Більше того, коли Путін на 16-й сесії Двосторонньої консультативної комісії щодо СНО-3 заявив про бажання продовжити Договір, керівництво США не висловило чіткої позиції. До того ж, переговори Трампа з Путіним стосовно угоди на саміті в Хельсінкі в липні 2018 теж не дали жодних конкретних кроків уперед.

У Конгресі США також немає однозначної позиції стосовно майбутнього угоди. Наприклад, кілька республіканських конгресменів внесли законопроект про заборону продовження СНО [11, 12], в той час як більшість демократичних представників підтримують продовження Договору. Що стосується Департаменту оборони США, в доповіді Конгресу від грудня 2018 було зазначено, що переукладання угоди буде вигідним для інтересів США, оскільки це дозволяє продовжувати отримувати цінну інформацію щодо стратегічних озброєнь та розробок РФ.

Втім, Болтон заявляв про можливість розірвання угоди, а вже на зустрічі з Радником з нацбезпеки РФ заявив, що США розглядають можливість укласти нову угоду (на зразок Московського договору 2002 р.) на заміну СНО-3 [13, 14]. Після слухання Комітету Сенату із закордонних справ у вересні 2018 було заплановано проведення детального огляду доцільності переукладення Договору [15]. В доповідях на цьому слуханні зазначалися переваги від переукладення договору. Більше того, багато аналітиків також підтримують продовження угоди, аргументуючи це реальним дотриманням Росією умов договору [16], незважаючи на програму модернізації збройних сил та іншими аргументами [17, 18].

Втім, і в Росії, і в США склалося немало нових вимог щодо обмеження стратегічних озброєнь, які вони хочуть втілити у життя. Росія і в минулому, і зараз виступає проти скорочення своїх стратегічних потенціалів, і щоб добитися згоди РФ на переукладення СНО-3 США може знадобитися достатня кількість часу для переговорів і бажання іти на поступки, наприклад, у питанні розміщення озброєнь США на території Європи чи поширення обмежень для союзників по НАТО.

Список літератури:

1. Договор между СССР и США о ликвидации их ракет средней и меньшей дальности [Електронний ресурс]. – 1987. – Режим доступу до ресурсу: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/treaty.pdf.

2. Revealed: US Intelligence Chief Clarifies the Nature of Russia's INF Treaty Violation [Электронный ресурс]. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://thediplomat.com/2018/12/revealed-us-intelligence-chief-clarifies-the-nature-of-russias-inf-treaty-violation/>.

3. Комментарий заместителя Министра иностранных дел России С.А.Рябкова в связи с санкциями США против российских организаций в контексте Договора о РСМД [Электронный ресурс]. – 2017. – Режим доступа до ресурсу:

http://www.mid.ru/ru/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2996972.

4. Theodore A. Postol. Russia may have violated the INF Treaty. Here's how the United States appears to have done the same [Электронный ресурс] / Theodore A. Postol. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://thebulletin.org/2019/02/russia-may-have-violated-the-inf-treaty-heres-how-the-united-states-appears-to-have-done-the-same/>.

5. Заявление Российской Федерации относительно противоракетной обороны [Электронный ресурс]. – 2010. – Режим доступа до ресурсу: <http://kremlin.ru/supplement/511>.

6. INF Diplomatic Timeline [Электронный ресурс] // U.S. Department of State. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.state.gov/t/avc/inf/287411.htm>.

7. NATIONAL DEFENSE AUTHORIZATION ACT FOR FISCAL YEAR 2019 [Электронный ресурс]. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.congress.gov/115/crpt/hrpt676/CRPT-115hrpt676.pdf>.

8. Christopher Meyer. Review: Surrender is not an option: Defending America at the United Nations by John Bolton [Электронный ресурс] / Christopher Meyer // The Times. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.thetimes.co.uk/article/surrender-is-not-an-option-defending-america-at-the-united-nations-by-john-bolton-gcz2hf7ns03>.

9. Walter C. Clemens. Can Trump abrogate the INF Treaty without Congress? [Электронный ресурс] / Walter C. Clemens. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://thebulletin.org/2019/02/can-trump-abrogate-the-inf-treaty-without-congress/>.

10. H.R.7180 - Stopping Russian Nuclear Aggression Act [Электронный ресурс]. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/7180/text>.

11. The Prevention of Arms Race Act [Электронный ресурс]. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.warren.senate.gov/newsroom/press-releases/warren-merkeley-gillibrand-markey-introduce-bill-to-prevent-nuclear-arms-race>.

12. Daryl G. Kimball. New START [Электронный ресурс] / Daryl G. Kimball // Arms Control Association. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.armscontrol.org/taxonomy/term/125>.

13. Karen DeYoung. Bolton and his Russian counterpart discuss arms control, Syria and Iran [Электронный ресурс] / Karen DeYoung // The Washington Post. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: https://www.washingtonpost.com/world/national-security/bolton-and-his-russian-counterpart-discuss-arms-control-syria-and-iran/2018/08/23/626eb772-a6f6-11e8-a656-943eefab5daf_story.html?utm_term=.25e83b9ff967.

14. Status of U.S. - Russia Arms Control Efforts (Immediately Following the Business Meeting) [Электронный ресурс]. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: https://www.foreign.senate.gov/hearings/status-of-us_-russia-arms-control-efforts-091818.

15. New START Treaty Aggregate Numbers of Strategic Offensive Arms [Электронный ресурс] // U.S. Department of State. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.state.gov/t/avc/newstart/290759.htm>.

16. Hans M. Kristensen. New START Numbers Show Importance of Extending Treaty [Электронный ресурс] / Hans M. Kristensen // Federation of

American Scientists. – 2018. – Режим доступа до ресурсу:
<https://fas.org/blogs/security/2018/10/new-start-sep/>.

17. Steven Pifer. Want to improve relations with Russia? Here's a START [Электронный ресурс] / Steven Pifer // The Brookings Institution. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/09/06/want-to-improve-relations-with-russia-heres-a-start/>.

*Бондарчук Ю.*⁷

ДОКТРИНАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ США, КИТАЮ ТА РОСІЇ В КІБЕРПРОСТОРИ

У сучасному світі кіберпростір – це не лише нове поле людських можливостей, але й арена запеклого суперництва великих держав зі зростаючою кількістю загроз безпеці. Змагаючись за лідерство в кіберпросторі, Сполучені Штати Америки, Китай та Росія поповнюють арсенал своїх кіберпотужностей і розробляють власні стратегії захисту національних інтересів у цифровій сфері.

США

У Сполучених Штатах Америки перша Національна стратегія безпеки кіберпростору була прийнята в 2003 році виходячи з потреби захистити комп'ютерні системи та мережу Інтернет. У ній викладено 3 стратегічні цілі: 1) попередження кібератак проти критичної інфраструктури США; 2) зменшення національної вразливості до кібератак та 3) мінімізація завданої шкоди й скорочення періоду відновлення після кібератак. На виконання поставлених цілей було створено низку інституцій, які виконували функції оборони, оперативного реагування та зменшення масштабів потенційних наслідків від завданих атак. Зазначалося, що кіберзагрози мають міжнародний характер, а тому для того, щоб їх подолати, потрібні колективні зусилля різних держав. [1]

20 вересня 2018 року Білий Дім опублікував Національну стратегію кібербезпеки США, яка є оновленою версією Стратегії 2003 р. Головна відмінність нової Стратегії полягає в тому, що вона має не лише оборонний, але й наступальний характер, позаяк у ній декларується намір Сполучених Штатів рішуче віповідати на кібератаки, організовані «головними ворогами» США – РФ, Іраном, КНДР та КНР. Як зазначається в документі, усі 4 держави несуть відповідальність за використання кіберпростору «як засобу протистояння США у такий зухвалий спосіб, в який вони б не стали цього робити в будь-якій іншій сфері». [2]

⁷ Студент 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к. політ. н., доцент Капітоненко М. Г.

Китай

До 2013 року на законодавчому рівні питання кібербезпеки в Китаї розглядалися виключно в рамках інформаційної безпеки та безпеки мереж. Різке зростання кількості атак на мережі та комп'ютерні системи в Китаї з боку іноземних держав [3], а також розвиток Сполученими Штатами кіберпотужностей для військових цілей [4] змусив китайське керівництво переглянути концепцію кібербезпеки.

У лютому 2014 р. Сі Цзіньпін виголосив намір Китаю перетворитися з «мережевої держави» в «кібердержаву» [5]. На досягнення поставленої мети, було створено Адміністрацію кібербезпеки Китаю, яку очолив особисто Сі Цзіньпін, і вже в грудні 2016 року Адміністрація випустила «Національну стратегію кібербезпеки». У ній «кібербезпека» розглядається як динамічна концепція, розвиток якої можливий за умови посилення міжнародної співпраці та запозичення новітніх технологій. Водночас зазначається, що «гра в кібербезпеку між великими державами – це не лише технологічна гра, але й гра ідей та сили дискурсу». [6]

У Стратегії можна виділити 9 пріоритетних заходів для забезпечення кібербезпеки. Йдеться про «оборону суверенітету кіберпростору», під чим варто розуміти його захист від підривної політичної діяльності, «захист критичної інфраструктури», тобто забезпечення стійкості цифрової економіки від кібератак, «посилення онлайн культури», що включає захищене управління інформацією й боротьбу з фейковими новинами, «боротьбу з кібертероризмом і злочинністю», тобто атак, які не мають політичного підтексту, «освіту про кібербезпеку», «вдосконалення оборонних військових потужностей» і «активізацію міжнародної співпраці», що включає розробку міжнародних норм поведінки у кіберпросторі. [6]

РФ

В Росії на законодавчому рівні операції в кіберпросторі концептуально розглядаються в рамках «інформаційної війни» і включають в себе операції в комп'ютерних мережах, електронну війну, операції психологічного впливу та

власне інформаційні операції. [7], [11] Іншими словами, кіберпотужності розглядаються як один з інструментів досягнення переваги на арені інформаційного протистояння.

У ст. 5 Військової доктрини Росії від 2014 року зазначається, що РФ зобов'язується вживати військові заходи тільки після того, як будуть вичерпані політичні, дипломатичні, правові, економічні та інформаційні інструменти». [8] Виходячи з розуміння кіберпростору як елемента інформаційного простору, можна зробити висновок, що російські законодавці фактично допускають використання кіберпотужностей задля досягнення політичних цілей без мобілізації військової сили.

Прикладом експлуатації цієї концепції слугує «Доктрина Герасимова», викладена в 2013 році на сторінках журналу «Військово-промисловий кур'єр». Начальник Генштабу ЗС РФ стверджує, що «Інформаційне протиборство відкриває широкі асиметричні можливості по зниженню бойового потенціалу суперника», а «інформаційні мережі можуть впливати на державні структури і населення». [9] Оскільки на технологічному рівні забезпечення такої доктрини може здійснюватися з використанням кіберпотужностей, то «інформаційне протиборство», про яке говорить Герасимов, варто сприймати як російську аналогію «суперництва в кіберпросторі». [10]

Політика США, КНР та РФ у кіберпросторі виходить з потреби забезпечення національної безпеки та спрямована на посилення позицій держав у більш широкому стратегічному суперництві.

Список використаної літератури

1. THE NATIONAL STRATEGY TO SECURE CYBERSPACE [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.us-cert.gov/sites/default/files/publications/cyberspace_strategy.pdf.

2. NATIONAL CYBER STRATEGY of the United States of America [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/09/National-Cyber-Strategy.pdf>.

3. 国家互联网应急中心 [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.cert.org.cn/>.
4. Jon R. Lindsay. China and Cybersecurity. Espionage, Strategy, and Politics in the Digital Domain / Jon R. Lindsay, Tai Ming Cheung, Derek S. Reveron., 2015. – 375 с. – (OXFORD University Press).
5. 习近平. 把我国从网络大国建设成为网络强国 [Электронный ресурс] / 习近平. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: http://www.xinhuanet.com//politics/2014-02/27/c_119538788.htm.
6. Austin G. Cybersecurity in China: The Next Wave / Greg Austin., 2018. – 130 с.
7. Giles K. Russia’s ‘New’ Tools for Confronting the West Continuity and Innovation in Moscow’s Exercise of Power [Электронный ресурс] / Keir Giles. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/2016-03-russia-new-tools-giles.pdf>.
8. Военная доктрина Российской Федерации [Электронный ресурс]. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: <https://rg.ru/2014/12/30/doktrina-dok.html>.
9. Герасимов В. Ценность науки в предвидении [Электронный ресурс] / Валерий Герасимов. – 2013. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.vpk-news.ru/articles/14632>.
10. Sonne P. Behind Russia’s Cyber Strategy [Электронный ресурс] / P. Sonne, J. Marson, N. Hodge. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.wsj.com/articles/behind-russias-cyber-strategy-1483140188>.

*Гоник Б.Д. *⁸*

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ЯК АСИМЕТРИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ

Суб'єктність та структурні особливості міжнародної системи за останні десятиліття зазнали фундаментальних змін. Поява нових акторів та встановлення інших правил гри відобразилися на звичному раніше світовому порядку. Те, що вважалося неприйнятним у минулому, тепер використовується як популярна стратегія та є базисом для досягнення довгострокових цілей. Застосування тероризму новими суб'єктами міжнародних відносин є ознакою таких змін.

Щоб зрозуміти, чому тероризм все частіше обирається як стратегія чи навіть як засіб ведення війни, потрібно визначати характер та природу суб'єктів, які його використовують; середовище, в якому вони існують; а також зовнішні фактори, які на них впливають.

До застосування тероризму вдаються угруповання екстремістів, рухи опору, терористичні мережі, етнічні меншини, сепаратистські утворення. Усіх цих суб'єктів поєднує спільна риса — недержавний характер. Держави не можуть обирати таку стратегію, бо їхні дії не будуть відповідати принципам та інституційним і нормативним засадам світового порядку. Перелічені вище недержавні актори навпаки вбачають у ній вигідність. Їхня система цінностей та прийняття рішень, а також стиль поведінки відрізняються ірраціональністю. Тому існування стримуючих факторів на шляху до досягнення цілей нівельовується. Тероризм — це стратегія асиметрична. З її допомогою суб'єкт знаходить і використовує слабкі сторони сильнішого суперника. В даному випадку мова йде завжди про нерівну боротьбу. І сторона, яка застосовує тероризм, є априорі слабшою. Проте інструментарій та технологічні засоби, наявні у терористів, є доказом того, що слабший не означає переможений. Основною складністю для держави чи коаліції держав у протидії терористам є те, що останні ніколи не діють у рамках класичного протистояння в уявленні перших. Викрадення літаків, організації вибухів, захоплення заручників,

⁸ * Студент 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к. політ. н., доцент Капітоненко М.Г.

використання смертників, погрози — неповний перелік тактик, до яких вдаються терористи. Такими дешевими методами вони досягають поставлених цілей. Тому популярність тероризму серед багатьох недержавних акторів пояснюється їхніми мотивами — така стратегія є найбільш оптимальним та вигідним варіантом для тих, хто його використовує. [1]

Сама поява тероризму як фактору пояснюється гетерогенністю системи, у якій він існує. Тероризм не виникає у сталих гомогенних системах. Глобальна база даних тероризму «START» доводить цю тезу. Дана організація зібрала усі терористичні акти, які відбулися за останні 45 років, та звела їх в одну мапу, точково позначивши інтенсивність тероризму по всьому світі. [2] На карті видно, що найбільше проявів тероризму у тих країнах, де тенденцією є помітне зниження рівня життя у поєднанні з соціальною диференціацією, економічна чи енергетична криза, зростання цін, інфляція, невирішені територіальні, етнічні та релігійні суперечки, зростання безробіття. Усі ці фактори стають причиною появи таких психологічних чинників, як злість, заздрість, ненависть та ностальгія за минулим; також соціально-економічних чинників - проблеми міграції, бродяжництва, психологічної та професійної деградації, дезорієнтації особистості. Крім цього, в таких країнах часто прослідковуються репресії з боку правлячої еліти по відношенню до опозиційних політичних партій; нав'язування правлячою елітою нетрадиційної для даного суспільства соціально-політичної моделі; загострення внутрішньополітичних конфліктів всередині самої держави; зіткнення політичних інтересів двох держав у певному регіоні; помилки в національній політиці, допущені чинною владою; цілеспрямоване розпалювання національної ворожнечі окремими групами; агресія по відношенню до іншої держави і її окупація в більшості випадків тягне за собою збройний опір мирного населення, що використовує терористичні методи; невдоволення діяльністю уряду іноземних держав, в зв'язку з чим, відбуваються терористичні акти проти його представників та установ. Звичайно, ми не можемо беззаперечно доводити той факт, що тероризм існує тільки там, де прослідковується системна криза та апріорі

процвітала анархія. Події останніх років, останнього місяця зокрема, будуть виступати контраргументом. Проте все таки у гомогенних системах тероризм – це рідкісне явище. Тому неправильним буде вважатися їхнє порівняння. Таким чином, тероризм як стратегія існує в рамках гетерогенних систем. Таке середовище і є однією з основних причин, чому терористи стають терористами, чому окремими групами та організаціями тероризм обирається як стратегія. [3]

Окремою глобальною причиною виникнення тероризму є поведінка великих держав та механізми досягнення цілей, які ці держави застосовують. Нав'язування західними державами своєї ідеології країнам, де така модель соціального устрою є непідходящою, сприяє спротиву місцевого населення, в якому закладена зовсім інша система цінностей та світосприйняття. У сьогоднішній постбіполярній системі США сприяють підтримуванню демократичних та капіталістичних цінностей як основних параметрів цієї системи. Деякі держави користуються вигодами, які пропонують США, наближуючи себе до ідеалів демократії та вільного ринку. Проте не кожне суспільство здатне на такі кроки. Теорія норм та інституцій не буде забезпечувати стабільність та запобігати конфлікти. Для досягнення добробуту таким слабким державам потрібний інший шлях. Тому логічною є реакція населення на нав'язуваний їм устрій. [4-5]

Популярність застосування тероризму обумовлена трьома факторами, переліченими вище. Вона пояснюється природою самих суб'єктів міжнародних відносин, які вдаються до цієї стратегії; внутрішніми та зовнішніми факторами середовища, в якому вони функціонують. Тому, щоб знайти можливі рішення подолання цієї загрози світовій безпеці, потрібно зрозуміти логіку мислення терористів і витоки їхньої мотивацій та мотивів. Тоді з тероризмом не буде вестися боротьба, а будуть впроваджуватися масштабні превентивні заходи. Проблема викориниться ще на етапі свого зародку.

Використані джерела

1. Міжнародні конфлікти: навч. посіб. для студ. Вищ. Навч. Закл. / М.Г. Капітоненко. – К.: Либідь, 2009. – 352 с.

2. Global Terrorism Database - START [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.start.umd.edu/gtd/>.
3. Sloan S. International Terrorism: Conceptual Problems and Implications / Stephen Sloan. // Journal of Thought. – 1982. – №17.
4. Amos II J. Controlling International Terrorism: Alternatives Palatable and Unpalatable / J. Amos II, R. Russel H. S. Stolfi. // The Annals of the American Academy of Political and Social Science. – №463. – С. 69–83.
5. Чернядьева Н. Международный терроризм: происхождение, эволюция, актуальные вопросы правового противодействия / Н. Чернядьева., 2016.

*Стасюкевич І. В.**

BREXIT: STRATEGIC CONSEQUENCES FOR EUROPEAN SECURITY

Even though the defense and common security is not the main priority of the European Union, its member states have initiated numerous projects on the subject throughout the existence of the Union. It may be understood taking into consideration growing insecurities both inside and outside the EU and the increasing role of non-traditional threats such as cyber-attacks, lone-wolf terrorism, migration, etc. That is why it is of paramount importance to assess the possible impact of Brexit on European security in order to foresee future ways of cooperation between the UK and the EU in such a delicate field.

It is worth evaluating the role that the UK played in the overall European security and defense field to understand the scope of financial and resource losses that the EU might experience after Brexit. Thus, in 2016 the UK spent the most on defense – 47 billion euros. This accounts for almost a quarter of the total EU expenditure on defense. [1] However, this is the UK's share in absolute terms. The ratio of defense expenditure to national GDP is 2%, which is less than in Estonia and Greece. The overseas deployment is also not as ambitious as it could be considering the military potential of the UK. Having 13 000 military personnel deployed overseas in 2017, the United Kingdom had only 100 personnel serving in EU operations [2, с. 8]. Apparently, the UK has been one of the biggest contributors to the defense and security of the European Union but definitely not the most devoted one. This may be explained by the fact that the CSDP missions are generally limited to crisis management while military ambitions of the UK exceed the remit of the Common Security and Defence Policy.

Given the aforementioned, the departure of the UK for the European Union will have major financial implications for the cooperation in the field of defense and security. Nevertheless, the upcoming Brexit and disappearance of the historically usual British "No" to defense initiatives gave impetus to the development of new substantial projects in the matter. The European Union have launched four important

* Студентка, 3 курс, міжнародні відносини

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Хилько Олена Леонідівна – кандидат політичних наук, доцент

mechanisms which might potentially bring the CSDP to a new level. The first one is the EU Military Headquarters which has assumed command of EU non-executive military missions. The second one – which was called by Jean-Claude Juncker "the sleeping beauty of the Lisbon Treaty – is the Permanent Structured Cooperation (PESCO) which allows certain EU Member States to bypass the unanimous decision-making process in the field of CSDP and put forward more ambitious projects. The next project which was partially inspired by Brexit is the European Defence Fund which may improve the process of allocating money for technological innovation, defense research, and technology and thus solve the problem of the departure of a big contributor – the UK. The Coordinated Annual Review on Defence (CARD) is the fourth project which aims at optimizing defense spending plans and "delivering identified capabilities based on greater transparency, political visibility and commitment from the Member States". [3] In addition to these initiatives, the issue of improving the decision-making process in the area of Common Foreign and Security Policy by introducing the Qualified Majority Voting procedure is being considered by the European Commission and the EU leaders. [4] It is very likely to be applied in practice since the British veto is no longer a threat to the deepening of the cooperation in the field of defense and security.

Apart from positive defense and security developments following the decision of the UK to leave the European Union, Brexit appears to be delivered not as smoothly as it was envisaged to be since the "no-deal" scenario is quite realistic. A hard Brexit will certainly affect both the British and the European side. Being deprived of access to such important defence and security-related institutions as the European Defence Agency, Europol, the Foreign Affairs Council and the Political and Security Committee after Brexit, the UK could lose its potential to combat crimes and terrorism by losing access to criminal records database, intelligence and exchange of personal data in the European Union. Creating a new legal basis for cooperation with the EU in the area of security will be a long process, leaving the UK and the EU temporarily less secure.

A hard Brexit will also result in restricted freedom in the circulation of products and technologies related to defense and security due to the future imposition of tariffs and non-tariffs barriers. The reduced openness of the UK-EU border could also lead to a shortage of workers in specific areas connected with defense technologies.

Moreover, a "no-deal" Brexit might compel certain defense-related companies to reconsider their investment policy as in the case of Airbus. The company has issued a Brexit Risk Assessment memorandum stating that “a no deal Brexit must be avoided, as it would force Airbus to reconsider its footprint in the country, its investments in the UK and at large its dependency on the UK (with many potential undesirable consequences such as repatriating competencies, patents, revisit Research and Development footprint, reduce UK’s weight in the supply chain etc.).” [5]

It appears that the withdrawal of the United Kingdom from the European Union might have both positive consequences – notably a new impulse of cooperation of the EU27 in the field of defence and security, possibly leading to the creation of the common defence policy – and negative consequences such as deceleration of the defence technology development, weaker cooperation in the field of law-enforcement and combat with crime and terrorism and even growing tensions between the UK and the EU defence and security-oriented companies. But most importantly hard Brexit will lead to competitive EU-UK relationship in the area of defense. First signs of a possible rivalry came up with the conflict over the EU Galileo Global Navigation Satellite System which was predominantly designed by British engineers and to which the UK will no longer have access after the Brexit. This case demonstrates that intransigence of both sides in the matter of defense and security could lead to increased tensions between the EU and the UK whereas it is important now to deepen the cooperation in the light of growing security threats.

Список використаних джерел

1. Eurostat. How much is spent on defence in the EU? [Електронний ресурс] / Eurostat // 2018 – Режим доступу до ресурсу: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180518-1?inheritRedirect=true>.

2. The United Kingdom's contribution to European security and defense/ B. Giegerich, C. Mölling., 2018.

3. Coordinated Annual Review on Defence (CARD) [Электронный ресурс] // European Defence Agency – Режим доступа до ресурсу: [https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-\(card\)](https://www.eda.europa.eu/what-we-do/our-current-priorities/coordinated-annual-review-on-defence-(card)).

4. Follow-Up By The European Council, The European Parliament And The Council To The Commission's Initiative Calling For A More Efficient Decision-Making For The Eu's Common Foreign And Security Policy [Электронный ресурс] // European Commission. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-europe-as-a-stronger-global-actor/file-more-efficient-decision-making-in-cfsp>.

5. Airbus. BREXIT – Risk Assessment [Электронный ресурс] / Airbus. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.airbus.com/content/dam/channel-specific/website-/company/global-presence/uk/Brexit-Risk-Assessment-21-Jun-FINAL.pdf>.

*Диченко Д. О.*⁹*

МІЖНАРОДНО - ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КАСПІЙСЬКОГО МОРЯ

З урахуванням високої міжнародної напруженості у сфері енергетичної зовнішньої політики Каспійське море стратегічно розташоване таким чином, що стає місцем перетину безпосередніх інтересів провідних регіональних і світових держав. Його невизначений правовий статус ось уже більше двадцяти років створював перешкоди для впровадження та розвитку великих інфраструктурних проектів в регіоні. Оскільки Каспій має великий запас придатних для експлуатації нафтогазових ресурсів, то в умовах його підвищеного конфліктного потенціалу все більше актуалізується питання про розмежування акваторії.

З часів розпаду СРСР вирішення правового статусу Каспійського моря залежить від п'яти суб'єктів міжнародного права - Російської Федерації, Ірану, Азербайджану, Казахстану і Туркменістану.

Прорив в переговорному процесі став можливий завдяки зближенню позицій Росії, Азербайджану та Ірану на тлі реалізації великого проекту міжнародного транспортного коридору «Північ - Південь», який передбачає спільне використання Каспійського моря.

12 серпня 2018 року країнам Каспійської п'ятірки вдалося досягти консенсусу, підписавши Конвенцію про правовий статус Каспійського моря як водоймища з особливим статусом, що певною мірою відповідає сучасним реаліям [1].

Питання в тому, чи стане даний нормативно-правовий акт унікальним проектом регулювання Каспійського моря?

Зрештою сторони поділили морське дно і поверхню різними способами. Дно Каспію розділили на територіальні зони, в той час як морська поверхня вважається міжнародними водами [2].

⁹ * студентка 2 курсу відділення «Міжнародні відносини»

Питання безпеки також стали важливою частиною довгоочікуваної Конвенції щодо Каспійського моря. Адже тривалий час його невизначений правовий статус був джерелом напруженості і недовіри, залучаючи прикаспійські держави до військово-політичного протистояння і гонки озброєнь, обумовленої страхом перед силовим варіантом вирішення цієї проблеми в регіоні [2].

Конвенція про правовий статус Каспію заборонила присутність збройних сил третіх країн, а також заборонила державам-членам Конвенції виступати з актами агресії по відношенню до інших прикаспійських держав. Відтепер участь зовнішніх сил, особливо США, НАТО, буде врегульовано.

Безумовно, все зводиться знову до трикутника «США-Іран-Росія». Дані пункти в документі були вкрай важливими, оскільки на сьогоднішній день Іран відчуває значний політичний і економічний тиск з боку Заходу.

Якщо США і на далі продовжать тиск, то відповідно Тегерану потрібні будуть союзники - ким реально може стати Російська Федерація - яка в такий спосіб підвищить свій вплив у регіоні. За таких умов в глобальному протистоянні ядерних держав з'явиться ще одна точка безпосереднього контакту, що змусить переглянути умови даної Конвенції.

Більш того, можемо відзначити, що всі каспійські держави беруть участь в китайських ініціативах під егідою проекту «Один пояс, один шлях», а Актау, де пройшов саміт, є одним з вузлових центрів маршруту, що проходить через Каспійське море. Отже, є підстава відзначити, що Китай – мінімум одна позарегіональна держава, зацікавлена в тому, щоб країни Каспію не допускали в море збройні сили інших держав.

Примітно, що кожна з країн Каспійської п'ятірки прикладає неабияких зусиль для розвитку своєї військової структури. Сторони домовилися про те, як розділити потенційно величезні нафтогазові ресурси Каспійського моря, прокладаючи шлях для нових проектів з розвідки та розробки трубопроводів.

Відповідно до ст. 14 Конвенції країнам дозволено будувати в Каспійському морі підводні магістральні трубопроводи «за умови відповідності їх проектів екологічним вимогам і стандартам...» [2].

Даний пункт викликає не менше питань, ніж у випадку делімітації національних секторів, адже лише Російська Федерація, посилаючись на екологічні проблеми, заперечує проти будівництва газопроводу між Туркменістаном і Азербайджаном, який дозволить оминати Росію на шляху до Європи [3].

ВИСНОВКИ

Конвенція про правовий статус Каспійського моря так і не зафіксувала єдиного принципу делімітації морського дна. Проте, вона відобразила абсолютно новий формат відносин, що склався між державами Каспійської п'ятірки, які змогли досягти взаємного компромісу.

Щодо питання надрокористування, то по факту країни із загальними морськими кордонами вирішують питання делімітації на двосторонній основі. Дане положення може сприйматися як недолік, оскільки воно не виключає потенційних конфліктів між прикаспійськими країнами в майбутньому.

Крім цього, новина про підписання Конвенції відводить увагу багатьох спостерігачів від інших угод, прийнятих прикаспійськими країнами, які прямо вказують на те, що цей документ є лише першим кроком на шляху формування загального політико-економічного простору на Каспії.

Конвенція про правовий статус Каспійського моря в повній мірі відповідає зовнішньополітичним інтересам Москви, оскільки знімає напруженість між Прикаспійськими державами і забезпечує гарантії безпеки від зовнішніх військових загроз в регіоні, який забезпечує геополітичний коридор на Близький Схід. Убезпечивши стратегічно важливий південний напрямок російської зовнішньої політики, Москва зможе концентрувати військові і політичні зусилля на інших значущих ділянках - на Чорному і Балтійському морях, в Тихому й Атлантичному океанах.

Слід мати на увазі, що документ в його фінальній редакції не дозволив країнам регіону вирішити найбільш проблемні питання щодо делімітації водоймища. Сторони будуть вимушені продовжити переговорний процес в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Caspian Sea: Five countries sign deal to end dispute [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/world-45162282>
2. Конвенция о правовом статусе Каспийского моря [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kremlin.ru/supplement/5328>.
3. Договор между Российской Социалистической Федеративной Советской Республикой и Персией 26 февраля 1921 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://istmat.info/node/46893>
4. Zimnitskaya N., (von) Geldern J. 2011. Is the Caspian Sea a sea; and why does it matter? Journal of Eurasian Studies, 2 (1): 1-14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1879366510>
5. Кузнецов С.О. Морське право : підручн. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна. – Одеса : Фенікс, 2011. – 382 с.
6. Гасанов О.С., Рыжов И.В. Современное состояние российско-азербайджанских отношений / О.С. Гасанов, И.В. Рыжов // Политика и общество. – 2017. – 145 (6): – С. 32-50.
7. Договір про торгівлю і мореплавство між Союзом Радянських Соціалістичних Республік та Іраном [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/364_150

*Сабурова В.Р. *¹⁰*

ЕВОЛЮЦІЯ ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ У ФРАНЦІЇ: ВПЛИВ НА СЬОГОДЕННЯ

Актуальність питання еволюції повстанського руху у Франції в сучасній системі міжнародних відносин. Франція як одна з країн, що визначає світовий розвиток у галузі боротьби за суспільно-політичний прогрес впродовж багатьох століть. Повстанський рух у Франції як частина сюжету, що повторюється. Циклічність французької історії в питанні відстоювання громадянами власних прав. Франція як піонер у боротьбі з соціальною несправедливістю на європейських теренах.

Нова хвиля протестів, що охопила Францію сьогодні. Рух жовтих жилетів як частина повстанського руху у Франції впродовж історії, певною мірою протест системі. Події, що почалися в листопаді 2018 року і тривають і сьогодні, – ланка передбачуваного циклу політичного життя у країні. Вуличні протести, що сприяють поступкам уряду, як механізм запровадження змін соціально-політичного життя, у дієвості якого французи переконувалися впродовж багатьох років. Риторика експертів щодо того, що рух жовтих жилетів можна вважати новою революцією. Жовті жилети як одна з проблем, що стоїть на порядку денному в сучасній світовій спільноті.

Витоки руху жовтих жилетів. Публікація 32-річною мешканкою околиць Парижу Присцилією Людоски на відкритій платформі для запровадження змін Change.org петиції проти підвищення цін на паливо як поштовх для зародження руху жовтих жилетів [1]. Провідна позиція Присцилії в колах повстанців, надання їй неформального статусу лідера й спікера руху. Управління рухом широким загальом без явних очільників й нав'язуване представниками руху уявлення про неупередженість руху, його неналежність до певних політичних кіл та професійних спілок. Рух жовтих жилетів як прояв популізму, повстання проти центру, що ґрунтується на спонтанному поєднанні правих та лівих ідей. Жовті жилети (фр. *des gilets jaunes*), що мають бути в кожного водія як символ

¹⁰ Студентка 2 курсу

руху. Зародження руху в колах французьких автомобілістів, долучення до них робочих і представників нижчого прошарку середнього класу.

Причини ескалації руху в листопаді 2018 року. Удорожчання бензину з метою мотивування переходу населення на альтернативні енергетичні джерела як привід до антиурядових виступів. Екологічний податок на викид парникових газів – елемент політики уряду Макрона з метою досягнення Францією провідних позицій у сфері переходу на чисту енергетику – закриття атомних і вугільних електростанцій. Протести проти підвищення цін на паливо та зменшення податку на розкіш, що трансформувалися у всеохоплююче невдоволення соціально-економічною політикою президента Емануеля Макрона. Незадоволення привілейованим становищем еліти й соціальною нерівністю, різницею між рівнем життя у міській та сільській місцевості, проблемою мігрантів, руйнуванням механізму солідарного страхування й права на загальну освіту. Повстання проти Макрона як втілення правлячої ліберальної еліти та глобаліста. Політичний курс Макрона, що передбачав ліберальну політику на першому етапі, за якою слідували соціальні реформи.

Залучення інших країн до конфлікту. Припущення політологів щодо підтримки Росією, що зацікавлена в дестабілізації ситуації в регіоні повстання. Риторика щодо підтримки США жовтих жилетів із огляду на пост Дональда Трампа в Twitter. Вплив руху жовтих жилетів на політичну стабільність у Європі. Наслідування прикладу жовтих жилетів правими націоналістами у Німеччині, «Італійською радою жовтих жилетів» у Італії, у Бельгії.

Реакція французьких політичних кіл на успіхи руху жовтих жилетів, лідера націоналістів Марі Ле Пен та очільника комуністів Жан-Люка Меланшона, їх риторика щодо доцільності проведення дострокових виборів до парламенту, із огляду на недостатній рівень представництва народних кіл. Підтримка правих популістів, очолених Ле Пен, що ґрунтується на невдоволенні політикою щодо міграції. Залучення лівих популістів Меланшона із метою протистояння економічній політиці, орієнтованій на захист інтересів крупного капіталу. Звинувачення МЗС Франції Кристофера Кастанена Марі Ле Пен в підтримці

протизаконних дій повстанців. Гіпотеза експертів щодо неможливості створення «жовтими жилетами» власної політичної партії й розподіл голосів представників руху між партією «Національне об'єднання» та рухом «Непідкорена Франція».

Розгортання руху жовтих жилетів. Операції «безкоштовний проїзд» (фр. *opération réage gratuit*) та «равлик» (фр. *opération escargot*) як методи блокування доступу до пунктів оплати за проїзд та ділянок доріг. Радикалізація вимог повстанців та трансформування економічних у політичні – відставки уряду Макрона та виходу з ЄС. Поступки, до яких був змушений вдатися уряд з метою стабілізації ситуації: оголошення мораторію на збільшення цін на паливо на півроку, підвищення мінімальної заробітної платні на 100 євро, скасування підвищення пенсійного податку для громадян, зарплатня яких складає менше 2000 євро на місяць, дотації в 4000 євро при заміні старої машини на нову, що менше забруднює навколишнє середовище.

Уряд Макрона як втілення довготривалих соціально-економічних проблем у Франції. Риторика Макрона щодо визнання існування проблем на кшталт суспільних бар'єрів й недостатнього рівня демократії й прийняття частини відповідальності за ці проблемні питання. Стратегії вирішення конфліктної ситуації. Пошук балансу між економічними довготривалими інтересами та соціальним забезпеченням. Доцільність широкого національного діалогу вчених, політиків та громадськості з метою вирішення актуальних проблем. Прагнення Макрона провести глибоку реформу пенсійної системи. Відмова президента повернути податок на розкіш із огляду на те, що в роки його існування багаті люди залишали країну й зменшувався потік інвестицій.

Реакція провідних ЗМІ на розгортання руху жовтих жилетів у Франції. Риторика франкомовної редакції The Local щодо ненависті до президента-технократа, уряду, столиці країни як символу безмежного багатства метрополії та ризику[2]. Наголошення CNN на тому, що рух жовтих жилетів відображає шлях Макрона до влади, оскільки він позиціонував себе як представник народу, що не представляє ні праві, ні ліві сили[3]. Спроби Макрона покращити

французьке середовище для ведення бізнесу. Критики політики Макрона виданням Foreign Policy із огляду на його невдалу спробу поєднати в собі технократа й монарха, що призвело до сприйняття його народом як поборника еліти[4]. Риторика Le Monde щодо невідповідності інтересів Макрона й народу: в той час, як президента турбує кінець світу, прості люди думають про кінець місяця. [5]

Висновки. Схильність французів до історичних паралелей. Соціальний антагонізм та криза податкової системи як вагомі чинники для роздмухування протестних настроїв у країні протягом історії. Розбіжність між інтересами народу й революційної еліти як чинники, що визначали характер протестних настроїв у Франції впродовж століть. Надмірний рівень централізації влади як поштовх до вдавання населення до революційної боротьби за власні права.

Список використаних джерел

Priscillia Ludosky, figure des Gilets jaunes : "Il ne faut pas bloquer pour bloquer"// Le Journal du Dimanche – Режим доступу: <https://www.lejdd.fr/Politique/priscillia-ludosky-figure-des-gilets-jaunes-il-ne-faut-pas-bloquer-pour-bloquer-3858950>

ANALYSIS: The savage violence in Paris was not a protest, it was an insurrection// The Local Fr – Режим доступу: <https://www.thelocal.fr/20181202/analysis-the-savage-violence-in-paris-was-not-a-protest-it-was-insurrection>

France to suspend fuel price hike after 'yellow vest' protests// CNN – Режим доступу: <https://edition.cnn.com/2018/12/04/europe/france-yellow-vest-protests-intl/index.html>

Macron Can Survive France's Anger// Foreign Policy – Режим доступу: <https://foreignpolicy.com/2018/12/01/the-technocratic-king-and-the-guillotine/>

« Gilets jaunes » : « Les élites parlent de fin du monde, quand nous, on parle de fin du mois » // Le Monde – Режим доступу: https://www.lemonde.fr/politique/article/2018/11/24/gilets-jaunes-les-elites-parlent-de-fin-du-monde-quand-nous-on-parle-de-fin-du-mois_5387968_823448.html

*Завідовська О. *11*

ЕВОЛЮЦІЯ ГЕГЕМОНІЇ США В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ В ХІХ - 1-ІЙ ПОЛ. ХХ СТ.

Зважаючи на сучасну ситуацію в країнах Західної півкулі, а саме на гостру критику президентом Дональдом Трампом своїх сусідів, зокрема Мексики, на мою думку, буде доцільним та актуальним дослідити еволюцію ролі за значення латиноамериканського регіону в зовнішній політиці США.

1. Методи, форми та ступінь впливу США в Латинській Америці в першій половині ХІХст.

Варто розпочати з того, що експансія Сполучених Штатів Америки на Південь розпочалася ще до здобуття ними незалежності. У роки війни за незалежність США захопили частину іспанських колоній, згодом – завоювали деякі мексиканські території. Потім, в 1803р. була куплена Луїзіана. Потрібно зазначити, що на початку 1820-их рр. причиною занепокоєння США стали політичні зміни на території країн Західної півкулі, адже значна їх частина здобула незалежність від Іспанії. Як наслідок, серед американців з'явилися побоювання щодо можливої європейської інтервенції задля відвоювання повсталих колоній, особливо після реставрації в Іспанії правління короля Фердинанда VII, тому вони вирішили грати на випередження, проголосивши нові основоположні принципи зовнішньої політики Сполучених Штатів Америки. Основним ідеологічним обґрунтуванням американської гегемонії в Латинській Америці стала «Доктрина Монро», оприлюднена в грудні 1823р. [1] Вона містила три основних положення, які стали основою політики США: 1) США відмовлялися від втручання у внутрішні справи Європи; 2) вимагали невтручання європейських держав у внутрішні справи Америки; 3) виражали свою рішучість протистояти будь-яким спробам європейців посягати на незалежність американських держав. Проте Доктрина Монро не була повністю спрямована проти колоніалізму, а лише засуджувала європейську експансію на американському континенті. США починають проводити свою зовнішню

¹¹ **студентка 2 курсу спеціальності «Міжнародні відносини»

Інститут міжнародних відносин

Весела Наталія Миколаївна, к. п. н., асистент

політику під гаслом «Америка для американців», проте, по суті, вони залишали за собою право визначати, що потрібно іншим державам континенту. Згодом, Сполучені Штати Америки у зв'язку з Громадянською війною змушені були призупинити свій інтервенціонізм у латиноамериканському регіоні. [2]

2. Місце та роль латиноамериканського регіону в зовнішній політиці США після Громадянської війни.

З 1870-их років, помітно зміцнивши своє положення на міжнародній арені, а також врегулювавши внутрішню ситуацію в державі, Сполучені Штати Америки починають нову хвилю інтервенцій у Латинській Америці. На активізацію експансії США в країни Латинської Америки справив помітний вплив початок спорудження Панамського каналу і банкрутство французької будівельної компанії, розташованої в Колумбії, яка цим спорудженням займалася.

Це стало одним із приводів для скликання в 1889 році президентом Б. Гаррісоном Першої панамериканської конференції, на якій був заснований Міжнародний союз Американських республік (з 1910 року – Панамериканський союз). Політична доктрина панамериканізму, яка була панівною на той час, передбачала об'єднання незалежних республік Західної півкулі із центральною роллю Сполучених Штатів Америки. Проте щоб реалізувати це, необхідно було усунути недовіру інших американських держав до США, які пам'ятали про наслідки інтервенцій, анексій та комерційних афер американців в регіоні.

Позиція США помітно зміцнилася після іспано-американської війни 1898 року, коли Іспанія втратила свої останні володіння в Латинській Америці – Кубу і Пуерто-Рико. Цього ж року Куба була окупована американськими військами. У 1902 році вона формально була проголошена незалежною, проте під протекторатом США, що підтверджувалося Поправкою Платта. Варто зазначити, що цей документ, по суті, закріпив залежність Куби від Вашингтону, наділивши Америку правом на створення військових баз на Кубі і фактично легалізувавши інтервенцію.[3]

Неможливо не згадати, що латиноамериканський напрямок був дуже важливим у зовнішній політиці США за часів президенства Теодора Рузвельта. У 1902 році він втрутився в Колумбійську громадянську війну для того, щоб попередити посилення впливу Німеччини в регіоні. Крім того, президент США доклав чимало зусиль для подолання Венесуельської кризи 1902-1903рр. Проведення переговорів між державами врешті-решт змусило німців зняти морську блокаду портів Венесуели, яка продовжувалася аж до останнього дня переговорів.[4] Наслідком цієї кризи стало опублікування Теодором Рузвельтом «Висновків до Доктрини Монро» у 1904 році, у якій закріплювалося право США втручатися у конфлікти між європейцями та Південною Америкою. Політика Рузвельта отримала назву «політика великого кийка».[5]

3. Кульмінаційний момент американської експансії на Південь. Встановлення добросусідських відносин із країнами регіону.

Період 1898-1934рр. відомий в історії Латинської Америки як період Бананових війн, які велися військово-морськими силами США задля встановлення окупаційного режиму в країнах Центральної Америки та Карибського басейну. [6] Інтервенції почалися із вже згаданої іспано-американської війни та військової кампанії США на Кубі, а також окупації території Панамського каналу. В різні роки під окупацією США також перебували Нікарагуа, Гондурас, Гаїті, Домініканська республіка та Мексика.[7]

Проте згодом Велика депресія зробила закордонні військові експедиції та інтервенції занадто затратними для Сполучених Штатів Америки, тому вони змушені були згорнути свою великомасштабну інтервенцію. У 1932 році у країні пройшли президентські вибори, після яких Франклін Рузвельт, новообраний президент оголосив про початок політики «доброго сусіда». Рузвельт зробив ставку, перш за все, на економічну та культурну гегемонію, що виявилось успішним кроком в контексті панамериканізму. Метою його політики стало також встановлення економічної стабільності у світі за умови просування комерційних інтересів США, а також збільшення кількості американських інвестицій за кордон. Цим закінчився тривалий період

агресивної зовнішньої політики Сполучених Штатів стосовно латиноамериканського регіону і почалося налагодження більш тісних відносин, які могли б бути вигідними для обох сторін.[8]

Отже, зовнішня політика США стосовно країн Латинської Америки пройшла значну еволюцію. Першочергово в її основу була покладена Доктрина Монро, згідно з якою США мали односторонній контроль над справами країн регіону. Її продовженням стали політика «великого кийка», а також поширення принципів панамериканізму. Врешті-решт за президенства Франкліна Рузвельта встановилися союзницькі відносини країн в Латинській Америці, що згодом призвело до утворення військово-політичного союзу американських держав.

Використані джерела

1. A to Z of U.S. Diplomacy from WWI-WWII (The A to Z Guide Series), Martin Folly, Scarecrow Press, 2010, 540с.
2. Media Sound & Culture in Latin America & the Caribbean. Editors - Alejandra Bronfman, Andrew Grant Wood, University of Pittsburgh Press, Pittsburg, PA, USA, 2012 p., 192 с.
3. The Spanish-American War and Philippine Insurrection: 1898–1902, Alejandro de Quesada (Author), Stephen Walsh (Illustrator), Osprey Publishing, 2007, 48с.
4. The War of 1898 and U.S. Interventions, 1898T1934: An Encyclopedia (Military History of the United States) 1st Edition, Benjamin R. Beede (Editor), Routledge, 1994, 778 с.
5. The Latin American Policy Of The United States, Harcourt Brace And Co New York, 1943
6. Lester D. Langley. The Banana Wars: United States Intervention in the Caribbean, 1898 — 1934. — SR Books, 2001. — 265 с.
7. <https://www.globalpolicy.org/us-military-expansion-and-intervention/26024.html>
8. <https://history.state.gov/milestones/1921-1936/>

*Супрун Я.В.*12*

МОТИВИ ВИХОДУ США З ДОГОВОРУ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ РСМД З РОСІЄЮ

1 лютого 2019 року Президент США Дональд Трамп оголосив, що США розпочинають процедуру виходу з Договору, яка триватиме шість місяців, звинувативши Росію у порушенні умов угоди, а саме у розробці і розгортанні ракетної системи «Іскандер» (9М729 – за класифікацією НАТО). У відповідь Президент Росії заявив, що ракети, які розробляють росіяни, не порушують договір і звинуватив США у небажанні вести переговори. А 4 березня Володимир Путін підписав указ про призупинення виконання Договору про ліквідацію ракет середньої і малої дальності.

Отож які причини підштовхнули США до розірвання договору?

Перш за все, хочу зазначити, що вихід Сполучених Штатів з договору не є ситуативною реакцією на порушення російської сторони чи, як стверджують американські чиновники, мірою, що покликана змусити Росію повернутися до дотримання договору.[1] Більше того, можна констатувати факт, що США скористалися порушеннями з боку Росії, щоб розв'язати собі руки, тобто зняти із себе відповідальність перед світовим співтовариством за руйнування договору. Я так вважаю, оскільки Сполучені Штати нічого не зробили, щоб припинити порушення договору Російською Федерацією від самого початку. А для цього вони мали вдосталь методів впливу.

Інструменти, якими могли скористатись США, щоб змусити Росію повернутися до дотримання угоди:

- Дипломатичний: прямі переговори (вперше про порушення Росією умов договору говорила ще адміністрація Обами у 2014, проте тоді докази не були оприлюднені, а США обмежились лише засудженням дій російської сторони та закликом до дотримання зобов'язань)

^{12*} Студент 2 курсу спеціальності Міжнародні відносини Інституту міжнародних відносин КНУ ім.Т.Шевченка

Науковий керівник Хилько О.Л. – доцент, кандидат політичних наук

- Військовий: збільшення військової присутності в Європі, розгортання додаткового звичайного озброєння чи ракет морського базування, що не заборонені договором

- Економічний: санкції. І тут йдеться не про обмеження стосовно конкретних посадовців чи осіб, причетних до створення зброї, що порушує умови договору, а серйозні санкції, що вдарили б по російській економіці і змусили б її відмовитися від практики порушення договору (санкції проти енергетичної промисловості, важкої промисловості аж до відключення SWIFT) Отже за 4 роки США не здійснили заходи, які могли б зупинити Росію. Проте якщо адміністрація Обама не вдавалася до рішучих дій, щоб не розпалювати конфлікт, то з приходом Трампа до влади Вашингтон взяв курс не на порятунок договору, а на підготовку до його розірвання. Це доводять наступні факти.

2017 року Конгрес США погодив виділення коштів на «дослідження та розробку програми побудови ракети середньої дальності, як відповідь на порушення Росією РСМД».[2] А в 2018 Конгрес прийняв оборонний бюджет за яким Президент отримував право: 1)розробити санкції проти Росії за недотримання нею умов договору; 2) розглянути питання про односторонній вихід з договору в разі, якщо Росія продовжить порушувати угоду.[3] 13 березня 2019 року стало відомо, що до кінця року Пентагон планує виготовити та випробувати два типи ракет, які заборонені договором РСМД[4]: крилаті ракети з дальністю польоту до 600 миль та балістичні ракети з дальністю від 1900-2500 миль.

Отож попри доведений факт, що Росія справді розгорнула ракетну систему «Іскандер», я вважаю, що ця подія не є основною причиною виходу США із договору. На моє переконання, Сполучені Штати прагнуть позбавитися цієї угоди, щоб досягти двох основних цілей:

1)довгострокова – укладення нового багатостороннього договору про озброєння, який би включав США, Росію, Китай у вузькому форматі; а також інші неєвропейські ядерні держави Індію, Пакистан та КНДР – у широкому форматі.

2)короткострокова – нейтралізація Ірану як одного із противників штатів на світовій арені, що протистоїть інтересам США та їх союзників на Близькому сході

Розгляньмо перший аргумент.

У цьому контексті багато експертів вважають[7], що головна мета США – затягнути до договору КНР. І робити вони це будуть шляхом розміщення своїх новозбудованих балістичних та крилатих ракет в Азійсько-Тихоокеанському регіоні на о.Гуам та на території своїх союзників Південної Кореї та Японії, звідки ракети зможуть легко досягти території Китаю. Таким чином США нібито зможуть ізолювати КНР своєрідним «ракетним щитом» і безпосередньо загрожувати її материковій території. Тому Пекіну доведеться піти на взаємні гарантії, щоб гарантувати свою безпеку. Однак на мою думку такий силовий сценарій малоймовірний через ряд причин:

По-перше, Китай ніколи не піде на суттєве скорочення свого ракетного арсеналу, оскільки в силу свого географічного положення він становить для нього основу національної безпеки і оборони. Китай може запропонувати, наприклад, скорочення свого наземного ракетного арсеналу в обмін на скорочення американського морського озброєння і зменшення військової присутності США в районі Південнокитайського моря. Але на це вже не зможуть піти США, які вважають контроль над морськими торговими шляхами основою свого існування.

По-друге, розгортання американських ракет в цьому регіоні неможливе через Північну Корею. Зрозуміло, що вона вважатиме такі дії американської сторони безпосередньою загрозою для себе. Цілком очевидно, що про мирний процес, який розпочався минулого року між США та КНДР в такому разі можна буде забути.

По-третє, попри високий ступінь довіри Японії та Південної Кореї до свого союзника США, навряд чи можна очікувати, що ці дві держави дозволять розташувати на своїй території американські ракети, що збільшить військову напругу у і без того непростих відносинах цих держав із Китаєм та КНДР.

Тому я вважаю, що стратегічною ціллю США після остаточного розірвання договору про ліквідацію РСМД стане залучення Китаю до нового багатостороннього договору про озброєння дипломатичним шляхом. Очевидно, що це буде довгий і складний процес. Проте я хотів би зауважити, що сам по собі договір між США та Китаєм (або Росією, США та Китаєм) не буде життєздатним, якщо до нього не будуть залучені інші ядерні держави регіону: КНР не погодиться обмежувати себе у військовій сфері, якщо не отримає гарантій з боку Індії, Індія не буде обмежувати озброєння, якщо такі ж обмеження не будуть накладені на Пакистан та Китай. Не можна залишити поза увагою і КНДР.

А тепер щодо другого аргументу стосовно виходу США з договору про ліквідацію РСМД. Я вважаю, що такий крок штатів направлений в першу чергу проти Ісламської Республіки Іран.

Адміністрація Президента Обами однією із своїх заслуг на зовнішньополітичній арені вважає налагодження складних стосунків із Іраном і особливо укладення Іранської ядерної угоди 2015 р., яка зупинила розробку Іраном ядерної зброї. З Ірану були зняті санкції, а політичний клімат між обома країнами значно потеплішав. Проте ряд конфронтаційних питань не були зняті з порядку денного, зокрема: фінансування тероризму Іраном, випробування балістичних ракет, втручання у внутрішні справи арабських держав та підтримка шіїтських рухів на Близькому Сході.

З приходом Дональда Трампа у Білий дім політика американського уряду повернула на 180*, новий президент взяв курс на конфронтацію та подолання противника силовим шляхом. У травні 2018 Дональд Трамп вийшов із ядерної угоди з Іраном, назвавши однією з основних причин такого рішення те, що ця угода ніяк не обмежує розробку та випробування Тегераном балістичних та крилатих ракет малої та середньої дальності. Після цього США наклали на Іран жорсткі санкції. Та попри це він не припинив випробувань, та навіть розширив свою ракетну програму. Зрозуміло, що така військова активність Ісламської Республіки Іран породжує серйозну загрозу для його регіональних противників

– а за сумісництвом союзників США – Ізраїлю, Саудівської Аравії, Єгипту, ОАЕ, Катару. Ще більшої переконливості такій загрозі надає офіційна доктрина керівництва Ірану про шіїтську революцію та утворення шіїтського півмісяця на Близькому Сході. Так само США у своїй воєнній стратегії називають Іран своїм противником та державою, що становить небезпеку, поряд з Росією, Китаєм та КНДР.

Таким чином, США можуть розгорнути свої новозбудовані ракети на території близькосхідних союзників, щоб окрім економічної пастки (яку Тегерану забезпечили американські санкції) загнати його ще є у безпекову. За таких обставин, коли Іран будує ракети і нарощує озброєння, використовуючи малочисельні ресурси, він не зможе змагатися із США в гонці озброєнь і буде змушений піти на укладання договору зі штатами, щоб хоч якось гарантувати свою безпеку. Програмою мінімум в такій ситуації для американців буде заборона та ліквідація іранського ракетного арсеналу поряд із заборонаю розробки ядерної зброї; програмою максимум – зміна політичного режиму в Ірані на більш лояльний до США.

Список джерел

1. Договор о ликвидации ракет средней и меньшей дальности между СССР и США - http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/treaty.pdf
2. The Guardian: Donald Trump confirms US withdrawal from INF nuclear treaty - <https://www.theguardian.com/world/2019/feb/01/inf-donald-trump-confirms-us-withdrawal-nuclear-treaty>
3. National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2018: Conference Report Highlights, p.11 - <https://www.armed-services.senate.gov/imo/media/doc/SASC%20Summary%20of%20FY18%20NDAA%20Conference%20Report.pdf>
4. NATIONAL DEFENSE AUTHORIZATION ACT FOR FISCAL YEAR 2019 p.210, section 1233 - <https://www.congress.gov/115/crpt/hrpt676/CRPT-115hrpt676.pdf>

5. FP: U.S. Begins Work on New Missiles as Trump Scraps Treaty With Russia – <https://foreignpolicy.com/2019/03/14/u-s-begins-work-on-new-missiles-as-trump-scraps-treaty-with-russia/>

6. Bulletin of the atomic scientists: The wrong response to Russia's INF Treaty violation - <https://thebulletin.org/2018/08/the-wrong-response-to-russias-inf-treaty-violation/>

7. Bulletin of the atomic scientists: Save the INF Treaty—but not by repeating history - <https://thebulletin.org/2017/09/save-the-inf-treaty-but-not-by-repeating-history/>

8. The Diplomat: US Withdrawal From INF Treaty: Impact on Asia - <https://thediplomat.com/2019/03/us-withdrawal-from-inf-treaty-impact-on-asia/>

*Возович А.І. *¹³*

РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ У ГЛОБАЛЬНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ТА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Ще у 2016 році, за рік до своєї смерті, Збігнев Бзежинський почав бити на сполох, проаналізувавши загрози національній та міжнародній безпеці США. Він зазначав про те, що найбільш небезпечним сценарієм стане потужна коаліція Китаю та Росії, яких об'єднуюватимуть не спільні ідеологічні принципи, а бажання зруйнувати сучасний міжнародний порядок та поставити його на сторожі власних національних інтересів. Ця коаліція нагадуватиме за своїми масштабами радянсько-китайський блок, хоча у даному випадку м'яч буде все ж таки на боці Китаю, а Росії притаманною буде лише другорядна роль. Адже півстоліття тому американському президенту Річарду Ніксону та Генрі Кіссінджеру, які дотримувалися стратегічних поглядів Джорджа Кеннана (доктрина стримування – націоналізм краще за комунізм), вдалося повернути вдалий дипломатичний маневр, який отримав назву «трикутна дипломатія». Йшлося про розігруванням «китайської карти» (використання Китаю проти СРСР), однак зараз ми маємо справу з розігруванням «російської карти» і вже не з переважаючим впливом США, а КНР.

За таких умов оптимальним варіантом для США стане спроможність прийняти виклик КНР щодо «втягнення» у перегони за РФ як союзника у прихованому протистоянні між Америкою та Піднебесною. Крім того, на сьогодні Китаю вдалося схилити шальки терезів на свій бік у цих перегонах, адже попри те, що цілі цих двох акторів світової політики збігаються, методи, які вони застосовують, значно відрізняються [1].

Протистояння між США та Китаєм обумовлюється такими факторами: руйнування адміністрацією Трампа комплексу домовленостей в АТР, що відкрило можливості для Китаю заповнити цю нішу; посилення присутності Китаю у Східній (поглиблення співпраці з Південною Кореєю та Японією –

¹³ **Студентка 2 курсу відділення «Міжнародні відносини»

«перезавантаження відносин») та Центральній Азії; реалізація концепції «Один пояс – один шлях» вимагає безпекових гарантій та ресурсів; активна підтримка РФ та КНР антиізраїльського блоку з паралельним послабленням впливу США на Близькому Сході; поглиблення конфронтації у сфері кібербезпеки; Пекін відійшов від стратегії відсутності військових в інших державах– Національно-визвольна армія КНР в Афганістані, хоча КНР заперечує ймовірність створення військової бази; неоднозначна позиція щодо ядерного роззброєння/ нарощення ядерного потенціалу. Вихід США з ядерної угоди з Іраном створює можливості для зближення Китаю з Іраном (водночас Китай зближується з Саудівською Аравією, адже зацікавленість у ресурсах змушує КНР докладати чимало зусиль для забезпечення стабільності на Близькому Сході) [1].

Китай, бажаючи заручитись підтримкою РФ у світовому протистоянні з США, обрали досить гнучку стратегію, яка полягає у поглибленні російсько-китайської співпраці у сфері економіки та безпеки (кібербезпеки зокрема). Не можна залишати поза увагою і військову сферу: чого варті лише спільні військові тренування Китаю (3 200 військових) та РФ (300 тис.) на території Сибіру під назвою «Восток – 2018»? [2]

Насправді такі дії свідчать про те, що Москва, зробивши експрес-підрахунки [1], дійшла до висновку, що співпрацювати з Китаєм на противагу Заходу значно краще, ніж слідувати поглядам значної елітарної частини суспільства, яка продовжує дивитися у бік Заходу (культура, релігія, історія, «мрії» стати європейцями тощо) [1].

Міністр оборони США Джеймс Меттіс неодноразово наголошував на тому, що у РФ та КНР немає спільних цінностей і їхні національні інтереси зовсім не збігаються, багато раніше китайських територій зараз перебувають у складі РФ, останні сутички щодо цього питання відбулися у 1969 році. Гіпотеза щодо китайсько-російського альянсу у довгостроковій перспективі видається занадто сумнівною. Однак ще у 2014 році РФ запропонувала нову систему координат міжнародних відносин, і вона виявилась просякнutoю духом реалізму та нещадним нівелюванням усталених правил гри, балансу сил та

загальноприйнятих цінностей. Зміна зовнішньополітичного вектору США та поглиблення американо-європейських суперечностей підштовхнуло КНР та РФ до зближення. Кремль отримав відмову на Заході, тому почав розгортання на Схід [3].

У російських документах, що стосуються національної та міжнародної безпеки, відносини між РФ та КНР визначаються як «стратегічне партнерство» [4], про що свідчить поглиблення співпраці насамперед у військовій, технологічній та економічній сферах (дискусії щодо загрози модернізованого ядерного арсеналу США, система протиракетної оборони – ТНААД, продаж Китаю зенітних ракетних комплексів С-400, спільні військові навчання у Середземному та Південно-Китайському морях, ветовання резолюції у РБ ООН тощо). Економічна сфера (завершення будівництва газопроводу «Сила Сибіру» у 2019 році, продаж іранської нафти Китаю, торгівля за умов чинних західних санкцій).

Стратегія, обрана США, повністю відповідає американським ліберальним цінностям. США не готові миритися з нівелюванням Росією норм міжнародного права заради отримання матеріальної вигоди. Водночас США виявляють неабияку зацікавленість у співпраці з Кремлем (особливо, коли Європа ставить під сумнів США як надійного партнера – зовнішньополітичний вектор Д. Трампа, торгівля політичними цінностями), але з дотриманням установлених правил гри [5]. Для США набагато вигідніше буде співпрацювати з гомогенним партнером (тобто державою, у якій функціонує настільки ж демократичний режим, як і в США, адже демократичні інституції є чудовим механізмом контролю та надійності). Однак у відносинах РФ-США є чимало протиріч: позиція щодо ситуації у Венесуелі, політика на Близькому Сході (визнання Голанських висот за Ізраїлем [6]), будівництво Північного потоку-2 [7]. Крім того, в офіційних документах, які стосуються національної безпеки США, РФ та КНР позначені як «стратегічні противники США». У стратегії національної безпеки Трампа йдеться про те, що РФ та КНР кидають виклик

американській силі та могутності, що може перешкодити процвітання США та підірвати американську безпеку [8].

Висновки: зважаючи на свій потужний динамічний розвиток, Китай прагне переформатувати сучасну систему міжнародних відносин таким чином, щоб вона повністю відповідала інтересам КНР. Боротьба за РФ як «союзника» у протистоянні з США видалася вдалою, про що свідчить поглиблення російсько-китайської співпраці у сфері економіки та безпеки. КНР також є значно вигіднішим партнером для РФ з точки зору організації влади всередині самої держави (РФ – держава з гібридним режимом, КНР – з авторитарним [9]). Також КНР вдалося вчасно відреагувати на скрутне становище Російської Федерації в умовах санкцій зі сторони Заходу та «підставити своє плече». Тоді як США, відійшовши від «трикутної дипломатії» Ніксона та Кіссінджера, обрали метод «кнута» для залучення РФ до нової кон'юнктури міжнародних відносин, Китай зосередився на стратегії «пряника» (пошук точок дотику національних інтересів та пропозиція гідної альтернативи на противагу Заходу).

Список використаних джерел

1. S. Jones. China and Russia Are Growing Closer and It's a Threat to American Interests Say Defense and Cyber-Security Experts

Режим доступу: <https://www.diplomaticourier.com/2019/01/25/china-and-russia-are-growing-closer-and-its-a-threat-to-american-interests-say-defense-and-cyber-security-experts/>

2. Russia begins its largest ever military exercise with 300,000 soldiers

Режим доступу: [https://www.theguardian.com/world/2018/sep/11/russia-largest-ever-military-exercise-300000-soldiers-china?](https://www.theguardian.com/world/2018/sep/11/russia-largest-ever-military-exercise-300000-soldiers-china?fbclid=IwAR12VtdPNicJaSeMSTw7OzcbSfJ8Db_Q0qJNsxuRgHTdJHnSaBCD3mz)

[fbclid=IwAR12VtdPNicJaSeMSTw7OzcbSfJ8Db_Q0qJNsxuRgHTdJHnSaBCD3mz](https://www.theguardian.com/world/2018/sep/11/russia-largest-ever-military-exercise-300000-soldiers-china?fbclid=IwAR12VtdPNicJaSeMSTw7OzcbSfJ8Db_Q0qJNsxuRgHTdJHnSaBCD3mz)
[foco](https://www.theguardian.com/world/2018/sep/11/russia-largest-ever-military-exercise-300000-soldiers-china?fbclid=IwAR12VtdPNicJaSeMSTw7OzcbSfJ8Db_Q0qJNsxuRgHTdJHnSaBCD3mz)

3. G. Allison. China and Russia: A Strategic Alliance in the Making

Режим доступу: <https://nationalinterest.org/feature/china-and-russia-strategic-alliance-making-38727>

4. Стратегия национальной безопасности Российской Федерации
2015р

Режим доступа: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102385609>

5. C. Hansell and N. Perflyev. Strategic Relations between the United States, Russia, and China and the Possibility of Cooperation on Disarmament

Режим доступа: <https://www.nonproliferation.org/wp-content/uploads/2014/01/op15.pdf>

6. Golan Heights: Trump signs order recognising occupied area as Israeli

Режим доступа: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-47697717>

7. US Now Threatening Sanctions Against Nord Stream Two Contractors, Not Just Partners

Режим доступа: <https://jamestown.org/program/us-now-threatening-sanctions-against-nord-stream-two-contractors-not-just-partners/>

8. National Security Strategy of the United States of America

Режим доступа: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>

9. Democracy Index 2018. The Economist Intelligence Unit

Режим доступа: <http://www.eiu.com/topic/democracy-index>

*Гармаш А. А. *¹⁴*

РОЛЬ КИТАЮ У КАШМІРСЬКОМУ КОНФЛІКТІ

Кашмір – спірна територія, окупована одразу трьома країнами південно-східного азійського регіону: Індією, Пакистаном та Китаєм. Безуспішний досвід винесення кризи на розгляд Ради Безпеки ООН, спроб здійснення дипломатичного тиску з боку міжнародної спільноти, проведення збройних інтервенцій провокує пошук альтернативних методів мирного вирішення конфлікту, домінуючим серед яких є ідея ролі Китаю як медіатора у тристоронньому протистоянні. Проте затяжний характер конфлікту та малоімовірність його розв'язання в найближчому майбутньому в силу ряду традиційних і більш неформальних причин зумовлює неоднозначність поглядів у академічних колах на дане твердження [1][2]. У зв'язку з нещодавнім індо-пакистанським зіткненням на Індійському мурі (штучно створеному де-факто кордоні) та поглибленням протиріч між країнами «ядерного клубу», питання відновлення стабільності стало ключовим у сучасних міжнародно-політичних процесах.

Китай має фундаментальні національні інтереси, пов'язані з Південно-Азійським регіоном, незважаючи на власну неприналежність до нього. З геополітичної точки зору, КНР має частку в 1/5 окупованих територій Кашміру (Аксаї Чин) та спірний район Аруначал-Прадеш в Східних Гімалаях; зі стратегічної – стабільний і спроможний Пакистан у Південній Азії безумовно життєво необхідний для Китаю в якості балансиру з основним регіональним конкурентом, Індією. Китайська зовнішня політика стосовно підтримки Пакистану в Кашмірському конфлікті неодноразово зазнавала модифікацій, але загалом їх двосторонні відносини можна охарактеризувати як модель «постійного партнерства», хоча Китай і продовжує інвестувати в енергетичні проекти на обох сторонах кордону в Азат Джамму, Кашмірі, Гілгіт-Балтистані [1].

¹⁴ * Студентки 2 курсу спеціальності «міжнародні відносини»
Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Тараса Шевченка
Науковий керівник; к.п.н., доц. Хилько О.Л.

Неоднозначність китайської політики слід розглядати в контексті регіону в цілому, адже КНР безпосередньо зацікавлена в забезпеченні власних стратегічних інтересів і покращенні двосторонніх зв'язків з обома сторонами конфлікту. Стрімкий економічний розвиток стимулює її прагнення просуватися у Південний азійський регіон для врівноваження американського та європейського ринків [2]. Ключовою можливістю пришвидшеного розв'язання конфлікту є перспектива створення спільних ринків на території Кашміру. Останнім часом двосторонні індо-китайські відносини мають тенденцію поступового покращення, оскільки Китай є найбільшим торговельним партнером Індії. Застосовуючи стабілізуючі заходи, такі як припинення вогню на лінії контролю, демілітаризації території льодовика Сіачен, забезпечення інтенсифікації обміну послугами, КНР сприяє умиротворенню та досягненню взаємної вигоди для трьох держав [3]. У рамках геоекономічного китайського проекту «Один пояс, один шлях» на пакистанській частині Кашміру було збудовано Каракорумське шосе, що має стратегічну комунікаційну роль для отримання доступу до багатого на ресурси центральноазійського регіону, до Аравійського моря та Перської затоки, створення системи транспортування нафтових танкерів та проведення інших вантажоперевезень зі східної частини Китаю до пакистанських портів-альтернатив Малаккської протоки для зниження енергетичної залежності та забезпечення безперешкодного постачання зброї. Інші ініціативи, що включають розбудову телекомунікаційних об'єктів, гідроенергетичних проєктів, економічних зв'язків, сприяють розвитку відсталих північних округів, Тибету і Синьцзян-Уйгурського автономного району в рамках Стратегії західного розвитку [4]. Подібне співробітництво становить серйозний виклик для Індії, перед якою постала небезпека бути ізольованою від Ірану та Афганістану. Високою є вірогідність того, що індійські контрзаходи набудуть не лише оборонного характеру.

Для Китаю, як для претендента на щось більше, ніж регіональне лідерство, важливо розвивати тісні дружні стосунки з усіма державами, особливо з

сусідніми, для забезпечення урядової підтримки, сприятливої безпекової ситуації для вільної торгівлі, успішного позитивного брендингу для полегшеного просування китайського впливу в рамках стратегічних проектів. Більше того, беручи на себе роль посередника, Китай має можливість спекулювати на образі свого головного конкурента, США, арбітраж якого у міждержавних суперечках все частіше набуває деструктивного характеру.

Зважаючи на анархічність і динамічність міжнародного середовища, неможливо передбачити, що події будуть розвиватися за подібним сценарієм з високою ймовірністю. Реальною перешкодою для мирного урегулювання Кашмірської кризи може стати небажання індійської сторони співпрацювати, пов'язане з історичним досвідом (наприклад, відмовою Пекіну визнавати ДжеМ на чолі з Масудом Азхаром глобальним терористичним угрупованням чи візовим скандалом), недовірою до Китаю як до медіатора, та неприйняттям запропонованих ним умов. У цьому разі, Китай може застосувати тактику сприяння посиленню економічного потенціалу Індії, задоволення її прагнень здобути місце постійного члена Радбезу чи висунення пропозиції членства в регіональних організаціях. Якщо Індія бажає посилення на світовій арені, вона спершу має дійти до компромісного рішення у Кашмірському питанні. Однак, питання готовності Китаю поступитися нішею головному регіональному конкуренту залишається відкритим, особливо враховуючи потенційну зміну внутрішньополітичного вектору Китаю в бік націоналізму. Перспектива збереження нейтралітету здається ще більш віддаленою, беручи до уваги високий рівень напруженості й фактор наявності ядерної зброї, великі капіталовкладення в інфраструктуру та економіку обох країн, можливість блокування важливих ліній комунікацій, поширення повстанських настроїв на прикордонних територіях, загальне невдоволення китайського населення, звинувачення міжнародної спільноти в бездіяльності, імовірно втручання США. Зрозуміло лише одне: КНР змушена зробити вибір уже зараз, маючи багато шансів стабілізувати ситуацію навіть з огляду на довгострокову перспективу,

але кожна зі сторін має пожертвувати частиною власних інтересів для спільної безпеки.

Список використаних джерел

1. Monika Chansoria, “China’s Current Kashmir Policy: Steady Crystallisation”.
Електронний ресурс. Режим доступу:
[http://www.claws.in/images/journals_doc/1879857213_2078418284_MonikaChansoria.pdf]
2. Jennifer Chang, “China’s Kashmir Policies and Crisis Management in South Asia”, Peacebrief, No. 217, February 2017.
Електронний ресурс. Режим доступу:
[<https://www.usip.org/sites/default/files/PB217-China-s-Kashmir-Policies-and-Crisis-Management-in-South-Asia.pdf>]
3. Manjeet S. Pardesi, “The Legacy of 1962 and China’s India Policy”, Institute for Defence Studies and Analyses No.1, Development Enclave, Rao Tula Ram Marg Delhi Cantonment
Електронний ресурс. Режим доступу:
[https://idsa.in/system/files/jds_6_4_ManjeetSPardesi.pdf]
4. ORF: Observer Research Foundation, Sushant Sareen, “For Pakistan, China is the new America”, February 20 2019
Електронний ресурс. Режим доступу:
[<https://www.orfonline.org/expert-speak/pakistan-china-new-america-48305/>]

Балонін О.О. ^{*15}

СУЧАСНИЙ СТАН РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ВІДНОСИН: БЕЗПЕКОВИЙ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ВИМІРИ

Російсько-німецькі відносини в європейській безпековій та енергетичній системах та в системі міжнародних відносин є важливими з огляду на те, що ФРН – це лідер ЄС з найбільшим економічним потенціалом, який багато в чому визначає його політичний та економічний розвиток. Від цих відносин напряду залежать подолання глобальної фінансово-економічної кризи та формування відносин у контексті Росія-ЄС та Росія-НАТО. Російсько-німецькі відносини протягом трьох останніх століть були однією з головних осей європейської та міжнародної політики. Наразі РФ та ФРН пересікаються в багатьох точках міжнародного порядку денного: задіяні у вирішенні сирійської кризи, іранського ядерного питання та є учасниками «Нормандського формату».

Правова основа відносин держав – Договір про добросусідство, партнерство та співробітництво від 9 листопада 1990 року, укладений ще СРСР. 26 грудня 1991 року ФРН визнала РФ правонаступницею СРСР. З 1998 року щорічно в Росії та Німеччині проводилися міждержавні консультації для розширення політичних та торговельно-економічних зв'язків, а з 2001 року російсько-німецький міждержавний діалог носить характер постійних консультацій на найвищому рівні. У цьому процесі ключову роль зіграли особисті відносини президента РФ Володимира Путіна та федерального канцлера ФРН Герхарда Шредера. У 2001 році за їхньою ініціативою було створено форум громадянських товариств Росії та Німеччини – «Петербурзький діалог" [1]. У 2003 році була створена двостороння Робоча група високого рівня з питань політики безпеки. У тому ж році Росія, Німеччина і Франція зайняли єдину позицію щодо розв'язання війни в Іраку, що дало змогу говорити про «вісь Париж-Берлін-Москва». ФРН активно підтримувала РФ і її курс, який вона проводила на міжнародній арені, виступала за активізацію співробітництва між ЄС та РФ, за впровадження безвізового режиму, та, зокрема, за реалізацію російського плану «Великої

¹⁵Студент 2 курсу

Європи» – від Лісабона до Владивостока. Незважаючи на проголошення Володимиром Путіним у 2001 році у бундестазі «європейського вибору» та подальші напрацювання Берлін був незадоволений встановленням у Росії авторитарного правління та олігархічної моделі капіталізму, порушеннями прав людини та відродженням консервативних та традиціоналістських цінностей. РФ, у свою чергу, була розчарована роллю ФРН у розпаді Югославії та косовському конфлікті, її підтримкою у розширенні НАТО на схід. У 2005 році канцлером ФРН стала Ангела Меркель, яка скорегувала зовнішньополітичний курс на більший атлантизм і орієнтацію на США, зберігши прагматичний підхід до відносин з Росією. При цьому вона не денонсувала досягнені в період Шредера угоди з РФ. У 2014 році ФРН підтримала зміну влади в Україні, а російсько-німецькі відносини кардинально погіршилися через анексію Росією Криму та її підтримку самопроголошених ДНР та ЛНР.

Безпековий аспект російсько-німецьких відносин розглядається через призму членства ФРН у НАТО та конфронтацію Росії з НАТО. Німеччина розглядає Росію як потенційну загрозу європейській безпеці та підтримує колективні зусилля НАТО щодо зміцнення східного флангу альянсу з метою «стримування Росії». У 2014 році німецька сторона заморозила будівництво Центру бойової підготовки сухопутних військ у Росії з використанням німецьких технологій і домовленість про продаж Росії продукції оборонно-космічного підрозділу Airbus Group [2]. У липні 2016 року ФРН випустила нову редакцію «Білої книги», де зазначено, що Росія – «більше не партнер, а суперник» – і займає третє місце з числа десяти основних загроз для ФРН, оскільки «готова використати силу для просування своїх інтересів» та «підвищує військову активність на зовнішніх кордонах ЄС» [3]. Німеччина взяла на себе командування батальйоном багатонаціонального корпусу НАТО «Північний Захід» у Литві, а міністр оборони ФРН Урсула Фон дер Ляєн схильна ставитися до Росії більш вороже, аніж будь-який німецький міністр. На початку 2019 року міністр зовнішніх справ ФРН закликав Росію перестати порушувати ДРСМД і виступив за посередництво Берліна у переговорах між США та РФ з цього

питання [4]. З іншого боку, ФРН виразила занепокоєння власне через вихід США з ДРСМД і перспективу розміщення нових наземних систем з ядерною зброєю у Європі, а правляча фракція німецького уряду заявила, що ФРН взагалі не варто тримати на своїй території ядерну зброю. Це може стати майданчиком для російсько-німецької співпраці та зниження градусу конфронтації.

Енергетичний аспект розглядається в контексті того, що ФРН – найбільший споживач російського газу. Паливно-енергетичний комплекс належить до стратегічних сфер міжнародних відносин у рамках взаємовідносин Росії та Німеччини: РФ покриває до 40% потреб ФРН в енергоресурсах [5]. Постачання енергоносіїв має велике значення для німецької економіки та соціальної стабільності у цілому, незважаючи на досягнене Берліном скорочення частки російського вуглеводного палива в загальній структурі енергоспоживання, що часто розглядається як антиросійська стратегія. Однак, тут слід згадати про Європейську енергетичну хартію 1991 року, яка передбачає перебудову сектора таким чином, щоб ні один з учасників не мав значного контролю над поставками палива на європейський ринок. Актуальною темою переговорів є будівництво міжнародного газопроводу «Північний потік - 2», який з'єднає Росія та Німеччину дном Балтійського моря в обхід транзитних країн, включаючи Україну. Федеральний канцлер ФРН підтримує будівництво газопроводу, заявляючи до 2018 року, що це – суто економічний проект, який не загрожує ні диверсифікації, ні енергетичній безпеці Європи [6]. У квітні 2018 року вона вже заявила, що у проекті присутні і політичні фактори, а Україна повинна зберегти роль транзитної країни.

Росія ізольована від Європи як ніколи за пострадянськими мірками, проте її відносини з ФРН найкращі серед членів НАТО, з огляду на те, що Росія все ще потребує технологій, а Німеччина – російських енергоресурсів.

Список використаних джерел

1. История форума [Електронний ресурс] // petersburger-dialog.ru. – Режим доступу: <http://petersburger-dialog.ru/home/istoriya.html>.

2. Один из крупнейших производителей военной техники Германии заморозил контракт с РФ [Электронный ресурс] // nv.ua. – Режим доступа: <https://nv.ua/world/odin-iz-krupneyshih-proizvoditeley-voennoy-tehniki-germanii-zamorozil-kontrakt-s-rf-6101.html>.
3. Weißbuch 2016: zur Sicherheitspolitik und zur Zukunft der Bundeswehr// Presse- und Informationsamt der Bundesregierung (BPA). – Режим доступа: <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/975292/736102/64781348c12e4a80948ab1bdf25cf057/weissbuch-zur-sicherheitspolitik-2016-download-bmvg-data.pdf?download=1>.
4. Maas macht Russland verantwortlich [Электронный ресурс] // tagesschau.de. – Режим доступа: <https://www.tagesschau.de/ausland/inf-usa-103.html>.
5. Российско-германские экономические отношения. Досье [Электронный ресурс] // tass.ru. – Режим доступа: <https://tass.ru/info/3193609>.
6. „Wir machen uns unter keinen Umständen allein von Russland abhängig“ [Электронный ресурс] // welt.de. – Режим доступа: <https://www.welt.de/politik/deutschland/article188421029/Merkel-zu-Nord-Stream-2-Wir-machen-uns-unter-keinen-Umstaenden-allein-von-Russland-abhaengig.html>.

*Проданюк Т.Б.*¹⁶

ДЕМОКРАТІЯ ПО-КАНАДСЬКИ: КОРУПЦІЙНИЙ СКАНДАЛ З УЧАСТЮ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА КРАЇНИ ДЖАСТІНА ТРЮДО

Кумир мільйонів, Джастін Трюдо, чия політична кар'єра була від початку ідеальною, опинився в епіцентрі корупційного скандалу. Звинувачення в грубому тиску на генерального прокурора Канади Джоді Вільсон-Рейболд, поставили запитання про відставку Трюдо на передодні парламентських виборів.

Свою політичну кар'єру Джастін Трюдо почав будувати тільки після смерті батька П'єра Еліота Трюдо, який протягом 1968-1979 та 1980-1984 був прем'єр-міністром Канади. В сім'ї ніколи не поставало питання про політичну кар'єру старшого сина П'єра Еліота. Вихідець із Квебеку, закінчивши Університет Макгілла, та здобувши бакалавра педагогіки в Університеті Британської Колумбії, викладав французьку мову та математику в середній школі.

Проте після трагічної смерті батька 28 вересня 2000 року, життя улюбленця мільйонів значно змінилося. На похоронах рідного батька промова Трюдо-молодшого вразила всіх присутніх. З того часу він зайнявся громадсько-політичною активністю. У 2000 році вступив до Ліберальної партії Канади, лідером якої раніше його батько.

Політичні бачення Джастіна Трюдо. Трюдо-молодший, як і його батько – ліберал за ідеологічною приналежністю. Лідер Канади часто виступає за пом'якшення законодавства до імміграційної політики, відстоює права жінок, легалізував марихуану, максимально зблизив партнерські стосунки з Україною. Сам він неодноразово одягав вишиванку, та виражав політичну підтримку України у конфлікті на сході, та визнав ЛНР та ДНР терористичними організаціями. У 2017 році було укладено економічний між Україною та Канадою договір про вільну торгівлю. Постійно посилює санкції на РФ та допомагає Україні військовим оснащенням.

¹⁶ *Студент, 1 курс, міжнародні відносини

Інститут Міжнародних Відносин Київського Національного Університету ім. Тараса Шевченка
Денисенко Ксенія Юріївна – кандидат політичних наук, асистент.

Однак, 7 лютого 2019 року, **The Globe and Mail** повідомила, посилаючись на анонімні джерела, що офіс прем'єр-міністра під керівництвом **Трюдо чинив тиск** на генерального прокурора Джоді Вільсон-Рейболд, щоб втрутитися в кримінальну справу проти SNC-Lavalin і відмовитися від переслідування.

19 лютого 2015 року Королівська Канадська Поліція та Державна прокуратура Канади пред'явили звинувачення проти SNC-Lavalin Group Inc., SNC-Lavalin International Inc. та SNC-Lavalin Construction Inc. у шахрайстві відповідно до 380 ст. Кримінального кодексу Канади із приводу підкупу іноземних державних службовців. Звинувачення виникли внаслідок діяльності компанії в Лівії під керівництвом уряду Муаммара Каддафі з 2001 по 2011 роки. Стверджується, що компанія підкупила лівійських державних чиновників на 48 млн\$ США і уникнула виплати на суму \$ 130 млн.

У 2016 році компанія SNC-Lavalin почала прикладати зусилля для налагодження стосунків із новообраним ліберальним урядом, який очолив Джастін Трюдо, щоб уникнути кримінального переслідування. Стосунки тривали 2 роки та склали 51 зустріч між урядовцями та представниками SNC-Lavalin Group. Врешті, як стверджує **The Globe and Mail, Трюдо** і його ближче оточення вдалились до втручення у справу, і прагнули, щоб генпрокурор Канади прийняла рішення заблокувати судову справу, пізніше перекваліфікувати справу в «відстрочку судової експертизи», в якому фірма мала признати свою вину та лише заплатити значний штраф.

Оскільки, незалежність прокуратури є усталеним принципом конституційного права Канади, **Трюдо звинувачують у недотриманні конституційного порядку:**

"The independence of the Attorney General is so fundamental to the integrity and efficiency of the criminal justice system that it is constitutionally entrenched. The principle of independence requires that the Attorney General act independently of political pressures from government." [1]

Одразу після розгортання конфлікту, найближче оточення прем'єра Канади подали у відставку, включаючи міністрів та першого секретаря Джеральда

Баттса, який заявляє про неправдиві показання. Згідно його слів, звернення до генпрокурора містило в собі тільки прохання розглянути можливі наслідки для 9 тис. канадських працівників компанії SNC-Lavalin. [2]

Врешті, підсумовуючи, всі ці проблеми звалилися на Ліберальну партію Канади, яка після оприлюднення статті The Globe and Mail почала втрачати підтримку населення напередодні парламентських виборів. Та найбільше втратив підтримки її лідер, оскільки опозиція одразу ж заявила про підняття питання недовіри парламенту до лідера країни Джастіна Трюдо. Власне, до парламентських виборів залишається більш як 7 місяців, а отже розвиток та результат справи SNC-Lavalin визначить політичне майбутнє Канади.

Список використаних джерел:

1. SUPREME COURT OF CANADA [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2009/2009scc51/2009scc51.html#par46>.

2. PWO Pressed Wilson-Raybould [Електронний ресурс] // The Globe and Mail. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theglobeandmail.com/politics/article-pmo-pressed-justice-minister-to-abandon-prosecution-of-snc-lavalin/>.

3. A scandal threatens Canada's prime minister [Електронний ресурс] // The Economist. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.economist.com/the-americas/2019/03/09/a-scandal-threatens-canadas-prime-minister>.

4. Джастін Трюдо і відставка: що за скандал з улюбленцем соцмереж [Електронний ресурс] // BBC NEWS UKRAINE. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-47412871>.

5. КОРРУПЦИОННЫЙ СКАНДАЛ В КАНАДЕ: ДЖАСТИН ТРЮДО МОЖЕТ УЙТИ В ОТСТАВКУ [Електронний ресурс] // #БУКВЫ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://bykvu.com/bukvy/112021-korrupsionnyj-skandal-v-kanade-dzhastin-tryudo-mozhet-ujti-v-otstavku>.

6. Корупційний скандал по-канадськи [Електронний ресурс] // УКРІНФОРМ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2658841-korupcijnij-skandal-pokanadski.html>.

7. Портрет Джастіна Трюдо [Електронний ресурс] // Політична Критика. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://politkrytyka.org/2017/11/01/portret-dzhastina-tryudo/>.

*Шемлій С.І.*¹⁷

КОНФРОНТАЦІЯ ІНТЕРЕСІВ США ТА РОСІЇ У ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОМУ КОНФЛІКТІ

23 січня 2019 року у Венесуелі опозиційний лідер Хуан Гуайдо проголосив себе президентом країни. Фактично одразу визнав його легітимність президент США Дональд Трамп. Упродовж тижня Гуайдо був визнаний легітимним президентом Венесуели країнами ЄС, Латинської Америки та Україною в тому числі. Іран, Куба, Туреччина та Росія висловили свою підтримку Ніколасу Мадуро, чинному президентові Венесуели. Так чому ж самопроголошеного президента визнали країни Західного світу? Через що такий прецедент трапився? Та які інтереси США та Росії у подіях, які відбуваються всередині латиноамериканської країни? [1]

Економічна зацікавленість. Як сказав один політолог: «Економіка веде до політики, а політика веде до війни». Ні для кого не секрет, що Венесуела має найбільші поклади нафти в світі. От тут і пересікаються інтереси таких великих гравців як США та Росія.

Не дивлячись на величезні поклади, Венесуела видобуває 1,3 млн барелів нафти. Це мало, зважаючи на те, що ще у 2013 видобуток сягав 3,5 млн барелів. А все через те, що Росія контролює цей видобуток з метою недопущення зниження цін на нафту. [2] У квітні 2016 PDVSA (державна нафтова компанія Венесуели) взяла кредит на 2 млрд доларів у «Роснефть» і заклала 49.9% CITGO. Зараз борг PDVSA перед «Роснефть» складає 17 млрд доларів.[3] Отож, зміна уряду не вигідна Росії через загрозу невиплати боргу. До того ж, CITGO – одна з найбільших нафтових компаній у Сполучених Штатах, яка постачає 750 000 барелів нафтової продукції в день. [4] Можливість приналежності CITGO до «Роснефть» аж ніяк не влаштовує американське керівництво та нафтові компанії. Саме тому США зацікавлена у зміні уряду з метою недопущення розповсюдження впливу Росії на нафтові ринки США. До того ж

¹⁷ Студент, 1 курс, Міжнародні відносини
Інститут міжнародних відносин
Денисенко Ксенія Юріївна, кандидат політичних наук, асистент

такі великі американські нафтові компанії як Сопосо і Еххон були експропрійовані.[2] Уряд США не може добитися виплати штрафу у Венесуели. З демократичним урядом це було б простіше зробити.

У 2006 році Венесуела та Росія домовилися про створення заводу, який належав би концерну «Калашников». Запуск виробництва має початися влітку 2019 року.[5] А прихід до влади Хуана Гуайдо може перекреслити цю угоду та й поставки зброї з Росії у Венесуелу загалом (Венесуела – є одним з головних покупців російської зброї). США, натомість, хвилює тенденція збільшення обсягів збройної техніки з Росії у регіоні.

Військово-політична зацікавленість. Карибське море – стратегічно важливий об'єкт як для Сполучених Штатів, так і для Росії. Росія має намір відновити свій вплив у цьому регіоні, який практично зник, коли розпався Радянський Союз. Представники Нікарагуа, Венесуели, Куби та Росії вже домовлялися про створення військово-морських баз у Карибському морі.[4] А от США зацікавлені у збереженні стабільності в Карибському басейні та й Латинській Америці загалом. Сполучені Штати не готові допускати інших гравців у цей регіон. Адже Венесуела розташована у 1300 милях від Флориди. Заворушення всередині країни створюють проблему міграції населення, а схильність Ніколаса Мадуро до Росії – стурбованість у військово-політичних колах США. [7]

Тому, Сполучені Штати хотіли б бачити на посту президента Венесуели Хуана Гуайдо, щоб вирішити проблему виплати штрафу за експропріацію підприємств, не допустити присутність Росії на нафтових ринках та в Карибському басейні. А Росія хоче зберегти посаду за Ніколасом Мадуро, адже він схильний до керівництва РФ, і з ним буде легше домовлятися про виплату боргів, купівлю зброї та видобуток і продаж нафти.

Джерела інформації

1. Країни ЄС визнали Гуайдо лідером Венесуели [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-krainy-eu-vyznaut-guaido/29750191.html>

2. Die Welt: Боротьба світових держав за нафту [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tyzhden.ua/World/226603>
3. Russian Interests in Venezuela: A New Cold War? [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.americasquarterly.org/content/russian-interests-venezuela-new-cold-war>
4. Foreign interests and agents in Venezuela [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.alainet.org/en/articulo/187511>
5. Venezuela's political crisis: Why it matters to Americans [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.usatoday.com/story/news/world/2017/08/01/venezuelas-political-crisis-why-matters-americans/528716001/>
6. Why Venezuela Should Be a U.S. Foreign Policy Priority [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.csis.org/analysis/why-venezuela-should-be-us-foreign-policy-priority>

*Чубата Т.П. *18*

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

Жодна нація не проходила такий тернистий шлях задля зближення з Євросоюзом, яким все ще продовжує йти Україна. І хоча **нещодавно відзначалась дата** нової точки відліку на цьому шляху - п'ята річниця підписання політичної частини угоди про асоціацію (**21 березня 2014**), наша держава і досі прагне повноцінного членства в ЄС.

Отже, головні засади та зміст політики Європейського Союзу щодо України регулюються положеннями **Угоди про асоціацію між Україною та ЄС**. Цією угодою передбачено співробітництво у широкому колі питань - політичних, торговельно-економічних та гуманітарних. І поміж усіх, здавалося б, найосновніших сфер кооперації, належне місце слід віддати і **екологічним засадам партнерства** України та ЄС.

Дійсно, що як не Угода про асоціацію стане актуальною нагодою і потужною мотивацією для реформ в екологічній політиці на сучасних засадах, підвищить ефективність та забезпечить її інтегрований характер?

Екологічний напрямок Угоди відображений, головним чином, у спеціальній главі, присвяченій довкіллю, та іншим дотичним питанням, як от енергетика, сільське господарство, туризм. Співпраця в галузі охорони навколишнього середовища регулюється екологічною складовою Угоди про асоціацію – **Главою 6 «Навколишнє природне середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво»**. Вона передбачає рамки співробітництва у сфері довкілля, його мету й напрямки дій у найрізноманітніших сферах. Згідно з нею, Україна повинна адаптувати своє законодавство до 26 директив і 3 Правил ЄС в наступних секторах: управління¹⁹ навколишнім середовищем та інтеграція екологічної політики в інші галузеві політики; якість атмосферного повітря;

¹⁸ *Студентка, 1 курс, Міжнародні відносини

Інститут Міжнародних Відносин Київського Національного Університету ім. Тараса Шевченка
Андрущенко Світлана Вікторівна – кандидат політичних наук, доцент

¹⁹ В українському тексті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС використано невірний переклад терміну “governance” (управління замість врядування).

управління відходами; якість води і управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; охорона природи; промислове забруднення і техногенні загрози; ГМО; зміна клімату і захист озонового шару.

Що ж стане викликом для впровадження належного екологічного врядування в Україні? Аж ніяк не сфери діяльності, прописані у директивах, адже проста імплементація всього цього насправді не була б досить складною. Поняття належного екологічного врядування розроблене в Білій книзі ЄС: *«належне екологічне врядування означає такі правила, процеси та поведінку, коли повноваження у сфері охорони довкілля та раціонального використання природніх ресурсів здійснюються з дотриманням принципів **відкритості, участі, підзвітності, ефективності та узгодженості**»*

Ці принципи застосовуються не абстрактно до «України» в цілому, а до всіх рівнів органів державної влади — від центральної до органів місцевого самоврядування, повноваження яких пов'язані зі сферою охорони довкілля. Отже, проаналізувавши всі ці принципи, ми зможемо сформулювати і головні проблеми.

Наразі складно дати аналіз практиці залучення (участь) громадян на регіональному та місцевому рівнях (органами самоврядування) *(узгодженість)*. Однак в останні роки стрімко збільшується проінформованість, доступність інформації для громадян з місцевих питань, наприклад, генеральні плани міст *(підзвітність)*. Водночас, прийняття рішень з питань планування територій, погодження інвестиційних проектів є, як правило, непрозорими *(відкритість)*. Це питання є особливо актуальним в контексті об'єднання територіальних громад.

Однак про *ефективність* слід поговорити детальніше. Насправді деякі результати на масштабному рівні вже дійсно відчутні. Верховна Рада України прийняла Закон "**Про екологічну експертизу**" (2017), який надає можливість здійснювати прогресивні, оновлені і європейські моделі оцінки впливу на навколишнє середовище відповідно до вимог Директиви 2011/92, а також Закон України "**Про стратегічну екологічну оцінку**" (2018), в якому враховані

Також Верховна Рада прийняла Закон України **"Про внесення змін до Закону "Про питну воду та питне водопостачання"** (2017), який створить правову основу для реалізації окремих положень Директиви 98/83 щодо якості води, призначеної для споживання людиною та Директиви 91/271 про очищення міських стічних вод.

В рамках співробітництва в галузі охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер, Верховна Рада прийняла Закон України **"Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в галузі охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер"**. Це перша транскордонна басейнова угода, спрямована на розвиток партнерських відносин між державами щодо впровадження комплексного управління водними ресурсами.

Постановою Кабінету Міністрів України затверджена **Національна стратегія поводження з відходами в Україні** (2017) на період до 2030 року, яка являє собою концептуальний документ, який включає: опис проблем та сучасного стану в цій галузі, цілей і принципів політики, впливу відходів на суспільство, заходів, спрямованих на поводження з відходами, змін, які необхідно внести в законодавчу систему України та структуру влади, а також їх фінансових наслідків.

В даний час Міністерство охорони навколишнього середовища працює над розробкою національного плану дій з управління відходами. Окрім того, тривають консультації зі стороною ЄС щодо майбутнього статусу України як партнера Європейського агентства по навколишньому середовищу і приєднання України до проектів ЄС Life+.

Отже, підсумовуючи усе раніше згадане, можна впевнено заявити, що Україна рухається у вірному напрямку - імплементація екологічної складової Угоди про асоціацію набирає обертів — є певні досягнення й певні перешкоди на шляху. Передусім, потрібно звернути увагу на принципи Білої книги ЄС, адже саме завдяки ним, відбуватиметься поступовий розвиток і пришвидшення процесу,

але саме з їх виконанням існують найбільші проблеми. До того ж, існує потреба сформуванню загального бачення екологічного врядування в Україні. Адже поточні точкові реформи не є ефективними в достатній мірі, і більш того - можуть призвести до фрагментації реформування, коли поза увагою залишаються важливіші проблеми.

Список використаних джерел:

1) Україна і Європейський Союз [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна_і_Європейський_Союз.

2) Співробітництво між Україною та ЄС у сфері охорони довкілля, боротьби зі зміною клімату [Електронний ресурс] // Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії – Режим доступу до ресурсу: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/sectoral-dialogue>

3) День захисту довкілля: до яких кліматичних угод входить Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://nachasi.com/2018/06/05/den-zahystu-dovkillya/>.

4) Андрусевич Н. Належне екологічне врядування в Україні: відповідність європейським принципам [Електронний ресурс] / © ВЕГО «МАМА-86». – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.rac.org.ua/uploads/content/462/files/analytics2.pdf>.

5) Офіційна веб-сторінка Представництва ЄС в Україні https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

6) Доповідь НУО «Громадська оцінка національної екологічної політики за 2015 рік» // Під ред. С. Шапаренка. — Київ: ФОП «Клименко», 2016.

Хлиста І.А. ²⁰

ПАКИСТАНСЬКО-КИТАЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ КАШМІРСЬКОГО КОНФЛІКТУ

З моменту припинення існування Британської Індії та її поділу на сучасні Пакистан та Індію, між новоутвореними державами постає питання про приналежність спірних прикордонних територій (так званого «Кашміру») до однієї з них. У світлі сучасних подій, як бачимо, територіальна невизначеність й досі залишається приводом до ескалації конфлікту, не лише в Південній Азії, а й по всьому світу в цілому. Причиною азійського конфлікту стало прагнення Великобританії зберегти власну сферу впливу та врівноважити баланс сил в регіоні, перешкодити стрімкому зростанню новосформованих держав [1].

Виходячи з цього, керівництво імперії реалізує план Маунтбеттена, за яким в основу поділу територій лягає релігійний чинник, що стимулює конфлікт, котрий увійшов в історію як Кашмірський. Він почався в 1947 році з витіснення пакистанських військ з території Кашміру та поступового його захоплення Індією. З тих пір протистояння між Індією та Пакистаном продовжується поступово загострюючись. [2]

Однак в ході індо-пакистанського протиборства, вважаємо за доцільне розглянути, як все ж в умовах війни може бути налагоджена співпраця та союзництво попри світову ізоляцію, як таке союзництво в подальшому впливає на хід військового конфлікту. Зв'язки між Республікою Пакистан та КНР устанавлюються лише з початку 50-их років ХХст., саме тоді, коли першу індо-пакистанську війну було вже завершено. Прагнення Китаю повернути втрачену територію Аксай Чин, а Пакистану – Кашмір призводить до консолідації обох держав та стратегічного партнерства.

Спочатку це були лише дипломатичні відносини спрямовані на зміцнення партнерства. Проте з початком китайсько-індійських суперечок 1962 року КНР

²⁰ Студент 1-ого курсу спеціальності «Міжнародне право»

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Крушинський В.Ю. - доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та світової політики

усвідомив, що його союзник СРСР не став гарантом військових операцій Китаю, а світове співтовариство різко засудило його військові дії в Тибеті та частково в Кашмірі. Тоді ж почалася військова кооперація між КНР та Пакистаном, котра згодом переросла у військово-стратегічний альянс. Військовий прес-секретар, Рен Гоцянь згодом стверджуватиме, що між КНР та Пакистаном досягнуто спільне співробітництво та найвищий рівень військового оборонного партнерства. [3]

Дійсно, їхні відносини, спочатку розвиваються завдяки існуванню спільного ворога та фактично зосереджувалися на питанні Кашміру, однак із захопленням КНР частини Кашміру в 1962, відділенням Східного Пакистану в 1971, почався не лише експорт китайської амуніції, військового товару, а й фінансова підтримка, економічні зносини. Якщо для початку відносин Ісламабаду – Пекіну були характерні військові проекти, розвиток та створення бази фахівців військової справи, спільні навчання, забезпечення технологіями, зведення військових об'єктів, то подальший зв'язок між країнами можна назвати торгово-економічним, адже Китай починає розглядати Пакистан в дійсності як союзника: такий крок нейтралізує американський вплив та перевагу Індії, котра намагалася протиставити як Пакистану, так і Китаю – Афганістан [1]. В 70-і Китай збільшує інвестиції в пакистанську економіку; з'являються перші займи та кредити для Пакистану: 60 млн. \$ на стабілізацію внутрішньополітичної ситуації в країні після розколу на Бангладеш та Пакистан. Одразу ж після підписання договору про вільну торгівлю між країнами, КНР вкладає ресурси в розвиток пакистанської інфраструктури, постачає ресурси для роботи окремих галузей економіки та забезпечує пакистанців гуманітарною допомогою. Це дало можливість реалізувати пакистансько-китайський економічний коридор та принесло вигоду завдяки тому, що в економічні інтереси було включено Великий шовковий шлях [4]. Так само складовою пакистансько-китайських відносин згодом стає ядерна зброя, а саме розвиток потужностей для її виробництва на території Пакистану. Китай, попри заборону постачання компонентів ядерної зброї, не лише фінансує кампанію по її розробці, а й буде

Кушабський атомний реактор та забезпечує його збагаченим плутонієм та ураном.

Проте після стрімкого піднесення китайсько-пакистанських відносин, що відбулися вже під час Кашмірського конфлікту постає питання чи дійсно конфлікт настільки вплинув на відносини країн, що призвів до поглиблення взаємного співробітництва? Зрозуміло, що він став лише поштовхом, однак в ході кооперації можна прослідкувати тенденції до його вирішення із залученням інтересів обох країн.

Нещодавно ситуація, що склалася навколо Кашміру, обумовлена прагненням Вашингтона та Нью-Делі потіснити китайсько-пакистанські позиції в регіоні Південної Азії, дає можливість вирішити питання Кашміру раз і назавжди, більше того, укріпити китайсько-пакистанський економічний коридор та реалізувати проект його з'єднання з портом Гвадар в Аравійському морі.[5] Ймовірно, що проект призведе до створення військово-морської бази, посиливши військову могутність Пакистану. Проте, відповідно до доктрини підвищення можливостей, Пакистан, посилаючись на наявність ядерного озброєння, може через провокації з метою самозахисту скористатися нею. Однак сьогоднішнє керівництво країни прагне не так повернення Кашміру ціною масових жертв, як збереження власного впливу та позиціонування своєї держави як представника ісламу в регіоні, зосередження уваги на проблемі світового тероризму, у той час як для Китаю дане питання є важливим лише з погляду обстоювання інтересів свого союзника.[5]

Підсумовуючи, можемо зазначити, що Кашмірський конфлікт став предтечею утворення китайсько-пакистанських відносин, зумовив їх розвиток в перспективному для обох країн ракурсі. Сьогоднішня ситуація, що відбувається навколо Кашміру, йде до своєї логічної розв'язки. Проте якою вона буде залежить від того, чи будуть враховані інтереси зацікавлених сторін: чи Пакистан об'єднає під своїм началом весь мусульманський народ і нарешті вдовольнить свої геополітичні амбіції.

Список використаних джерел

1. Stein, Burton, 1926-1996. A history of India / Burton Stein. – 2nd ed. / edited by David Arnold. 443 p. cm. – (The Blackwell history of the world) . Printed in Malaysia 2010.
2. India Pakistan partition documentary[Електронний ресурс]: Режим доступа до ресурсу:<https://www.youtube.com/watch?v=0ZS40U5yFpc>
3. The Express Tribune / Military cooperation between Pakistan and China will maintain regional peace PLA/ 29.02.2019
4. История Пакистана XX века / Авт.: - В.Я.Белокреницкий, В.Н.Москаленко – 1-е изд. – М.: Крафт+, 2008. – 576.
5. Кухалейшвили Г. /«Индо-пакистанский конфликт: Цели игры Вашингтона и Дели в Южной Азии»/ [Електронний ресурс]: Режим доступа до ресурсу: <https://112.ua/statji/indo-pakistanskiy-konflikt-celi-igry-vashingtona-i-deli-v-yuzhnoy-azii-482221>.

ДИПЛОМАТІЯ І МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

*Красєв О.В.*²¹

Роль міжнародних інституцій у вирішенні проблеми ірландського кордону у 1990-х роках

В українському науковому дискурсі розгляд проблеми ірландського кордону не мав достатнього висвітлення, і зазвичай розглядався лише в контексті зовнішньої політики Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Окрім того, за період до 2014 року більшість робіт, які тим чи іншим чином розглядали цю тематику, стосувалося лише історіографічного висвітлення цього питання. Однак саме врегулювання кризи в Північній Ірландії та так званих Прикордонних територіях Ірландії потенційно складають особливий інтерес для українських науковців-міжнародників, адже є невичерпною базою даних щодо практичних інструментів конфліктного врегулювання та пост-конфліктної розбудови. В даній статті акцент буде зроблено на участі та ініціативах Європейського Союзу у питанні ірландського кордону і зокрема його значний внесок у підписання Белфастського договору 1998 року. Актуальним розгляд питання під цим кутом робить і значне залучення Європейського Союзу до врегулювання кризи на тимчасово окупованих територіях Донбасу та Криму, тому досвід ірландського питання може виявитися корисним додатком до вже існуючих ініціатив.

Починаючи із 60-х років минулого століття у Ірландії, як в багатьох інших країнах західного світу на той час, почав активно розвиватися громадянські рух. У випадку Ірландії цей рух набув рис конфесійного, адже фактично боротьба велася за прирівняння в правах общин різних церков - а саме католицької та протестантської - у північній частині острова. Виступи були агресивно придушені британською поліцією, що лише підсилило старе протистояння, яке до того часу знаходилося у контрольованому стані. На наступні тридцять років Північна Ірландія перетворилася на арену

²¹ студент 1 курсу ОКР «Магістр» спеціальності «Міжнародні відносини»
Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Т. Шевченка
Науковий керівник: Ковтун Олена Юрїївна, кандидат політичних наук, доцент

міжконфесійного та громадського протистояння. Протистояння між двома громадами - в англomовному дискурсі відоме як "Проблеми" - продовжилося з перемінним успіхом наступні 30 років, і дійсний зсув у сторону підписання всеохоплюючого мирного договору стався лише на початку 90-х років. До того часу робилися численні спроби підписати проміжні договори або домовленості про припинення вогню які під час перервалася агресивними діями парамілітарних груп як католицької, так і протестантської сторони конфлікту. Не можна сказати що переговори 90-х проходили максимально послідовно та без ексцесів, проте саме в період з 1995 -1998 вдалося досягти того рівня громадського порозуміння який в кінцевому рахунку призвів до укладення Белфастської угоди (також відомий як Договір Страсної п'ятниці).

Діяльність Європейського Союзу у примиренні ворогуючих сторін у конфлікті проходила через два базових вектори. Першим було надання політичного форуму та створення певних переговорних рамок для ірландського та британського урядів, які, хоча і не були офіційно напряму залучені у конфлікт, проте стали відповідно представниками двох ворогуючих громад [1].

Чи не найбільшим успіхом Європейського союзу у вирішенні кризи на кордоні між двома Ірландіями бо був запуск так званих програм PEACE (Програма Європейського Союзу для миру та примирення). Ціллю програми було створення сприятливого клімату співіснування та співпраці між католицькою та протестантською громадами на території Північної Ірландії та прикордонних територій Республіки Ірландія. Через створення спільних освітніх, молодіжних, комунальних, адміністративних та політичних проєктів програма досягла значних успіхів за період свого функціонування з 1995 по 2013 рік. За цей період на її роботу було виділено близько 1.3 мільярда євро [2]. У 2013 році була запущена четверта частина програми, розрахована до 2020 року.

Програма по своїй суті являє унікальний елемент урегулювання напруженості елементами м'якої сили паралельно із стандартними політичним

та дипломатичними заходами. Окремо варто відзначити і часове планування ведення цієї програми: на відміну від поширеної практики застосування соціально-гуманітарних елементів як додаткового, позасистемного сегменту у фазі пост-конфліктного миробудівництва (peacebuilding), програма почала діяти ще до початку переговорів на високому рівні. Таким чином був зроблений стратегічний зсув у орієнтирах і цілях програми – замість роботи із кризовими соціальними явищами на фоні вже підписаного договору, PEACE створювали де-факто більш значний суспільний запит на мир та порозуміння, тим самим посилюючи тиск на політичні кола та провокуючи еліту (з обох сторін конфлікту) будувати більш поступливу та вдаватися радше до дипломатії, а не до гібридних форм агресії.

За твердженням Майкла Кокса, «студентів, які вивчають міжнародні відносини, можна звинуватити в недостатньо серйозному ставленні до конфлікту... і в той же час аналітиків в цьому питанні можна звинуватити в занадто однобокому погляді на процес» [3]. У випадку з Україною подальший розгляд цього питання може становити надзвичайний інтерес. Як було відображено у статті, попередні практики ЄС у вирішенні конфліктів можуть слугувати і на сучасному етапі, адже неможливо не провести певні паралелі між двома ситуаціями – Україною та Ірландією. В обох випадках маємо конфлікт між громадами, в яких відсутні значні етнічні протиріччя, в якому активно застосовуються методи гібридної війни та пропаганди, в яких вирішальною силою виступає тиск та вплив третьої сторони і які переважно проходять затяжний «заморожений» період. В такому ключі необхідно продовжувати і надалі дослідження для винаходження щонайдоцільнішого інструментарію, який стане корисним і в умовах української боротьби проти агресії Російської Федерації.

Список використаних джерел:

1. Clodagh Harris. Anglo-Irish Elite Cooperation and the Peace Process: the Impact of the EEC/EU / Clodagh Harris. // Irish Studies in International Affairs , Reflections on the Northern Ireland Conflict and Peace Process. – 2018.

2. Diána Haase. Northern Ireland PEACE programme [Электронный ресурс] / Diána Haase // Fact Sheets on the European Union. – 2018. – Режим доступа: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/102/northern-ireland-peace-programme>.

3. Michael Cox. Northern Ireland: The War that came in from the Cold / Michael Cox. // Irish Studies in International Affairs , Reflections on the Northern Ireland Conflict and Peace Process. – 2018.

*Стельмухова Євгенія Євгенівна*²²

Особливості національного стилю ведення переговорів КНР

Актуальність дослідження обумовлена зростанням впливу КНР у світі та збільшенням кількості контактів з іншими державами. Відповідно, дослідження китайського стилю ведення переговорів заслуговує особливої уваги.

Основним фактором, що суттєво вплинув на формування особливого стилю ведення переговорів КНР, є колоніальне минуле та залежність від іноземних держав. Відповідно, китайцям доводилося домовлятися та торгуватися з представниками інших держав задля отримання певного зиску та привілеїв. Це призвело до того, що на сучасному етапі китайці досить обережно ставляться до іноземців, надають перевагу спілкуванню через китайського перевіреного посередника та відстоюють свої позиції до останнього.

Серед особливостей переговорної культури варто зазначити такі:

- прагнення до гармонії;
- клановість;
- повага до традицій;
- ієрархічність;
- шанування старших;
- підкреслена повага до лідерів;
- важлива роль поняття «громадянський обов'язок»;
- стратагемне мислення (прорахована послідовність дій для вирішення певної задачі);
- важлива роль невербальних комунікацій;
- високий рівень впливу контексту на переговорний процес;
- поліхронність в ставленні до часу;
- неформальність з точки зору ставлення до простору (більш близька відстань спілкування);
- угоди – наслідок відносин між людьми [1].

²² Студентка 1 курсу магістратури Київського національного університету імені Тара Шевченка Інституту міжнародних відносин спеціальності «міжнародні відносини»
Науковий керівник: д.п.н., проф. Скороход Юрій Степанович

У 2001 році П. Гаурі і Т. Фанг сформулювали «Пінг-Понг» (назва пояснюється наміром авторів підкреслити характерну для переговорів з китайцями тривалу суперечку між сторонами, що супроводжується висуванням китайцями у відповідь на умови опонентів своїх контрумов) **модель китайського стилю ведення переговорів**, що містить в собі два основних компоненти:

I. Три фази переговорів

1. «перед переговорами» - представлення проекту, неформальні зустрічі і розбудова довірчих відносин;
2. «офіційні переговори» - обмін інформацією, переконання, взаємні поступки і підписання угоди;
3. «після переговорів» - виконання умов договору, нові раунди переговорів.

II. Три взаємопов'язаних аспекти китайської ділової культури, що впливають на переговорний процес з китайцями:

1. особливості КНР як держави;
2. конфуціанство;
3. стратагемне мислення китайців [3].

Серед інших особливостей китайського стилю ведення переговорів також варто виокремити наступні:

- Переговори на своїй території (максимальний контроль);
- Гостинність + намагання скласти про себе позитивне враження (кухня, огляд визначних місць);
- Уникнення конфронтації за допомогою непрямой презентації своєї позиції;
- Залучення посередників для передачі більш чітких повідомлень щодо позиції;
- Для уникнення зриву переговорів: часткова угода по позиціям, що збігаються, або утримування на попередніх позиціях;
- Намагаються грати роль сторони, інтереси якої зазнають утисків;

- Згадують помилки урядів країни іншої сторони по відношенню до КНР + обіцянки і домовленості з попередниками іншої сторони;
- Тиск з боку суспільства і преси на іноземну делегацію [2], [3].

Відповідно, для протидії китайському наступу та отримання певних здобутків на переговорах варто притримуватися наступних дій:

1. **Зібрати сильну команду на переговори** (досвідчені переговорники, харизматичний лідер делегації, технічні та економічні спеціалісти, юристи + гарні і досвідчені перекладачі).
2. **Продемонструвати політичну підтримку своєї держави.**
3. **Виявити справжніх переговорників китайської сторони, тобто тих осіб, від яких дійсно залежить доля переговорів.**
4. Встановити дружній зв'язок (**people-oriented approach**) задля демонстрації надій на довгострокове партнерство.
5. **Використовувати місцевих китайців** для з'ясування позицій в тому чи іншому регіоні, особливостей спілкування, слабких сторін, бюрократичних процедур, оформлення дозволів і т.д.
6. **Не змінювати фахівців з команди**, щоб «тримати руку на пульсі» усіх нових вимог, пов'язаних зі старими, усіх тонкощів та деталей переговорів. Цілісна картина переговорів + зв'язки і дружні відносини між присутніми фахівцями і китайськими партнерами.
7. **Підтримувати ціну** на такому рівні, щоб поступка виглядала величезною, а втрати були мінімальними.
8. **Допомогти китайським партнерам** обійти бюрократичні перешкоди + апелювання до домовленостей з попереднім урядом чи переговорниками.
9. **Запросити китайську сторону на власну територію**, оплативши витрати.
10. **Дарувати подарунки, пов'язані з цифрою 8.**
11. **Бути терплячими** + не повідомляти заздалегідь дату від'їзду (або повідомити трішки іншу дату).

12. **Допомогти китайським партнерам «зберегти своє обличчя».**
13. **Думати національно, діяти регіонально.**
14. **Добре володіти темою та відповідями на можливі «чутливі» питання.**
15. **Володіти інформацією про стан попередніх переговорів, здобутки та невдачі.**
16. **Продемонструвати серйозність та глибинність цілей [2].**

Таким чином, можна зробити висновок, що китайський стиль ведення переговорів пов'язаний з особливостями історії, культури та розвитку КНР. Незважаючи на старанну підготовку та професійність китайської делегації на переговорах, за допомогою ретельно підібраної команди, дипломатичних хитрощів та впевненості можна досягти успіху та подолати «китайського дракона».

Список використаних джерел

Погодаєв В.С. ОСОБЕННОСТИ КИТАЙСКОГО СТИЛЯ ВЕДЕНИЯ ДЕЛОВЫХ ПЕРЕГОВОРОВ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekonomika.snauka.ru/2014/02/4103>

Chinese Political Negotiating Behavior. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR663/index2.html

Fang, Tony. (2006). Negotiation: The Chinese Style. Journal of Business & Industrial Marketing. 21. 10.1108/08858620610643175.

*Oleksandra Terentyeva*²³

Algorithm of recognition of new independent states in foreign political practise of Ukraine and other countries

Despite the fact that on the world political map, new states are currently emerging relatively less often than in the twentieth century, this process is not completed, nor is unambiguous for those states that have already received international legal recognition. International diplomatic practice shows that often the recognition of some states as independent and sovereign creates not only an international outcry, but the desire of other countries to obtain for themselves the same recognition by analogy (for example, this applies to those states that were formed by secession from other states, usually as a result of military conflicts).

However, if the state has already adopted a decision on the recognition of a new state de jure, the question is raised how to do this and bring its decision to the international community. In Ukraine, in part V of the Constitution on the authority of the President in article 106, we read: "The President of Ukraine decides on the recognition of foreign states." [1].

This paragraph stipulates the President's right to make a decision on the recognition of foreign states, however, generates a number of related issues. If the President makes such a decision, should they, through their decree, promulgate it? Can they make a decision non-publicly, and some other government body, such as the Ministry of Foreign Affairs, must bring this decision to the public?

In order to find answers to this question, we turn to practice. During its independence, Ukraine has recognized de jure three new states. Each time, at different power, it was different. There is a probability that a citizen of Ukraine simply does not have access to the relevant documents, but this cannot be the reason not to state the fact: the algorithm of recognition of new states in Ukraine is still evolving. Let's look at these examples.

^{23*} student, 1 year, Master Program "Regional studies", Department of Country Studies, Institute of International Relations

Research advisor: Associate Professor of the Department of International Organizations and Diplomatic Service, Candidate of Political Science Roman Petur

In 2003, the state of Timor-Leste was formed. A citizen of Ukraine has access only to the Order of the President of Ukraine L. Kuchma of September 20, 2003 on the authorization of V. Kuchinsky to sign the Joint Communiqué on the establishment of diplomatic relations between Ukraine and the Democratic Republic of Timor-Leste. As we know, sometimes in diplomatic practice the establishment of diplomatic relations can take place automatically from the recognition of a new state, but it certainly cannot precede it or completely replace it. [2].

The recognition of Montenegro's independence was not made through the President. The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine issued a Stating on the Declaration of Independence of the Republic of Montenegro dated 15 June 2006, which states, "Ukraine recognizes Montenegro as a sovereign and independent state and expresses its readiness to establish diplomatic relations." In theory, such a decision could take place, since the Constitution does not explicitly impose a decision on recognition in a public form. [3].

The only correct recognition is connected with the state of Southern Sudan. By Decree of the President of Ukraine Viktor Yanukovich No. 10/2012 of January 11, 2012, the recognition of the Republic of Southern Sudan as an independent state was made. [4].

However, here we see a certain anomaly. On July 9, 2011, the country proclaimed its independence. Director of the Department of Information Policy of the Ministry of Foreign Affairs Oleg Voloshin, at a briefing on July 12 of the same year (that is, three days later), said that Ukraine "is considering the proclamation of independence on July 9 by the State of Southern Sudan as the logical result of the referendum on the self-determination of this state." In addition, Voloshin said that Ukraine hopes for close cooperation with the newly formed state and is ready to establish bilateral relations with it. [5].

The media presented this as Ukraine's recognition of the new state, although officially, through the President, it was only issued in six months in January 2012. Here we are witnessing not so much a violation of the procedure as incompetent

behaviour of the Director of the Department of Information Policy. If the President intended to issue a decree on the recognition of a new state, then it would be worthwhile to wait for it or speed up the publication of such a document.

In contrast to the state recognition algorithm, there is an algorithm for withdrawal of such recognition. We do not find examples in foreign policy of Ukraine, so we should check the practice of other countries. For example, about ten states, in particular Suriname and Guinea-Bissau, withdrawn their recognition of the Republic of Kosovo.

Regarding Guinea-Bissau, on November 17, 2017, a statement by the press service of the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Serbia appeared, stating in particular that the Prime Minister of Guinea-Bissau Umaro Sissoko Embaló at a meeting in Belgrade with the Minister Foreign Affairs and First Deputy Prime Minister of Serbia Mr. Ivica Dacic, denied recognition of Guinea-Bissau Kosovo, noting that he had not seen any document confirming this fact. [6].

Two weeks earlier, a similar statement was requested to the representative of the Interior Minister of Suriname Mohammed Noersalim during his visit to Serbia. The data that both states (Suriname and Guinea-Bissau) recognized Kosovo were taken by Serbs from the list of states that recognized Kosovo, published in Pristina. [7]. In turn, in Pristina it was made a reference to the note verbale confirming official recognition of the Republic of Kosovo by Suriname on July 8, 2016. [8].

As soon as Serbia was told that the Latin American state had never recognized Kosovo, Kosovo immediately found the answer. They stated that international law does not contain the notion of "withdrawal of the recognition of the state". Its reluctance to cooperate can be expressed through the freezing of diplomatic relations and the recall of diplomatic staff. Secondly, the Serbs confirmed the withdrawal of Suriname's recognition by a letter from Suriname's permanent mission to the United Nations. This letter refers to Kosovo and Metohija, and this is another reason why Kosovo does not recognize the validity of this letter: if there is no

Kosovo and Metohija state on the world map, it is obvious that its recognition cannot be withdrawn. [9].

However, on February 2, 2018, the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Kosovo issued a statement that they received a note verbale from the Embassy of Guinea-Bissau in Brussels on the official confirmation of the recognition of Kosovo as an independent state. [10]. Data on a similar statement from Suriname was not found.

Thus we can see that the two adjacent procedures, in general, differ not only within different states, but also within a single state. This is objectively related to the frequency of its application, since new states, in principle, have rarely to be recognized, given the fact that not all new countries are to be recognized, but to withdraw their recognition even less. The research shows that the algorithm of these procedures is evolutionary and still subject to refinement.

References:

1. Rozdil V Konstytuciyi Ukrayiny` (Part V of Ukrainian Constitution). Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-v>. (accessed 25.03.2019)
2. Rozporyadzhennya Prezydenta Ukrayiny` pro upovnovazhennya V. Kuchy`ns`kogo na pidpy`sannya Spil`nogo komyunike pro vstanovlennya dy`plomaty`chny`h vidnosy`n mizh Ukrayinoyu ta Demokraty`chnoyu Respublikoyu Ty`mor-Leshti [Order of the President of Ukraine on the authorization of V. Kuchinsky to sign the Joint Communiqué on the establishment of diplomatic relations between Ukraine and the Democratic Republic of Timor-Leste]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/291/2003-%D1%80%D0%BF>. (accessed 25.03.2019)
3. Zayava z pry`vodu progoloshennya nezalezhnosti Respubliky` Chornogoriya [Statement on the declaration of the independence of the Republic of Montenegro]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0018321-06>. (accessed 25.03.2019)

4. Ukaz Prezy`denta Ukrayiny` No 10/2012 pro vy`znannya Respubliky` Pivdenny`j Sudan [Decree of the President of Ukraine No 10/2012 on the recognition of the Republic of Southern Sudan]. Available at: <https://www.president.gov.ua/documents/102012-13957>. (accessed 25.03.2019)
5. Ukrayina vy`znala Pivdenny`j Sudan [Ukraine recognized Southern Sudan]. Available at: <https://tyzhden.ua/News/26279>. (accessed 25.03.2019)
6. Prime Minister of the Republic of Guinea-Bissau denies that the country has recognized Kosovo. Available at: <http://www.mfa.gov.rs/en/press-service/statements/17186-prime-minister-of-the-republic-of-guinea-bissau-denies-that-the-country-has-recognized-kosovo>. (accessed 25.03.2019)
7. COUNTRIES THAT HAVE RECOGNIZED KOSOVO AS AN INDEPENDENT STATE. Available at: <http://www.beinkosovo.com/countries-that-have-recognized-kosovo-as-an-independent-state/>. (accessed 25.03.2019)
8. Serbia's gratitude for Suriname's decision to revoke recognition of the unilaterally declared independence of Kosovo. Available at: <http://www.mfa.gov.rs/en/press-service/statements/17134-serbias-gratitude-for-surinames-decision-to-revoke-recognition-of-the-unilaterally-declared-independence-of-kosovo>. (accessed 25.03.2019)
9. Morina D. Kosovo Says Suriname Can't Revoke Independence Recognition. Available at: <https://balkaninsight.com/2017/10/31/kosovo-claims-suriname-cannot-revoke-independence-recognition-10-31-2017/>. (accessed 25.03.2019)
10. Le Ministère des Affaires Etrangères reçoit la Note Verbale sur la reconfirmation officielle de la reconnaissance de la République du Kosovo par la Guinée-Bissau (Ministry of Foreign Affairs receives the Note Verbale on the official reconfirmation of the recognition of the Republic of Kosovo by Guinea-Bissau). Available at: <http://www.mfa-ks.net/subdomain/oldwebsite/?page=5,217,4725>. (accessed 25.03.2019)

*Заваликут Г.Ю.*²⁴

Співробітництво України та Ради ООН з прав людини

Проблема прав людини завжди була одним із ключових напрямів діяльності ООН. Для її розв'язання була створена Рада ООН з прав людини (РПЛ) – доволі “молодий” орган в структурі ООН, який утворився на базі Комісії ООН з прав людини у вересні 2005 року під час Саміту глав держав та урядів у Нью-Йорку.

На 60-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 15 березня 2006 року була ухвалена резолюція 60/251, у рамках якої були сформовані положення стосовно роботи, складу, мандату та процедури обрання членів нової Ради. Як зазначається в резолюції, головною метою Ради ООН з прав людини є захист прав і свобод людини, під егідою принципів справедливості, рівності, неупередженості та об'єктивності, а також організація та спрямування діяльності ООН в контексті прав людини. [1]

РПЛ складається з 47 держав-членів, яких обирають за географічним принципом: азійські та африканські держави мають по 13 місць відповідно, для Латинської Америки та Карибського басейну виділено 8 місць, Західна Європа має 7 представників, а група східноєвропейських країн – 6. Члени обираються Генасамблеєю ООН шляхом прямого таємного голосування на три роки та після двох поспіль термінів членства не мають права на переобрання без перерви.

Україна була вперше обрана членом новоствореної Ради у 2006 р., а потім на другий термін поспіль до 2011 р, з червня ж 2011 року Україна активно співпрацювала з Радою у якості спостерігача. А у листопаді 2017 р. нашу державу знову успішно обрали до складу РПЛ на період 2018-2020 рр. [2]

²⁴ * Студентка 1 курсу магістерської програми “Дипломатія і міжнародне співробітництво”
Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.політ.н., доц. Сапсай А.П.

Взагалі, Україна з самого початку була прибічником створення Ради ООН з прав людини та розробки засад її функціонування. У контексті сприяння посиленню ролі ООН, зміцненню світової стабільності та безпеки й поширенню демократичних засад, Українська держава вбачає пріоритетним для себе співробітництво з РПЛ у сфері забезпечення та захисту прав людини у всьому світі.

Одним із головних елементів ООН у цій сфері є система спеціальних процедур РПЛ, основою якої є утримувачі мандатів спеціальних процедур. Україна забезпечує їх візити до нашої держави та надає відповіді на офіційні запитальники. Також унікальним прикладом співпраці є те, що у червні 2006 р. Україна надала відкрите (постійно діюче) запрошення тематичним спецпроцедурам РПЛ. [3]

Україна також активно співпрацює з Верховним комісаром ООН з прав людини (з 01.09.2018 р.– Мішель Бачелет, екс-Президент Республіки Чилі) та відповідним Управлінням. Верховний комісар ООН з прав людини як головна відповідальна посадова особа, координує всю діяльність ООН у галузі прав людини. Україна завжди виступає на підтримку дій, спрямованих на зміцнення ролі Верховного комісара та підвищення ефективності органів і механізмів ООН у цій галузі. [4]

Треба зазначити, що з середини березня 2014 р. на запрошення Уряду України в нашій державі розгорнуто Моніторингову місію ООН з прав людини (ММПЛУ), яка регулярно публікує звіти про стан прав людини, передусім в окупованому Криму та на сході нашої держави. [5]

Перевірка виконання всіма державами-членами ООН їхніх зобов'язань у галузі прав людини здійснюється за допомогою Універсального періодичного огляду РПЛ (УПО). Для України перша процедура УПО успішно пройшла в 2008 р., друга відбулася у 2012 році, а в 2017 пройдена вже третя.

У самій РПЛ Україна починаючи з 2010 р. послідовно просуває ініціативу щодо ролі превенції порушень прав людини. У вересні 2013 р. у ході 24-ї сесії

Ради було одностайно, як і два рази до того, ухвалено резолюцію 33/6 «Роль превенції у заохоченні та захисті прав людини», тоді співавторами стали понад 80 країн-представників усіх регіонів світу. В ході ж 33-ї сесії Ради, яка відбулася 29 вересня 2016 р., було консенсусом прийнято оновлену резолюцію 33/6, яку ініціювала та представила українська делегація, разом з іншими ключовими членами, співавторами якої стали 66 держав, у тому числі всі держави-члени Європейського Союзу. Ця нова редакція резолюції 33/6 спрямована на вироблення прийнятної для всіх концепції і створення для цього міжнародного діалогу. Наступну резолюцію в рамках цієї ініціативи планується розробити і представити, у співпраці з іншими країнами, під час 42-ї сесії РПЛ (вересень 2019 р.). [6]

Важливо також, що 27 червня 2014 р. під час 26-ї сесії Ради ООН з прав людини була ухвалена шляхом голосування (на вимогу РФ) ініційована Україною резолюція «Співпраця та допомога Україні в галузі прав людини», «проти» висловилися тільки 4 держави - РФ, КНР, Куба та Венесуела. 23 червня 2017 р. РПЛ вчетверте схвалила цю резолюцію, яка вітає співробітництво України з міжнародними правозахисними механізмами ООН та засуджує порушення прав людини, насамперед, на території тимчасово окупованої Автономної Республіки Крим та на сході України, побудована ж на положеннях доповідей Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ), що містять оцінки правозахисної ситуації в нашій країні. На продовження цієї тематики, 3 липня 2015 р. була ухвалена голосуванням РПЛ резолюція 29/23, якою запровадилися щоквартальні презентації Верховного комісара ООН з прав людини доповідей УВКПЛ, з метою сприяння українській владі у реформуванні правозахисної галузі. Наступні резолюції 32/29 та 35/31 продовжили практику щоквартальних обговорень до 41 сесії РПЛ (червень-липень 2019 р.). Загалом під час таких інтерактивних діалогів обговорено 24 регулярні доповіді УВКПЛ щодо ситуації у галузі прав людини в Україні, а також тематичні доповіді щодо ситуації з правами людини на тимчасово окупованих територіях АРК і м. Севастополь, Україна. [7] [8]

Тож Рада ООН з прав людини як міжнародний правозахисний орган в системі ООН є надійним майданчиком для захисту прав громадян України, які потерпають від злочинних дій РФ внаслідок тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та її агресії на Сході України. А також РПЛ залишається важливим засобом співпраці України з іншими державами-членами ООН задля забезпечення захисту прав людини в усьому світі та подолання проблем у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт OHCHR | Home. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>
2. Офіційний сайт Постійного представництва України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/human-rights> .
3. Офіційний сайт UN Human Rights Council - Permanent Mission of Ukraine to the UN Office and other International Organizations in Geneva. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://geneva.mfa.gov.ua/en/ukraine-io/human-rights>
4. Офіційний сайт OHCHR | OHCHR Reports in Ukraine – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ohchr.org/en/countries/enacareregion/pages/uareports.aspx>
5. Офіційний сайт UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine - United Nations in Ukraine. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/en/information-centre/news/1870-2014-06-14-16-48-22>
6. Офіційний сайт OHCHR | Resolution 33/6. The role of prevention in the promotion and protection of human rights. – [Електронний ресурс]. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/224/22/PDF/G1622422.pdf?OpenElement>

7. Офіційний сайт Ukraine – OHCHR | Ukraine Homepage. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ohchr.org/en/countries/enacaregion/pages/uaindex.aspx>

8. Офіційний сайт RightDocs - RES/35/31 Cooperation with and assistance to Ukraine in the field of human rights. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.right-docs.org/doc/a-hrc-res-35-31/>

*Вартовник І.М.*²⁵

Перспективи і проблеми миротворчої діяльності України в ООН

Участь України в миротворчій діяльності ООН була і залишається одним з важливих аспектів зовнішньої політики держави [1]. Правовими засадами зазначеної діяльності є : Закон України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» від 23 квітня 1999 року та Указ Президента «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року «Про стратегію міжнародної миротворчої діяльності України» від 15 червня 2009 року.

Власне у зазначених документах виділено наступні перспективи участі України в миротворчій діяльності ООН: участь у вдосконаленні та розвитку загальноєвропейської та міжнародної систем колективної безпеки [1], забезпечення активної присутності України у світових політичних процесах, що є одним з основних напрямків державної політики з питань національної безпеки, забезпечення міжнародного миру та створення сприятливих зовнішніх умов для розвитку і безпеки України, збереження та розширення активної присутності у міжнародній діяльності, спрямованій на підтримання миру та безпеки, підвищення міжнародного авторитету України, підтвердження її прагнень до інтеграції в європейський та євроатлантичний безпековий простір, а також забезпечення реалізації національних інтересів [2]. Дані перспективи створюють загальні рамки для здійснення миротворчої діяльності України в ООН, дозволяють державі активно вести зовнішню політику, особливо в межах «нішової дипломатії» як країни-контрибутора до миротворчої діяльності ООН і як миролюбної держави, що робить свій внесок у підтримку міжнародного миру та безпеки. Зокрема, станом на 2019 рік Україна входить у список 50 найбільших держав-контрибуторів персоналу до миротворчих місій ООН, займаючи 45-ту позицію і нараховуючи 308 українських миротворців [3], попри наявність збройної агресії на своїй території.

²⁵ Студент 4 курсу спеціальності «Міжнародні відносини»

Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д. політ. наук, проф. Скороход Ю.С.

Щодо перспектив у практичній площині співробітництва з ООН, то слід виділити наступне:

- Україна реалізує і може посилити потенціал у сфері надання транспортного забезпечення в миротворчій діяльності ООН. Так, державна компанія «Антонов» і приватна «Українські вертольоти» надавали свої послуги з авіазабезпечення у місіях ООН у Югославії, Ліберії, Сьєрра-Ліоне, Кот-д'Івуарі, Демократичній Республіці Конго та Гаїті, Судані, Південному Судані відповідно. Наразі у розпорядженні ООН знаходяться українські гелікоптери Мі-8 та Мі-24, що активно залучені в операції ООН в ДРК [4];

- Україна займається підготовкою військових і цивільних кадрів у миротворчі місії ООН. Зокрема, на території держави діють Навчально-науковий центр міжнародної миротворчої діяльності Національного університету оборони України ім. І. Черняхівського, Спеціальний миротворчий центр Національної академії внутрішніх справ України. Варто відзначити, що Україна стала десятою у світі державою, якій ООН у 2013 році надала сертифікат відповідності, що дозволило державі проводити підготовку миротворчого поліцейського персоналу у зазначеному вище центрі при Національній академії внутрішніх справ України [5];

- Миротворча активність сприяла обранню України непостійним членом Ради Безпеки ООН на період 2000-2001 та 2016-2017 рр. [4], тому подальше активне залучення у справу підтримання міжнародного миру і безпеки може знову стати фактором обрання до Ради Безпеки і втілення там своїх ініціатив, як у 2016-2017 роках, коли з 11 питань, які висувалися Україною, 4 стосувалися миротворчої діяльності, а саме: посилення миротворчого потенціалу ООН, підвищення спроможностей ООН із запобігання конфліктам та посередництва, підтримання миру на Африканському континенті та просування порядку денного щодо жінок, миру і безпеки, а також дітей у збройних конфліктах [6].

Однак незважаючи на перспективи активізації і поглиблення миротворчої діяльності України в ООН, існують суттєві проблеми у її здійсненні, серед яких:

- ❖ Неналежний рівень участі у Системі зі створення та визначення готовності сил до застосування в операціях ООН з підтримання миру та безпеки, згідно якої Україна перебуває на першому, найнижчому, рівні країн-контрибуторів з 4-ох можливих. Крім цього, для участі у даній Системі потрібно укласти нову угоду з ООН, оскільки остання датується 1997 роком і вже не відповідає сучасним вимогам участі країни в миротворчій діяльності даної організації [5];

- ❖ Низький рівень залучення цивільного персоналу та домінування військового. Серед 308 українських миротворців у місіях ООН, 250 осіб – це військовослужбовці, попри те, що в Україні діє підготовка миротворчого поліцейського персоналу, який від загальної кількості українських миротворців складає зараз 33 людини [3];

- ❖ Невідповідність правовим засадам миротворчої діяльності України її практичним діям у цій сфері. Дана проблема стосується розгортання миротворчої діяльності України здебільшого в Африці [5], хоча згідно зі Стратегією міжнародної миротворчої діяльності цей регіон відноситься до третього, останнього, пріоритету проведення подібних операцій, який сприяє внеску у зусилля міжнародної спільноти з підтримання миру і стабільності [2]. Наприклад, серед п'яти поточних місій, де задіяні українські миротворці [7], 3 – місії в Африці, зокрема в ДРК, Південному Судані та в районі Аб'ей (Судан), а дві інші – у Косово, яка за Стратегією становить другий пріоритет – проведення операцій з міжнародними партнерами України, співпраця з якими сприяє європейській та євроатлантичній інтеграції, і на Кіпрі, яка належить до першого пріоритету – у регіонах, що є ключовими для національних інтересів України [2].

Отже, миротворча діяльність України в ООН має широкі перспективи, проте їхнє ефективне здійснення можливе тільки після подолання

вищенаведених проблем, які вказують на невідповідність до сучасних тенденцій миротворчої діяльності ООН та на певні суперечності між пріоритетами, визначеними Стратегією миротворчої діяльності України і її практичними діями.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки" [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/613-14>.
2. Указ Президента "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 квітня 2009 року "Про Стратегію міжнародної миротворчої діяльності України" [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435/2009>.
3. Summary of Troop Contributing Countries By Ranking Police, UN Military Experts on Mission, Staff Officers and Troop 28/02/2019 [Електронний ресурс] // United Nations Peacekeeping. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/2_country_ranking_10.pdf.
4. Oksamytna K. Contributor Profile: Ukraine [Електронний ресурс] / Kseniya Oksamytna // University of Warwick. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.providingforpeacekeeping.org/wp-content/uploads/2016/09/Ukraine-Oksamytna-6-Sept-2016.pdf>.
5. Шелест Г. МИРОТВОРЧИСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ : Перспективи миротворчої діяльності України [Електронний ресурс] / Ганна Шелест // Українська призма. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2018/02/14041.pdf>.
6. Діяльність України в Раді Безпеки ООН 2016-2017 рр. [Електронний ресурс] // Постійне представництво України при ООН. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukraineun.org/ukraine-and-unsc/our-priorities/>.

7. Summary of Contributions to Peacekeeping by Mission, Country and Post Police, UN Military Experts on Mission and Troops 31/01/2019 [Электронный ресурс] // United Nations Peacekeeping. – 2019. – Режим доступа до ресурсу:

https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/5_mission_and_country_12.pdf.

Казмазовська О.В.²⁶

Міграційна політика ЄС

Територія країн Європейського Союзу є надзвичайно привабливою для мігрантів, з огляду на те, що зазвичай збільшення обсягів міграції відбувається при значному відриві між ступенями економічного розвитку між країнами, звідки прибувають мігранти, і країнами, в які вони направляються.

Концептуальною основою принципів організації міграційної політики є невід'ємне право людини вільно пересуватися та вибирати собі місце проживання, що знайшло відображення у багатьох міжнародних нормативно-правових актах, зокрема, у Декларації прав людини 1948 року.

Від початку міграційної кризи 2015 року, ЄС запровадив заходи для покращення контролю за перетином кордонів та міграційними потоками. Як наслідок, нерегулярні прибуття до ЄС скоротилися більш ніж на 90%.

У цьому плані основним елементом контролю є *Common European asylum system*, що встановлює загальні мінімальні стандарти поводження з шукачами притулку. На практиці процедури, що застосовуються до шукачів притулку не є стандартизованими, і в різних країнах існують різні умови для визнання шукача притулку біженцем. Внаслідок цього багато шукачів притулку переїжджають до ЄС з метою пошуку країни, яка б пропонувала найкращі умови для проживання. Це явище отримало назву «притулковий шопінг» («*asylum shopping*»). Міграційна криза загострила це питання і підкреслила необхідність подальшої гармонізації процедур та стандартів надання притулку.

Принциповим кроком для вдосконалення законодавства ЄС у сфері міграційної політики є організація процесу реєстрації мігрантів.

Це є необхідним для визначення того, хто саме має право на переселення. У червні 2015 року Європейська Рада погодила створення «пунктів реєстрації» у країнах-членах, щоб систематично вести облік мігрантів. В даний час в Греції

²⁶ Студентка 4 курсу відділення «Міжнародні відносини»

відкрито 5 «пунктів реєстрації», а в Італії - 4. Мігранти, які прибувають до Греції та Італії, проходять там процедуру реєстрації та здавання відбитків пальців.

Ще одним інструментом міграційної політики ЄС є Дублінське положення. Воно набуло чинності 1 січня 2014 року, і встановило критерії та механізми визначення держави-члена, відповідальної за розгляд запиту про міжнародний захист, подане громадянином третьої країни або особою без громадянства в одній з європейських держав. Фактично це положення визначає, яка держава має розглядати прохання про надання притулку, подане людьми, які прибувають до Європи. Прохання про надання притулку повинно бути подане в першій європейській країні, до якої особа прибуває - як правило, до Італії або Греції - і де він або вона були ідентифіковані місцевими органами влади. Це означає, що індивідуальні побажання щодо вибору місця проживання не обов'язково будуть належним чином враховані.

Починаючи з 2016 року, внаслідок поліпшення співпраці між Європейським Союзом, його державами-членами та Лівією, кількість мігрантів та біженців, які прибувають до Європейського Союзу, різко скоротилася. Фактично це є відображенням стратегії ЄС щодо екстерналізації, яка покладає відповідальність за утримання біженців та інших мігрантів на неєвропейські країни. Ця стратегія сприяла укладанню низки політичних угод і технічних ініціатив, таких як угода про міграцію між ЄС та Туреччиною 2016 року, програми навчання лівійських прикордонників і розгортання Frontex (агенції ЄС по безпеці зовнішніх кордонів) для організації спільних патрулів уздовж центрального середземноморського маршруту, по якому прибувають нові мігранти. Європейські лідери вважають екстерналізацію способом проявити солідарність з країнами, що знаходяться за межами ЄС. До того ж, не остання роль надається екстерналізації як засобу надання гуманітарної підтримки. Лідери ЄС підкреслюють, наскільки ризикованим для мігрантів є перетин

Середземного моря, стверджуючи, що їм буде краще перебувати у сусідніх державах.

Отже, можна зробити висновок, що міграційна політика Європейського Союзу вимагає комплексного підходу і високого рівня координації діяльності між державами-членами ЄС. У цьому контексті надзвичайно важливим є впровадження уніфікованої стратегії щодо прийняття шукачів притулку і надання статусу біженця. Основними інструментами для цього є як розробка нормативно-правових актів, що регулюють міграційні питання, в межах самого ЄС, так і співпраця з третіми країнами, зокрема з Лівією та Туреччиною.

Список використаних джерел:

1. Пак Н. Міграційна політика Європейського союзу: проблеми і перспективи / Н. Пак // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна / Н. Пак. – Харків, 2017. – С. 54–57.
2. How the EU manages migration flows [Електронний ресурс] // European Council. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/migratory-pressures/managing-migration-flows/>.
3. Fine S. Back to Frontex: Europe's misguided migration policy [Електронний ресурс] / Fine // The European Council on Foreign Relations. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.ecfr.eu/article/commentary_back_to_frontex_europes_misguided_migration_policy.
4. Towards an Effective and Principled EU Migration Policy [Електронний ресурс] // Human Rights Watch. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.hrw.org/news/2018/06/18/towards-effective-and-principled-eu-migration-policy>.
- 5/ EU migration policy [Ткtrnhjyubq htcehc] || European Council/ – 2019/ – Нt;bv ljсnege lj htcehc^ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/migratory-pressures/>

*Семенюк Д. В.*²⁷

Гендерна політика в діяльності міжнародних організацій

Протягом багатьох років жінки об'єднували свої зусилля задля розширення своїх прав. Свідоме усвідомлення жінками про обмеженість своїх прав прийшло на рубежі XVIII століття, коли французька письменниця Олівія де Гуж опублікувала «Декларацію прав жінки і громадянки» (1772) [1]. Вартий уваги рух, який набув популярності в кінці XIX – на початку XX століття – суфражизм. Основною задачею цього руху стало надання жінкам права голосувати на виборах.

Найбільшого розвитку рух просування жіночих прав набув після II Світової війни у зв'язку з появою принципів загального дотримання основних прав і свобод людини. Створення ООН та проголошення її Статуту стали визначальними віхами у просуванні жіночих прав. Конвенція про захист материнства (1952), Конвенція про політичні права жінок (1954) стали першими міжнародно-правовими документами, які виокремили права жінок в окрему сферу правової діяльності.

Загальновизнаним визначенням гендерної рівності є «рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства»[2]. Варто виділити основні сфери, якими займаються організації із захисту прав жінок:

- 1) Виключення будь-якої дискримінації на основі гендеру;
- 2) Виключення будь-яких видів насильства над жінками;
- 3) Надання рівних можливостей та доступу до будь-якої професії та місця роботи, рівний доступ до освіти;
- 4) Однакова плата за роботу, незалежно від того представник, якої статі виконував роботу

²⁷ Студентка 3 курсу відділення «міжнародні відносини»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин
Науковий керівник: к.політ.н., доцент Сапсай А.П.

Якщо ж переходити безпосередньо до гендерної політики в діяльності сучасних міжнародних організацій, то панівну роль у всій правозахисній діяльності займає Організація Об'єднаних Націй. ООН у своїх програмних документах вказувала «гендерну рівність» як одну зі своїх цілей. На даний момент регулює гендерну політику в діяльності ООН п'ята ціль «Цілей сталого розвитку», яка проголошує «забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат»[3].

У 1946 році ЕКОСОП резолюцією 11 створила Комісію щодо статусу жінок, це був перший орган, який безпосередньо займався питаннями прав жінок. Під егідою цієї Комісії була складена Загальна декларація прав людини. 1975 рік був проголошений Міжнародним роком жінок і була проведена перша Конференція зі статусу жінок, яка в подальшому проводилася кожних 5 років [4].

У 1979 році Генеральна Асамблея прийняла Конвенцію з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок, в якій чітко були прописані усі види дискримінації та план дій щодо викорінення її.

Апогеєм розвитку гендерного руху стала у 1995 році 4 Світова конференція зі становища жінок, більш відома, як Пекінська конференція. Під час якої була прийнята Пекінська декларація та Платформа дій – рамкові документи, які стали визначальними у діяльності Комісії зі статусу жінок.

2 липня 2010 року Генеральна Асамблея одноголосно проголосувала за створення органу ООН, який займався би просуванням прав жінок – ООН Жінки. У 2014 році був створений органом ООН- Жінки рух солідарності за рівність статей HeForShe, основною метою, якого стало залучення чоловіків до гендерної проблеми.

Особливо помітну роль орган ООН-Жінки відіграє у Індії. До прикладу, за його сприяння третину головуючих посад у раді керівництва штатів Індії займають жінки. В Чилі ООН-Жінки надають гранти кожного року на програми

щодо просування прав жінок у робочій сфері та програми з ліквідації насильства[5].

Варто згадати про ще одну організацію, в діяльності якої гендерна проблематика займає особливе місце – Рада Європи. З початку свого існування Статутом організації проголошувалась верховенство прав людини, а в Європейській Конвенції про права людини (1950) проголошувалася рівність між жінками і чоловіками основоположним принципом. Починаючи з 2000- х років РЄ активізувала свою діяльність у сфері гендерної політики. У 2011 році була прийнята Стамбульська конвенція, прийнята, направлена на боротьбу з насиллям щодо жінок і домашнім насиллям.

У 2012 році була започаткована Трансверсальна (наскрізна) програма Ради Європи з питань гендерної рівності спрямована на посилення впливу та ефективності документів у сфері гендерної рівності, яка була закладена на 2014 – 2017 рр.. Ця Стратегія визначила 5 пріоритетних напрямів: «боротьба з гендерними стереотипами та сексизмом, запобігання насильству щодо жінок та боротьба з ним, гарантування рівного доступу жінок до правосуддя, досягнення збалансованої участі жінок та чоловіків у процесі прийняття політичних та суспільних рішень, реалізація цієї стратегії в політиці та усіх заходів»[6].

1 липня 2016 року була прийнята Нова Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки, в якій були закладені 5 згаданих принципів і був доданий ще один – «захист жінок та дівчат-мігранток, біженок і шукачок притулку» [7].

Отже, міжнародні організації відіграють значну роль у просуванні прав жінок, зокрема вони допомагають урядам проводити гендерну політику у своїх державах. Документи та норми, прийняті в процесі роботи, стають частинами національного законодавства в сфері гендерної проблематики. Міжнародні організації виконують нормотворчу функцію у вирішенні цієї проблеми.

Список використаних джерел:

1. Гончарова Ю.: Становление и развитие института прав женщин в системе обеспечения прав человека/Юлия Гончарова. – Электронная версия, pdf- файл – 6 с.
2. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> електронне джерело, відкритий доступ, перевірено 25.03. 2019)
3. Цілі сталого розвитку 2016-2030 (<http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku> електронне джерело, відкритий доступ , перевірено 25.03.2019)
4. Gender Equality (<https://www.un.org/en/sections/issues-depth/gender-equality/> електронне джерело, відкритий доступ , перевірено 25.03.2019)
5. What has the United Nations ever done for women? (<https://www.theguardian.com/world/2015/sep/10/un-womens-rights-feminism-equality> електронне джерело, відкритий доступ , перевірено 25.03.2019)
6. Гришак С.: Стандарти гендерної рівності Ради Європи як нормативно-правове підґрунтя розвитку гендерної освіти в пострадянських країнах/ Світлана Гришак – Електронна версія, pdf- файл – 16 с.
7. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки (<https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4> електронне джерело, відкритий доступ , перевірено 25.03.2019)

*Гринишин Н.О*²⁸

Гендерні аспекти політики Північноатлантичного альянсу

У зв'язку із переходом від традиційного, де переважно є особи, наділені владними повноваженнями, до сучасного, де є місце кожному і кожній, незалежно від посади, розуміння можливостей участі у процесах досягнення миру з часом змінюється. Це пов'язано з одного боку із гібридним характером військових конфліктів та тісним взаємозв'язком між макро- та мікрорівнями конфліктів, з іншого – зі змінами характеру сучасних воєн, стратегією та тактикою їх проведення. 90% постраждалих від сучасних військових конфліктів – цивільне населення. Тому для досягнення сталого миру вагомою є участь кожної людини, проте важливо, щоб така участь була відповідальною та усвідомленою, бо непрофесійно продумані кроки можуть нанести більше шкоди, ніж їх відсутність.

Актуальність даної тематики зосереджена на збільшенні необхідності участі жінок як у багатомодельній структурі миротворчості [2], у процесах, спрямованих на досягнення сталого миру, так і на факті суспільного бачення участі жінок у воєнному конфлікті як постраждалих, підтримка та обслуговування чоловіків і допомога постраждалим, тоді як роль жінок у процесах, пов'язаних з досягненням миру, потребує ще значних зусиль для створення можливостей жінкам реалізуватись у цій сфері. Адже традиційні гендерні стереотипи, які досі панують у суспільстві, визначають миробудування та миротворчість виключно як чоловічу справу.

Метою даної роботи є спроба дослідити та довести необхідність участі жінок у миробудівництві, а також наголосити, що гендерне питання у цій сфері постає не просто як спосіб «полагодити» дискримінацію, а як підтримання заходів і механізмів запобігання, регулювання та вирішення конфліктів.

Крім факту того, що жінки складають більшу частину населення людства, існують й інші аргументи щодо важливості участі жінок у підтриманні миру з метою запобігання конфлікту, а саме: більша ймовірність дотримання мирних

²⁸ студентка II курсу спеціальності Міжнародні відносини
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: ас. Кузнєцова К.І.

угод, зниження ризику громадянської та міждержавної війни, вищий рівень виявлення випадків гендерно зумовленого насильства, жінки піднімають проблеми чоловіків [1]. На думку Генерального секретаря, підвищувати роль жінок у збройних силах не лише правильно, але й розумно, а НАТО в свою чергу має бути одним із провідних захисників прав жінок. Держави-члени Альянсу визнають, що включення гендерних аспектів до усіх основоположних завдань НАТО робить Альянс сучаснішим та міцнішим. За усіма аспектами внеску їх у порядок денний здійснює нагляд Спеціальний представник Генерального секретаря НАТО з питань жінок, миру та безпеки, до повноважень якого входить сприяння регулярному діалогу з відповідними представниками громадськості і експертних кіл, який здійснюється на основі Дорадчої групи [4].

НАТО також докладає зусиль для включення гендерних аспектів до процесів планування та запровадження військових місій пів проводом НАТО і продовжує відряджати кваліфікованих радників з гендерних питань до складу місій і операцій.

Сприяння щодо просування гендерних аспектів надавалося також у рамках програми «Наука заради миру і безпеки». З-поміж інших проектів, у 2017 році було розпочато широкий аналіз гендерної рівності й інтеграції жінок у Збройних силах Грузії, тривала робота щодо вироблення Національного плану дій на підтримку реалізації Резолюції РБ ООН №1325 в Республіці Молдова, а також проведено спеціалізований пілотний курс з питань обізнаності у гендерній тематиці для спільноти НАТО [6].

З метою поліпшення усвідомлення його учасниками гендерних питань та їх значення для усього Альянсу проводяться також тематичні заходи: участь у «Помаранчевій кампанії» ООН, подія з нагоди Міжнародного жіночого дня у тематиці #BeBoldForChange, де виступила з промовою Капрал Капуто - активний солдат італійських збройних сил, а також паралімпійська чемпіонка з багатьма нагородами; проведення естафет «Вона біжить, він біжить, ми біжимо», яка об'єднує учасників різного віку та звань, а також членів їх сімей;

зустріч жінок-вчених, які очолюють проекти Програми НАТО "Наука заради миру та безпеки" та відомі своїми внесками у **проекти по нейтралізації хімічних, біологічних, радіологічних і ядерних матеріалів**, розробці портативної системи попередження для виявлення прихованої на тілі зброї та розробці бездротової мережі для забезпечення зв'язку в надзвичайних ситуаціях [5].

У грудні 2017 року у спільній редакційній статті Генеральний секретар НАТО і Спеціальний посланець ООН Анджеліна Джолі закликали припинити насильство на гендерній основі, окресливши, яким чином НАТО може стати лідером у сприянні цим зусиллям. На їхню думку НАТО повинен укорінити культуру сприяння кар'єрному зростанню жінок в усіх структурних підрозділах Організації та просувати стандартні правила поведінки для військовослужбовців з метою запобігання і реагування на випадки насильства на гендерній основі [7].

Отже, зважаючи на те, що військові операції в сучасному світі вимагають різноманітних кваліфікацій і ресурсів для забезпечення досягнення і збереження миру і безпеки, додаткові навички як чоловічого, так і жіночого персоналу мають важливе значення для ефективності операцій НАТО. Альянс демонструє свою відданість гендерній рівності через впровадження Резолюцій Ради Безпеки ООН (РБ ООН) щодо жінок, миру та безпеки. Офіс Міжнародного військового штабу радника з гендерних питань та Комітет НАТО з питань гендерної перспективи працюють над інтеграцією гендерної перспективи в усі аспекти операцій НАТО. Ефективність реалізації гендерної політики НАТО можна простежити у щорічному звіті Генерального Секретаря, де вказані наступні цифри: жінки складають лише 26% лише із 5700 цивільних працівників, зайнятих у структурах НАТО. Командування ОЗС НАТО, штаб-квартира НАТО та Агентство НАТО з підтримки та закупівель мають відносно більшу частку жінок-цивільних працівників (38%, 39% та 29% відповідно) порівняно з іншими структурами НАТО. Загалом, у Міжнародному Секретаріаті жінки обіймають 21% вищих керівних посад. У складі

Північноатлантичної ради дев'ять Постійних представників НАТО – жінки, тоді як вісім жінок обіймають посади міністрів оборони у державах-членах Альянсу. У Звіті також відображені інші тенденції: 77% держав-членів НАТО мають у збройних силах органи, що опікуються гендерними питаннями; 59,3% держав-членів НАТО запроваджують структури або політику, які гарантують більш сприятливе співвідношення між професійним і приватним життям [3].

Будівництво миру - це не лише справа політиків, військових та дипломатів, а й безпосередня участь суспільства, яка дає йому розуміння важливості досягнених результатів. Необхідність збільшення ролі та участі жінок в переговорних процесах із встановленні, збереженні та укріпленні миру є важливою серед умов сталого соціально-економічного розвитку, позитивних змін у суспільстві, реалізації прав людини та самореалізації особистості.

Список використаних джерел:

1. Звіт UNFPA. СУЧАСНЕ РОЗУМІННЯ МАСКУЛІННОСТІ: СТАВЛЕННЯ ЧОЛОВІКІВ ДО ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ І НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК. - Київ, 2018. 148 с. 32 с.
2. Ковальчук Л.Г., Козуб Л.І., Левченко К.Б. Жінки.Мир.Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки. – Київ, 2017. 264 с., 18 с.
3. Соціологічне дослідження «Невидимий батальйон»: участь жінок у військових діях в АТО». Інтеграція жінок у збройні сили: міжнародний досвід, - Київ, 2017. 89 с., 22 с.
4. Щорічний звіт Генерального секретаря НАТО. Забезпечення рівності – Київ, 2017. 116 с., 84 с.
5. https://www.nato.int/cps/ru/natohq/news_142106.htm International Women's Day at NATO: #BeBoldForChange
6. www.nato.int. NATO Public Diplomacy Division – Belgium, 2018.
7. [https://m.znaj.ua/world/199617-andzhelina-dzholi-i-seksualniy-viking-vryatuvали-nato-teper-voni-lyudi-roku](https://m.znaj.ua/world/199617-andzhelina-dzholi-i-viking-vryatuvали-nato-teper-voni-lyudi-roku) Анджеліна Джолі і вікінг врятували НАТО: тепер вони люди року

*Волторніст О.С.*²⁹

Роль дипломатичних ресурсів ЄС на міжнародній арені

Після укладення 13 грудня 2007 року Лісабонської угоди, організація зовнішньої політики Європейського Союзу (далі – ЄС) понесла відчутні зміни, а саме для збільшення тісноти співпраці між інституціями та формування більше послідовної та ефективної зовнішньої політики було докорінно змінено алгоритм зовнішніх дій ЄС. Одним з найважливіших підсумків реформи правових основ зовнішньої політики ЄС, проведеної відповідно до Лісабонського договору, стало створення в ЄС самостійної дипломатичної служби, яка доповнює собою дипломатичні служби його держав-членів (національні дипломатичні служби).

Актуальність доктринального дослідження компетенції дипломатичної служби ЄС та принципів, на яких базується її діяльність є дуже важливою нині для повного розуміння даної структури; можливості притягнення її представників до відповідальності за порушення їх функцій; меж, яких вона має притримуватися при дипломатичній діяльності; нормативно-правових актів, які описують та затверджують організаційну та функціональну складову даного органу.

Дипломатична служба ЄС зосереджена в спеціалізованому органі (дипломатичному відомстві), що відіграє для Союзу роль міністерства закордонних справ. Його офіційна назва - Європейська служба зовнішньополітичної діяльності (ЄСЗД). Зокрема у ст. 27 (3) Договору про Європейський Союз (далі – ДЄС) зазначається, що «Європейська служба зовнішньої дії допомагає Високому представникові здійснювати його повноваження. Ця служба співпрацює з дипломатичними службами держав-членів. До її складу входять службовці відповідних департаментів

²⁹ студент II курсу спеціальності «Міжнародне право»

Генерального секретаріату Ради та Комісії, а також персонал, делегований з національних дипломатичних служб держав-членів. Структуру та функціонування Європейської служби зовнішньої дії належить визначити рішенням Ради. Рада діє на пропозицію Високого представника після консультацій з Європейським Парламентом та після отримання згоди Комісії» [1]. На цю службу опирається Верховний представник Союзу із закордонних справ і політики безпеки при здійсненні своїх повноважень. Внутрішня організація і порядок функціонування визначається спеціальним правовим актом ЄС, виданий Радою ЄС за пропозицією Верховного представника, - Рішення 2010/427 / ЄС Ради від 26 липня 2010 р. встановлює організацію і функціонування Європейської служби зовнішньополітичної діяльності [2]. Відповідно до ЕСВД є орган ЄС, що діє під керівництвом Верховного представника Союзу у закордонних справах і політиці безпеки. Поточне управління Службою здійснює Виконавчий генеральний секретар, який підпорядковується Верховному представнику і який призначається і звільняється їм від посади (ст. 4 Рішення 2010/427 / ЄС).

А ст. 221 Договору про Функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС) вказує на те, що «1. У третіх країнах та в міжнародних організаціях Союз представляють делегації Союзу. 2. Делегації Союзу діють під керівництвом Високого представника Союзу з питань зовнішньої та безпекової політики. Їм належить діяти у близькій співпраці з дипломатичними та консульськими місіями держав-членів» [3].

Дипломатичні установи за кордоном є однією з основних складових органів зовнішніх справ у будь-якій державі, але система зовнішніх зносин ЄС не підходить під опис традиційної ролі інституту дипломатичного представництва та вимагає суттєвої адаптації під себе, тому що ЄС сама по собі являє унікальну наддержавну інтеграційну одиницю, схожих на яку ще немає в світі. Дипломатична служба ЄС є такою ж унікальною та не має аналогів в світі.

Центральна адміністрація ЄСЗД розташована у м. Брюссель і складається з підрозділів, побудованих за географічним, функціональним та адміністративним принципами. Генеральні директорати, побудовані за географічним принципом, забезпечують відносини ЄС за п'ятьма напрямками: Азія та регіон Тихого океану; Африка, Європа та Центральна Азія; Північна Африка та Середній Схід; Північна та Південна Америка. До складу ЄСЗД також входить генеральний директорат глобальних та багатосторонніх відносин, відповідальний за багатосторонні відносини та глобальне урядування, додержання прав людини та демократію, попередження конфліктів та безпекову політику, нерозповсюдження зброї та роззброєння; генеральний директорат, що відповідає за адміністративні, кадрові, бюджетні, інформаційно-технологічні, комунікаційні питання; генеральний директорат з питань планування, управління кризовими ситуаціями, цивільного планування та проведення операцій і включає Військовий штаб та Ситуаційний центр ЄС. Крім того, у складі ЄСЗД є департаменти стратегічного планування, юридичного забезпечення, міжінституційного співробітництва, внутрішнього аудиту, захисту баз даних, інформації та доступу ЗМІ.

Зважаючи на центральну роль ЄСЗД у процесі координації зовнішньополітичної діяльності ЄС, вона може становити інституційну основу для середньострокового та довготривалого планування зовнішньої політики [4]. В загальному політична спрямованість ЄС має міжнародний вимір та є складовою його міжнародної присутності, а відтак опиняється в сфері компетенції ЄСЗД, тому її ключовим завданням є досягнення узгодженості зовнішніх дій ЄС. Правовою підставою для цього є ст. 22 (2) ДЄС, яка вказує, що «Високий представник Союзу з питань зовнішньої та безпекової політики та Комісія можуть подавати Раді спільні пропозиції: Високий представник – у сфері спільної зовнішньої та безпекової політики, Комісія – в інших сферах зовнішніх дій Союзу» [1]. А на основі ст. 9 (2) рішення Ради ЄС «Про організацію та функціонування Європейської служби зовнішньої дії» від 26 липня 2010 р. Високий представник ЄС, який отримує допомогу ЄСЗД, повинен

«забезпечити політичну координацію зовнішніх дій ЄС, їх єдність, послідовність та ефективність» [6]. Відтак, ЄСЗД виступає ключовим координаційним механізмом у процесі ініціювання, імплементації та планування зовнішньополітичних кроків. Усі пропозиції рішень розробляються відповідно до процедури Комісії та подаються Комісії для затвердження [6, ст. 9 (3)].

Отже, ЄС став першим недержавним актором, який утворив свою власну дипломатичну службу, а наявність дипломатичних ресурсів є важливою складовою його міжнародної акторності, що надає можливість бути визнаним і діяти поряд з іншими акторами світової політики.

Список використаних джерел:

1. Consolidated version of the Treaty on European Union // Official Journal of the European Union. – 2010. – Vol. 53 (C 83). – P. 13–47
2. JO L 201 du 3.8.2010. P. 30.
3. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union // Official Journal of the European Union. – 2010. – Vol. 53 (C 83). – P. 47–201.
4. Blockmans S. The European External Action Service: Enhancing Coherence in EU External Action? / Steven Blockmans, Marja-Liisa Laatsit // EU External Relations Law and Policy in the Post-Lisbon Era / Paul James Cardwell (ed.). – The Hague: T.M.C. Asser Press, 2012. – P. 135–161.
5. Council Decision of 26 July 2010 establishing the organisation and functioning of the European External Action Service. (2010/427/EU) // Official Journal of the European Union. – 2010. – № L 201. – P. 30–40

Гавриш К.В. ³⁰

Недосконалість механізмів міграційної політики Європейського Союзу в контексті міграційної кризи в Угорщині

Масовий приплив біженців до Європи, пік якого припав на 2014–2015 рр., політики, експерти, широка громадськість одностайно характеризували як міграційну кризу. Проте ця криза комплексна: по-перше, це криза гуманітарна, бо позначилася загибеллю тисяч людей; по-друге, це криза управління і кордоном, і наданням притулку; по-третє, за висловом колишнього президента Європарламенту Мартіна Шульца, це криза солідарності, оскільки віднайти спільне для ЄС рішення щодо врегулювання проблеми біженців, яке б дало змогу більш рівномірно розподілити навантаження на окремі країни, виявилось вкрай складно.

Європейський суд визнав, що ЄС мав право встановлювати для національних урядів обов'язкові квоти на розселення мігрантів.

Декілька країн, зокрема Словаччина і Угорщина, виступили проти такого рішення і оскаржили його. Проте, «суд відхиляє позови Словаччини та Угорщини щодо тимчасового механізму обов'язкового розселення претендентів на надання притулку», – заявив суд, що базується в Люксембурзі, зазначивши, що скарги відхиляються «повністю». [1]

Програма ЄС передбачає заходи для переселення до 120 тисяч осіб з мусульманських країн. [2]

Уряд Німеччини привітав рішення суду ЄС, заявивши, що очікує від Угорщини і Словаччини негайного виконання рішень Євросоюзу.

На підтримку рішення суду також виступила міжнародна організація Amnesty International, яка зазначила, що Угорщина і Словаччина намагалися перетворити свої країни у «вільні від біженців зони». [3]

³⁰ Студентка, 2 курс, спеціальність «Міжнародні відносини»
Інститут міжнародних відносин
Кузнєцова Катерина Юрївна, асистент

Обидві центральноевропейські країни зобов'язали прийняти не надто велику кількість біженців – всього 2096 осіб. Втім, Угорщина до сьогодні не прийняла жодного біженця з мусульманських країн, хоча і прийняла 300 із Венесуели, у той час як Словаччина прихистила всього 16 мігрантів.

Рішення Ради ЄС щодо розподілу мігрантів у 2015 році, окрім Угорщини та Словаччини, не підтримали Чехія та Румунія.

За такої ситуації подолання міграційної кризи, забезпечення захисту біженців та надання допомоги державам-членам, які найбільше потерпали від припливу мігрантів, перетворилося чи не на ключове для ЄС питання.

Проте, Угорщина використовуватиме всі можливі засоби для того, щоб уникнути прийому біженців, а рішення Суду ЄС вважає незобов'язуючим.

Про це заявив глава МЗС Угорщини Петер Сіярто, коментуючи рішення Суду ЄС відхилити скаргу Будапешта та Братислави, які вимагали визнати недійсним механізм розподілу біженців.

Сіярто назвав рішення безвідповідальним і таким, що ставить під загрозу майбутнє Європи та інтереси Угорщини. "Було прийняте політичне, а не правове рішення", - сказав Сіярто, додавши, що політики порушили європейські закони та цінності.

За його словами, після винесення вердикту Угорщина зробить усе можливе, щоб захистити країну та її безпеку. Міністр стверджує, що рішення суду не зобов'язує країну приймати нелегальних мігрантів.

"Реальна боротьба лише починається, ми будемо використовувати усі законні способи, щоб не дозволити біженцям прибути до Угорщини", - сказав Сіярто. [4]

Угорщина має намір спорудити другу стіну на кордоні з Сербією та Хорватією задля посилення стіни, збудованої у 2015 році. Нова триметрова стіна буде оснащена відеокамерами і сенсорами тепла і руху. Ця перепона

повинна буде зупинити можливу нову хвилю біженців. "Хоча угода між ЄС і Туреччиною виконується і "балканський маршрут" закрито, ми очікуємо появи міграційного тиску будь-якої миті на наших південних кордонах", - заявив міністр закордонних справ Угорщини Петер Сіярто. На даний момент уже завершено 10-кілометровий, тестовий фрагмент нової стіни. [5]

Прямо зараз, на 25 березня 2019, у Будапешті триває Самміт з міграційних питань. Спираючись на зауваження інших видатних політичних діячів на саміті з міграції у Будапешті цього тижня, у тому числі колишнього президента Франції Ніколя Саркозі, прем'єр-міністр Віктор Орбан прийшов до висновку, що повноваження щодо міграції та охорони кордонів повинні бути повернуті країнам-членам ЄС і делеговані незалежній раді міністрів внутрішніх справ ЄС.

Позиція прем'єр-міністра Угорщини залишається незмінною і він зазначає, що світ повинен визнати, що лідери ЄС та структури ЄС виявилися не в змозі вирішити питання міграції та охорони кордону і європейськими цінностями нехтують. [6]

Отже, проблема міграційної кризи залишається наразі невирішеною і позиція Угорщини у цьому питанні залишається жорсткою.

Список використаної літератури:

1. Migration and Asylum: Commission takes further steps in infringement procedures against Hungary [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4522_en.htm.
2. European Agenda on Migration [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration_en.
3. Hungary: Appalling treatment of asylum-seekers a deliberate populist ploy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/09/hungary-appalling-treatment-of-asylum-seekers-a-deliberate-populist-ploy/>.

4. Ellenállunk, nem jönnek menekültek, új eljárás indulhat – kvótaítélet után mondatról mondatra [Електронний ресурс] – Режим доступа до ресурсу: https://hvg.hu/itthon/20170906_Kormanyrol_EUrol_Sorosrol_menekultekr_ol_kvotaitelet_utan_mondatrol_mondata.
5. Угорщина збудує другу стіну на кордоні з Сербією [Електронний ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <https://www.dw.com/uk/%D1%83%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%83%D1%94-%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D1%83-%D1%81%D1%82%D1%96%D0%BD%D1%83-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D1%96-%D0%B7-%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B1%D1%96%D1%94%D1%8E/a-37740003>.
6. PM Orbán: Take migration and border protection away from the Commission, give them back to the national governments [Електронний ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://abouthungary.hu/blog/pm-orban-take-migration-and-border-protection-away-from-the-commission-give-them-back-to-the-national-governments/>.

РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

*Кулібаба Д.О.*³¹

Проект «Один пояс, один шлях» та місце України в ньому

XXI століття стало епохою змін глобального світопорядку, переміщення важелів впливу із Заходу на Схід, в Азійсько-Тихоокеанський регіон, який на сьогодні перетворився на один із ключових центрів формування нової світової геополітичної та гео економічної системи. Безумовним лідером регіону АТР та претендентом на глобальне домінування стає Китай, який у результаті успішного здійснення Політики реформ і відкритості став другою економікою світу, найбільшим у світі експортером, третім найбільшим інвестором у світі після США та Гонконгу, найбільшим торговельним партнером більш ніж 130 країн світу [1]. Прагнення Китаю відігравати роль центру сили та прийняття рішень, повернути втрачений у XIX столітті статус світового лідера, накопичення країною потужних фінансових ресурсів та політичної ваги у світі стали передумовами проголошення проекту «Один пояс, один шлях».

У 2013 році під час державного візиту до Казахстану голова КНР Сі Цзіньпін з метою посилення торгово-економічної співпраці Китаю з країнами Центральної Азії та з іншими регіонами Євразії висунув ідею «Економічного поясу Шовкового шляху», а згодом закликав до створення «Морського шовкового шляху XXI століття». З часом нова концепція зовнішньої політики й економічної стратегії КНР дістала назву «Державна ініціатива Китаю вищого рівня співпраці Один пояс, один шлях» [2]. Ключовими галузями інвестицій Китаю в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях» (ОПОШ) є енергетика, транспортна інфраструктура, логістика, нерухомість. Для підтримки проекту Китай створив дві потужні інвестиційні інституції: Фонд Шовкового шляху та Азійський банк інфраструктурних інвестицій (АБІІ), залучення яких дає можливість обходити існуючі механізми управління глобальною економікою та валютних розрахунків, успішно проводити процес інтернаціоналізації юаня та фінансової інтеграції. Вже сьогодні ініціатива охоплює близько 66% населення

³¹ Студентка 3 курсу спеціальності «Країнознавство»

світу в більш ніж 70 країнах, які складають понад 30% світового ВВП, що дає підстави вважати її наймасштабнішим геоекономічним та геополітичним проектом сучасності [3]. Станом на 2018 рік Китай налагодив морські маршрути з більш ніж 600 великими портами по всьому світу, а кількість вантажних поїздів з Китаю до Європи перевищила 10 000, поєднавши 48 китайських міст з 42 містами у 14 європейських країнах. Відбулися значні позитивні зрушення й у системі фінансового забезпечення проекту. Станом на липень 2018 року кількість країн-членів Азійського банку інфраструктурних інвестицій (АБІ) зросла до 87, 60% з яких є учасницями проекту ОПОШ. АБІ затвердив інвестиції для проектів на суму понад 5,3 млрд. доларів США. Фонд Шовкового шляху, створений Китаєм із загальним обсягом інвестицій 40 млрд. доларів США, у травні 2018 року отримав збільшення капіталу на 100 млрд. юанів. Для подальшого сприяння фінансовому співробітництву банки, що фінансуються Китаєм, прискорили розширення за кордоном [4]. Так, у 2017 році Український банк реконструкції та розвитку був придбаний інвесторами з КНР [5]. А вже у 2018 році Національний банк України погодив умови і порядок діяльності в Україні китайської платіжної системи UnionPay International, що є найбільшою у світі міжнародною платіжною системою за кількістю емітованих платіжних карт [6]

Європа є невід'ємною складовою проекту «Один пояс, один шлях», становить особливий інтерес для КНР з огляду на значний інноваційний потенціал та місткий спільний ринок, а також географічно є кінцевим пунктом китайського Нового Шовкового шляху. Зростає інтерес КНР і до держав ЦСЄ, Балтії і Балкан, які були об'єднані в унікальний формат співробітництва з Китаєм «16+1». Відносини Китаю й України протягом останніх років традиційно рухаються по висхідній траєкторії. Відразу після створення проекту ОПОШ Україна визнавалася однією з понад 60 країн світу, які Китай розглядав як потенційних учасників ініціативи. Починаючи з 2016 року в Києві щорічно проводиться український форум Шовкового шляху «Ukraine Silk Road Forum», що став майданчиком для обговорення перспектив взаємодії в рамках реалізації розбудови Нового Шовкового шляху.

Восени 2018 року Україна вперше представила національний стенд на Китайській міжнародній імпортній виставці China International Import Expo у Шанхаї, показавши себе як інноваційна та перспективна держава. У грудні 2017 році між урядами України та Китаю було підписано План дій Україна - КНР з реалізації ініціативи спільної побудови «Економічного поясу Великого шовкового шляху» та «Морського шовкового шляху XXI ст.», згідно з яким передбачалося залучення китайських інвестицій до України у обсязі 7 млрд дол. США. У Плані дій визначена перспективність розвитку таких галузей, як авіабудування, спільне дослідження космосу та енергетика. Проте у Плані дій не зазначено, що Україна стане повноправним членом ініціативи ОПОШ, що свідчить про його декларативність [7]. Крім того, існує відмінність в законодавстві України та КНР щодо надання державних гарантій та оголошення тендерів, внаслідок чого більшість із запланованих інвестиційних проектів залишаються нереалізованими [8].

Отже, ініціатива «Один пояс, один шлях» спрямована на утвердження Китаю як глобального центру економічної та геополітичної системи. Для України ОПОШ є одним з найпривабливіших проектів, адже не суперечить прагненням України до інтеграції в ЄС, може стати механізмом стримування та врівноваження американського та російського впливів, стимулом для економічного розвитку, потужним джерелом інвестицій за умови узгодження механізму надання державних гарантій, а також посилення діалогу між країнами на найвищому рівні. Наразі для України важливо розглянути можливість членства в АБІ, який є основною інвестиційною інституцією в рамках ОПОШ, а також виробити позицію щодо створення ЗВТ та двостороннього безвізового режиму між Україною та Китаєм, ініціювати конкретні кроки із поглиблення двосторонньої співпраці.

Список використаних джерел та літератури:

1. Кіктенко В. О. «ОДИН ПОЯС, ОДИН ШЛЯХ» – ГЛОБАЛЬНИЙ ГЕОЕКОНОМІЧНИЙ ПРОЕКТ КИТАЮ [Електронний ресурс] / В. О. Кіктенко // україна–китай n2(8) 2017 – Режим доступу до ресурсу:

<http://sinologist.com.ua/odin-poyas-odin-shlyah-globalnij-geoekonomichnij-proekt-kitayu/>.

2. Кіктенко В. О. Семантика і прагматика концепту Семантика і прагматика концепту ІНІЦІАТИВА “ОДИН ПОЯС, ОДИН ШЛЯХ” [Електронний ресурс] / В. О. Кіктенко – Режим доступу до ресурсу: <http://chinese-studies.com.ua/sites/default/files/Archive/2018/1/7.pdf>.
3. The World Bank. Belt and Road Initiative [Електронний ресурс] / The World Bank – Режим доступу до ресурсу: <https://www.worldbank.org/en/topic/regional-integration/brief/belt-and-road-initiative>.
4. B&R interconnection witnesses great breakthroughs in 5-year development [Електронний ресурс] // Xinhua Silk Road Information Service – Режим доступу до ресурсу: <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/69500.htm>.
5. Національний банк погодив набуття істотної участі в двох банках [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=58426694&cat_id=55838.
6. UNIONPAY INTERNATIONAL ВИХОДИТЬ НА УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tianxia.link/uk/article/7318-unionpay-international-vikhodit-na-ukrayins-kii-rinok>.
7. Герасимчук С. Україна – Китай після 2014: нова сторінка у відносинах [Електронний ресурс] / С. Герасимчук, Ю. Пойта – Режим доступу до ресурсу: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2018/09/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%96%CC%88%D0%BD%D0%B0-%D0%9A%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%B8%CC%86-%D0%BF%D1%96%D1%81%D0%BB%D1%8F-2014-1.pdf>.
8. "Один пояс - один шлях" - де китайські інвестиції? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

*Гоч Д.П.*³²

Поляризація країн АТР в контексті американсько-китайського торговельного протистояння

Торгівельне протистояння між США та Китаєм стало не лише двосторонньою проблемою співіснування двох наддержав, а й регіональним та глобальним викликом для їхніх торговельних та політичних партнерів. Накладені мита на певні статті експорту збоку Сполучених Штатів створюють величезні можливості до економічного процвітання та зростання країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону та здобуття своєї «незалежності» від впливу як КНР так і США.

Зокрема, з відмовою США ратифікувати Транстихоокеанське партнерство [1], Америка відкрила нові можливості для просування власних інтересів у регіоні для Китаю. Самі ж країни регіону (Австралія, Бруней, Канада, Чилі, Японія, Малайзія, Мексика, Нова Зеландія, Перу, Сінгапур та В'єтнам) створили нову версію договору про зону вільної торгівлі, що вже носила назву «Угода про всеосяжне та поглиблене Транстихоокеанське партнерство» та не мала багатьох суперечливих пунктів, що активно лобіювалися представниками США [2].

Загалом, зараз говорити про повторне приєднання Америки до угоди важко, бо ж вимоги, які ставить теперішній уряд, підкріплений скептицизмом збоку Д. Трампа та наростаючою торговою війною з Китаєм, скоріше за все будуть проігноровані, особливо в сферах особливої важливості для першої економіки світу. Таким чином, в цьому випадку виграють Японія та Австралія, які як найпросунутіші гравці на світовій економічній арені стають лідерами договору та фактично займають місце США [3]. В той же час, ця угода не враховує інтереси й Китаю, що дає змогу стверджувати про бажання відокремлення економік, залучених до партнерства від залежності від двох найбільших торговельних партнерів.

³² Студентка 2 курсу спеціальності «Країнознавство»

Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка, Інститут міжнародних відносин

Науковий керівник: Дорошко М.С., д.і.н., професор, завідувач кафедри Міжнародного регіоналістики ІМВ КНУ

Тим не менше, вже зараз існують країни, що виграють чи втрачають більше ніж, коли країни перебували в статусі-кво. Варто зазначити, що азійським країнам вдасться отримати більше користі від американських, ніж китайських мит, враховуючи схожість виробництв та географічне розташування. Аналогічно, такі країни як Лаос, Індія та Південна Корея вже відчули на собі зниження мит для соєвих бобів (однієї з основних статей експорту США). З іншого боку, їхній ринок не може змагатися з ринком Бразилії чи Аргентини по виробництву цього товару.

Останніми роками, ще навіть до початку торгового протистояння, великі промислові компанії почали диверсифікувати місця виробництва власних товарів на території всієї Азії через невпевненість в сталості цін на землю та вартості робочої сили в Китаї, таким чином створюючи нові робочі місця в країнах АСЕАН. Так, фірми-гіганти не лише стимулюють місцеві економіки, а й збалансовують вплив Китаю та США. Цьому сприяють зростаючий споживчий ринок країн регіону, розвиток інфраструктури урядами держав та високий рівень інтеграції економік, зокрема, в рамках діяльності Транстихоокеанського партнерства.

Як наслідок, можемо передбачити, що такі країни як В'єтнам та Малайзія насправді зможуть отримати вигоду від мит, бо ж їхня відкрита економічна політика, привабливий інвестиційний клімат та вдала інфраструктура в поєднанні зі вже існуючими виробниками, такими як Sony, Samsung, Intel і Dell, створюють умови процвітання для інформаційно-технологічної сфери та зможуть забезпечити їм лише позитивні наслідки від торгового протистояння.

З іншого боку, Японія, Філіппіни, Тайвань та Південна Корея зазнають деяких втрат в короткостроковій перспективі у зв'язку з важливістю китайського ринку як найбільшого імпортера електронних засобів. Це також ускладнюватиме пошуки нових ринків збуту для цих чотирьох країн.

В сфері автомобілебудування найбільше виграють Малайзія та Тайланд, на територіях яких вже розташовані концерни таких великих фірм як BMW чи Ford. В той же час, непривабливий інвестиційний клімат Філіппін, Індії та Індонезії не дозволять країнам отримати значний виграш від протистояння в

даний період, а Японія та Південна Корея не зможуть отримати стовідсоткової вигоди від мит, враховуючи досить високі ціни на власні запчастини та будучи менш вигідним заміником китайським товарам навіть з додатковою націнкою [4].

Для азіатських виробників в автомобільному секторі в цілому існують й більші побоювання, ніж американсько-китайська торгівельна війна, включаючи існуючі тарифи на сталь і алюміній, введені США на початку 2018 року. Зокрема Звіт №232 Американської торгівельної палати, яка загрожує встановити нові мита на всі транспортні засоби та автозапчастини, що експортуються до США, не лише на китайські, що створюватиме значні ризики для виробників у Японії та Південній Кореї [5]. Тобто не врахування інтересів стратегічних партнерів США, за уряду Дональда Трампа стало досить звичним явищем, що, тим не менше, може призвести до фатальних наслідків, а саме втрати їх підтримки.

Серед експортерів менш високотехнологічної продукції, наприклад текстилю, вигоду отримують Бангладеш, В'єтнам та Індія, хоча й існує загроза розгляду первинної сировини, що імпортована з Китаю і використовується для виробництва продукції цих країн, як такої, що підлягає накладанню мит при ввезенні в США. Аналогічно, на їх територіях вже розміщені великі фабрики американських фірм.

Хоча В'єтнам і Бангладеш вже давно є важливими центрами виробництва текстилю та одягу, в довгостроковій перспективі ніхто не зможе виробляти в масштабі, який міг би конкурувати з Китаєм. В Азії Індія є єдиною країною, яка потенційно може досягти такого рівня виробництва. Хоча такі країни, як Бангладеш, мають переваги в порівнянні з Індією за рахунок відносно низьких заробітних плат, промисловий сектор Індії займає перше місце, коли йдеться про інтеграцію виробничих процесів, пов'язаних з виробництвом одягу, від ткацтва і прядіння до кінцевого продукту. Це робить країну привабливою альтернативою для інвестицій у виробництво одягу. Крім того, Індія є основним виробником бавовни, що означає, що вона не залежить від імпорту сировини, як наприклад Бангладеш. Однак застаріле трудове законодавство

Індії буде серйозною перешкодою для досягнення його лідерства в експортному виробництві.

Такі країни як М'янма, Камбоджа та Індонезія, з іншої сторони, не зможуть отримати вигоди від протистояння, у зв'язку з власними проблемами модернізації виробництв [4].

Таким чином бачимо, що найбільші партнери США: Японія, Південна Корея не зможуть отримати фактично нічого, в той час як країни, що вчасно почали розвивати власну промисловість та інфраструктуру вже зараз користуються розгортанням протистояння. Політика перенесення власних виробництв та диверсифікації партнерів є досить вдалою для компаній, в той же час приносячи користь й новим державам-виробникам, чим і вдало користується Китай. Мита, накладені збоку США, навпаки все більше ізолюють цю державу, запобігаючи її лідерству в АТР та нівелюючи попередні успіхи адміністрації Обама в регіоні. Таким чином, новий протекціонізм Дональда Трампа не лише зменшує шанси США на встановлення дружніх зв'язків з країнами регіону, а й руйнує вже існуючі контакти.

Список джерел:

1. TPP: What is it and why does it matter? [Електронний ресурс] // THE BBC. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/news/business-32498715>.
2. Goodman M. From TPP to CPTPP [Електронний ресурс] / Matthew P. Goodman // The Centre for Strategic and International Studies. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.csis.org/analysis/tpp-cptpp>.
3. Pramuk J. Trump: I would reconsider a massive Pacific trade deal if it were 'substantially better' [Електронний ресурс] / Jacob Pramuk // The CNBC. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cnbc.com/2018/01/25/trump-says-he-would-reconsider-trans-pacific-partnership-trade-deal.html>.
4. Creative disruption: Asia's winners in the US-China trade war [Електронний ресурс] // The Economist Intelligence Unit. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/US_China_trade_war.pdf

5. Section 232 Investigations: Overview and Issues for Congress [Электронный ресурс] // Congressional. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://fas.org/sgp/crs/misc/R45249.pdf>.

*Кикина А.Б.*³³

Геоекономічна стратегія КНР у Латинській Америці

Під впливом глобалізації, регіональних інтеграційних процесів та науково-технічного прогресу увага міжнародної спільноти все більше спрямовується на Схід, адже сьогодні Азія вже перетворилася на найбільш динамічний регіон світу, що сприяє поширенню думки про початок «епохи Азії». Це безпосередньо пов'язано з посиленням ролі Китаю, який на початку XXI століття перетворився на потужного світового гравця. Стрімкий розвиток економіки КНР, а також нестача національних природних ресурсів змусили китайське керівництво активізувати пошуки нових джерел імпорту ресурсів і експорт промислових товарів за межі Азії, Західної Європи та Північної Америки. Особливу увагу у цьому контексті привернув перспективний і ще недостатньо освоєний Піднебесною імперією регіон Латинської Америки і Карибського басейну (ЛАКБ).

Перші зв'язки між Китаєм і країнами ЛАКБ датуються першою половиною XIX ст., коли близько 500 тис. китайських трудових іммігрантів прибули до Бразилії, Панами, Перу, Чилі та Куби та успішно інтегрувалися в нове середовище. Надалі з моменту утворення КНР у 1949 р. і до початку періоду економічних реформ 1978 р. співпраця Пекіну з латиноамериканськими державами розвивалася дуже повільно, оскільки останні перебували під впливом антикомуністичного курсу США і розглядали тайванський режим у якості єдиного законного представника Китаю на міжнародній арені. Після початку проведення Ден Сяопіном радикальних реформ у країні та офіційного визнання КНР Вашингтоном розпочався поступовий розвиток економічних зв'язків. Початком сучасного етапу розвитку китайсько-латиноамериканських відносин можна вважати квітень 2001 р., коли голова КНР Цзян Цземінь здійснив Латиноамериканське турне, відвідавши відразу 6 держав регіону – Чилі, Аргентину, Уругвай, Кубу, Бразилію і Венесуелу. У ході цього турне було зроблено багато важливих заяв, які заклали основи економічного та інвестиційного, а пізніше і військового співробітництва між Китаєм і

³³ студентка 3 курсу спеціальності «Країнознавство»

Латинською Америкою (ЛА). Курс на розширення співпраці з країнами регіону був продовжений наступними лідерами КНР.

В цілому, сьогодні привабливість Латинської Америки для Китаю полягає в: 1) країни континенту володіють величезними запасами природних ресурсів. Так, Мексика і Венесуела є одними з найбільших країн-виробників нафти у світі, Болівія має значний газовий потенціал, Бразилія займає шосте місце у світі за запасами залізної руди, Чилі і Перу – друге і четверте місця за величиною світових запасів міді, Куба багата нікелем і кобальтом, Аргентина є «продуктовою коморою Південної Америки», будучи найбільшим виробником сої та яловичини, що важливо для більш ніж мільярдного споживчого ринку Китаю; 2) країни Латинської Америки і Карибського басейну є величезним потенційним ринком збуту, оскільки загальна чисельність населення сьогодні складає близько 658 млн чол., сумарний ВВП за паритетом купівельної спроможності (ПКС) всіх латиноамериканських країн становить 10,5 трлн дол, ВВП на душу населення за ПКС – близько 14,4 тис. дол. [1]; 3) регіон ЛАКБ займає вигідне стратегічне положення, адже омивається Тихим та Атлантичним океанами, володіє надзвичайно важливим для «китайського дракона» транспортним коридором – Панамським каналом, і є географічно близьким до США – головного конкурента і найбільшого торгового партнера Пекіна; 4) латиноамериканські держави відчувають великі фінансові потреби і прагнуть знайти альтернативу традиційній залежності від американського капіталу, а Китай, у свою чергу, маючи величезні валютні резерви (близько 3 трлн дол.), зацікавлений у підтримці китайських підприємств у регіоні; 5) зближення КНР з країнами ЛА пов'язано з просуванням стратегії «одного Китаю», оскільки більшість країн (9 країн станом на 2019 р.), що мають тісні зв'язки з Тайбеєм, розташовані саме в цьому регіоні.

На сучасному етапі країни ЛА і Китай будують свої відносини у форматі «Південь-Південь». Суть цієї концепції полягає в тому, що Китай як країна, що розвивається, має активно розвивати співпрацю з іншими країнами, що розвиваються з метою прискорити власний економічний розвиток і збільшити свою роль на міжнародній арені [2]. Найбільш розвиненою сферою співпраці

між Китаєм і країнами ЛА є торгівля. У період 2000-2013 рр. обсяг торгівлі зріс у 22 рази, тобто з 12 до 275 млрд дол. Країна входить до трійки провідних торгових партнерів 9 латиноамериканських держав: Бразилія, Аргентина, Перу, Венесуела, Чилі, Уругвай, Еквадор, Куба і Мексика. КНР має угоди про вільну торгівлю з Чилі (2006 р.), Перу (2010 р.), Коста-Рікою (2011 р.). Загалом 72% латиноамериканського експорту в Піднебесну – це сировина, а 91% імпорту з неї – готові вироби [3].

Пекін є важливим інвестором для ЛА: загальний обсяг прямих інвестицій Китаю в країни ЛАКБ перевищує 200 млрд дол., тут знаходиться більше 2000 китайських підприємств, які створили понад 1,8 млн робочих місць. Основними реципієнтами китайських інвестицій є Бразилія, Мексика, Аргентина, Чилі, Еквадор та Панама. Кошти вкладаються в розвиток видобувної галузі, у транспорт, інформаційно-комунікаційні технології, хімічну промисловість та сферу послуг. Крім того, КНР є найбільшим кредитором регіону: тільки з 2007 по 2016 рр. провідними китайськими державними банками було виділено кредитів на суму 125 млрд дол. – більше, ніж усі міжнародні фінансові інституції разом узяті. При цьому майже три чверті коштів було спрямовано у Венесуелу, Бразилію, Аргентину та Еквадор [4].

Позитивний імідж КНР у регіоні також забезпечується проведенням щорічних бізнес-самітів Китай-СЕЛАК, головна ціль яких полягає у зміцненні та розширенні комерційних зв'язків між Китаєм і країнами ЛАКБ. У рамках цих зустрічей діє Фонд співробітництва Китай-СЕЛАК, який створений за ініціативою китайського уряду і фінансує такі сфери, як енергетика, інфраструктура, сільське господарство, промислове виробництво, високі та інформаційні технології. Перший Форум Китай-СЕЛАК на рівні міністрів відбувся у 2015 р., за підсумками якого було прийнято План співробітництва між Китаєм і країнами Латинської Америки та Карибського басейну 2015-2019 рр. Одне з головних положень цього плану – до 2025 р. збільшити товарообіг з латиноамериканськими державами до 500 млрд дол. та інвестувати додатково 250 млрд дол. [6]. Крім того, План співробітництва між Китаєм і країнами Латинської Америки та Карибського басейну 2015-2019 рр. включає у себе

розвиток таких життєво важливих сфер, як політика, безпека, енергетика, освіта, наука і техніка, сільське господарство, інфраструктура, охорона здоров'я, туризм тощо.

Латинській Америці відводиться одна з ключових ролей у китайській стратегії «Один пояс, один шлях», відповідно до якої планується реалізувати низку стратегічно важливих проєктів: до 2020 р. планується побудувати трансконтинентальну залізницю між атлантичним узбережжям Бразилії і тихоокеанським узбережжям Перу, модернізувати наймасштабнішу мережу вантажних залізничних перевезень в Аргентині, побудувати порти, термінали та греблі в Панамі та Аргентині, реконструювати основний повітряний термінал в Ріо-де-Жанейро – міжнародний аеропорт Галеан і багато інших. Мета реалізації масштабних інфраструктурних проєктів – з'єднати родовища корисних копалин і сільськогосподарські землі з морськими портами за допомогою сучасних автострад і залізниць для досягнення взаємовигідного всеосяжного співробітництва.

Висновок: за останні два десятиліття китайсько-латиноамериканські зв'язки вийшли на якісно новий рівень. З одного боку, таких здобутків вдалося досягти завдяки стрімкому розвитку китайської економіки і цілеспрямованому курсу Пекіна на розширення і поглиблення торгово-економічних і політичних відносин з державами ЛАКБ. З іншого боку, багато країн ЛА сприйняли налагодження відносин з КНР як можливість для власного економічного зростання, величезний ринок для традиційних товарів експорту і джерело інвестиційних ресурсів. Збіг стратегічних інтересів Китаю та країн Латинської Америки викликав безпрецедентне за темпами і масштабами зростання взаємних економічних вигод.

Список використаної літератури:

1. Latin America and the Caribbean Population [Електронний ресурс] // Worldometers. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.worldometers.info/world-population/latin-america-and-the-caribbean-population/>.

2. 邹谨. 邓小平南南合作思想研究 //江西广播电视大学学报. – 2006. – №. 2. – С. 11-13.
3. Борзова А. Ю. Китай — CELAC: новые тенденции в экономическом сотрудничестве / А. Ю. Борзова, Ю. А. Торкунова, Ю. И. Агаев. // Латинская Америка. – 2018. – №7. – С. 32–46.
4. Myers M., Wise. C. The Political Economy of China-Latin America Relations in the New Millennium: Brave New World / М. Myers, С. Wise. – New York: Routledge, 2016. – 302 с.
5. China Global Investment Tracker [Электронный ресурс] // American Enterprise Institute and the Heritage Foundation. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>.
6. NU. CEPAL. Latin America and the Caribbean and China: towards a new era in economic cooperation / NU. CEPAL.. – Santiago, Chile: United Nations, ECLAC, 2015. – 80 с.

*Запорізька І.С.*³⁴

Участь України у врегулюванні малійського конфлікту

Малі – держава в Західній Африці, більшість території якої знаходиться в регіоні Сахелю. Країна здобула незалежність від Франції в 1960 р. та успішно розбудовувала демократію після повалення диктаторського режиму Муси Траоре в 1991 р. Північне Малі, а також частина прикордонної території сусідніх держав відомі як регіон Азаваду, що вважається етнічними землями туарегів. У часи деколонізації останні заявляли про бажання побудови власної державності, проте ця ініціатива не отримала схвалення світової спільноти. За часів незалежної історії Малі туареги піднімали чотири повстання – 1963-1964 рр., 1990-1996 рр., 2006-2009 рр. та 2012-2013 рр. Остання хвиля конфлікту є об'єктом даного дослідження.

17 січня 2012 р. туареги, об'єднані в MNLA (Mouvement National de Libération de l'Azawad – Національний рух за звільнення Азаваду), розпочали наступ, «звільнивши» етнічні регіони Кідал, Гао та Тімбукту. Просування було успішним, зважаючи на велику кількість колишніх військових у лавах MNLA, озброєння, захоплене після повалення режиму Муаммара Каддафі в Лівії, та політичну нестабільність і неорганізованість малійської армії, що посилювалися після військового перевороту 21 березня 2012 р. Після цього 6 квітня було проголошено незалежність Азаваду, яка не була визнана жодною країною світу. Уже влітку-восени 2012 р. MNLA втратив свої позиції на користь ісламістських угруповань (насамперед Ansar Dine, MUJAO і AQIM), метою яких було поширення законів шаріату та утворення ісламської держави. З огляду на офіційний запит тимчасового уряду Малі, резолюцію Ради Безпеки ООН 2085 та загрозу миру і безпеці через поширення ісламського фундаменталізму і тероризму в регіоні 11 січня 2013 р. Франція здійснила збройну інтервенцію в країну; пізніше в регіоні розпочали роботу міжнародні місії. У контексті роботи останніх інтерес становить залучення України та співпраця з міжнародними організаціями для врегулювання конфлікту в Малі.

Матеріально-технічна співпраця з ЄС.

³⁴ студентка 3 курсу спеціальності «Країнознавство»

Залучення українців до міжнародних операції з підтримання миру в Республіці Малі почалося в рамках співпраці з ЄС. 14 січня 2014 р. Президентом України В. Януковичем було підписано Указ №5/2014 «Про участь України у Військовій тренувальній місії Європейського Союзу в Республіці Малі» [1]. Передбачалося, що Україна надасть матеріально-технічні ресурси та послуги для здійснення стратегічних авіаційних перевезень в рамках місії ЄС на безоплатній основі. Такий крок було вжито у відповідь на звернення ЄС до уряду України. Було підготовано перелік ресурсів, які могли б бути передані Місії, а також проведено необхідні консультації з ЄС щодо їхнього транспортування. Проте зважаючи на дестабілізацію ситуації на Сході України та необхідність максимального залучення ресурсів для подолання конфлікту, було прийнято рішення про зупинення участі України в тренувальній місії ЄС, до чого з розумінням поставилася європейська сторона [2].

Допомога в повітряних перевезеннях НАТО в рамках SALIS.

SALIS (the Strategic Airlift International Solution) – це багатонаціональний механізм співпраці, що надає доступ до шести літаків Ан-124-100 на підтримку операцій НАТО та ЄС. У січні 2006 р. 15 країн доручили Агентству НАТО з технічного обслуговування та постачання (тепер – Агентство з підтримки та закупівель НАТО) підписати контракт з компанією Ruslan SALIS GmbH, спільним підприємством російської компанії «Волга-Днепр» та українським конструкторським бюро «Антонов», розташованим у Лейпцигу, Німеччина [3]. 4 січня 2019 р. було оголошено про продовження контракту між НАТО і «Антонов» терміном на 3 роки для надання підтримки з перевезення важких вантажів. Це дозволить Україні надалі надавати два літаки Ан-124-100 на підтримку SALIS до 31 грудня 2021 р.; ще три літаки будуть доступні у випадку виникнення потреби [4]. Літаки такого типу високо цінуються військовими НАТО; вони широко використовувалися для транспортування вантажів під час проведення операції «Сервал» в Малі в 2013 р. французькою стороною. Показовим є те, що новий контракт Україна виконує не просто окремо від Росії, а самостійно, що стало можливим після відмови останньої від продовження співпраці в рамках SALIS зважаючи на запроваджені проти країни санкції [5].

Участь у миротворчих місіях ООН.

Українські миротворці широко залучаються до місій ООН в усьому світі. Так, на сьогодні українці беруть участь у 5 операціях з підтримання миру і безпеки під егідою ООН, включаючи місії в Демократичній Республіці Конго, Судані та Південному Судані [6]. У березні 2018 р. Постійний представник України при ООН Володимир Єльченко висловив пропозицію від імені України про приєднання до Багатопрофільної інтегрованої стабілізаційної місії ООН в Малі, про що він заявив під час відкритих дебатів в Раді Безпеки ООН з питань миротворчих операцій [7]. 9 січня 2019 р. було підписано Указ Президента України №6/2019, у якому постановлялося «направити для участі України в Багатопрофільній інтегрованій місії ООН зі стабілізації у Малі національний персонал ... чисельністю до 20 осіб» [8].

Серед головних мотивів залучення України до врегулювання малійського конфлікту можна назвати наступні. По-перше, Україна як учасник Статуту ООН і низки інших міжнародно-правових документів має брати участь у підтриманні міжнародного миру та безпеки. Виконання цих зобов'язань свідчить про надійність України як партнера та позитивно впливає на імідж нашої держави. По-друге, з огляду на сучасну ситуацію в Україні важливо показати себе не лише отримувачем, але і активним контриб'ютором міжнародної допомоги в галузі безпеки. По-третє, участь українських військових у міжнародних місіях спільно з партнерами з НАТО, ЄС і ООН несе за собою отримання цінного досвіду через багатогодинне виконання реальних завдань, а також практичну роботу із сучасним обладнанням; передусім це стосується військових льотчиків і саперів. Важливо не лише те, що потім цей досвід використовується в рамках операцій на Сході країни, але й те, що через підвищення кваліфікації Збройні Сили України наближаються до стандартів НАТО та пріоритетного отримання Плану дій щодо членства в Альянсі. Нарешті, цінними є надходження до бюджету України, які виплачуються Генеральним Секретаріатом ООН як компенсаційні виплати за участь українських миротворців у місіях Організації [6; 9].

Список використаної літератури:

1. Указ Президента України №5/2014 «Про участь України у Військовій тренувальній місії Європейського Союзу в Республіці Малі» [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2014>.
2. Співробітництво Збройних сил України та ЄС у 2014 році [Електронний ресурс] // Міністерство оборони України. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mil.gov.ua/eurointegration/spivrobotnicztvo-zbrojnih-sil-ukraini-ta-es.html>.
3. Strategic airlift [Електронний ресурс] // North Atlantic Treaty Organization. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50107.htm.
4. Jennings G. NATO extends Antonov's SALIS contract [Електронний ресурс] / Gareth Jennings // Jane's Defence Weekly. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.janes.com/article/85557/nato-extends-antonov-s-salis-contract>.
5. Смогут ли «Авиалинии Антонова» решить проблему авиаперевозок для НАТО? [Електронний ресурс] // Deutsche Welle. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dw.com/ru/%D1%81%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D1%83%D1%82-%D0%BB%D0%B8-%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D0%B8-%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D1%88%D0%B8%D1%82%D1%8C-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D1%83-%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BE%D0%BA-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE/a-43658300>.
6. Єльченко пояснив, чому Україна має взяти участь у миротворчій місії ООН у Малі [Електронний ресурс] // Укрінформ. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2616393-elcenko-poasniv-comu-ukraini-maut-vzati-ucast-u-mirotvorcij-misii-oon-u-mali.html>.

7. Україна запропонувала свою участь у найсмертоноснішій миротворчій місії ООН [Електронний ресурс] // Військовий навігатор України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://milnavigator.com.ua/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D1%8E-%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C-%D1%83-%D0%BD/>.
8. Указ Президента України №6/2019 «Про направлення національного персоналу для участі України в Багатопрофільній інтегрованій місії ООН зі стабілізації у Малі» [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.president.gov.ua/documents/62019-25886?fbclid=IwAR2ZAbPxneskkkgkZkJysXxP75lJPE1n1rBaLD-kgGIVhvT8gqVbYVuvIkIE>.
9. «НАТО не відшкодовує Україні участь у миротворчих операціях», – полковник Валентин Левчик [Електронний ресурс] // Міністерство оборони України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mil.gov.ua/news/2018/08/17/nato-ne-vidshkodovue-ukraini-uchast-u-mirotvorchih-operacziyah-polkovnik-valentin-levchik/>.

Зміст

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА.....	4
<i>Врублевський С.Н.</i>	4
<i>Основні пункти протиріч у двосторонніх відносинах між Італією та Францією.....</i>	<i>4</i>
<i>Алієва Е.Е.</i>	9
UKRAINE-TURKEY MILITARY COOPERATION: PERSPECTIVES AND CHALLENGES.....	9
<i>Панчак О.В. *</i>	14
“ARCTIC POLICY OF CHINA”.....	14
<i>Пархоменко Ю.О.</i>	18
СЕК’ЮРИТИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: ПРИКЛАД УКРАЇНИ.....	18
<i>Борзенко Д.В.</i>	22
STRATEGIC VALUE OF THE MOON ON THE INTERNATIONAL STAGE.....	22
<i>Молнар В.С. *</i>	27
СТАН АМЕРИКАНСЬКО-РОСІЙСЬКИХ ДОГОВОРІВ З РОЗЗБРОЄННЯ ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Д. ТРАМПА.....	27
<i>Бондарчук Ю.</i>	36
ДОКТРИНАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ США, КИТАЮ ТА РОСІЇ В КІБЕРПРОСТОРІ.....	36
<i>Гоник Б.Д. *</i>	40
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ЯК АСИМЕТРИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ.....	40
<i>Стасюкевич І. В. *</i>	44
BREXIT: STRATEGIC CONSEQUENCES FOR EUROPEAN SECURITY.....	44
<i>Диченко Д. О. *</i>	48
МІЖНАРОДНО - ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КАСПІЙСЬКОГО МОРЯ.....	48
<i>Сабурова В.Р. *</i>	52
ЕВОЛЮЦІЯ ПОВСТАНСЬКОГО РУХУ У ФРАНЦІЇ: ВПЛИВ НА СЬОГОДЕННЯ.....	52
<i>Завідовська О. *</i>	56
ЕВОЛЮЦІЯ ГЕГЕМОНІЇ США В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ.....	56
В ХІХ - 1-Й ПОЛ. ХХ СТ.....	56
<i>Супрун Я.В. *</i>	60
МОТИВИ ВИХОДУ США З ДОГОВОРУ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ РСМД З РОСІЄЮ.....	60
<i>Возович А.І. *</i>	66
РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ У ГЛОБАЛЬНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ ТА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.....	66
<i>Гармаш А. А. *</i>	71
РОЛЬ КИТАЮ У КАШМІРСЬКОМУ КОНФЛІКТІ.....	71
<i>Балонін О.О. *</i>	75

СУЧАСНИЙ СТАН РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКИХ ВІДНОСИН: БЕЗПЕКОВИЙ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ВИМІРИ.....	75
<i>Проданюк Т.Б.</i>	79
ДЕМОКРАТІЯ ПО-КАНАДСЬКИ: КОРУПЦІЙНИЙ СКАНДАЛ З УЧАСТЮ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА КРАЇНИ ДЖАСТНА ТРЮДО.....	79
<i>Шемлій С.І.</i>	83
КОНФРОНТАЦІЯ ІНТЕРЕСІВ США ТА РОСІЇ У ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОМУ КОНФЛІКТІ.....	83
<i>Чубата Т.П. *</i>	86
СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ.....	86
<i>Хлиста І.А.</i>	90
ПАКИСТАНСЬКО-КИТАЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В КОНТЕКСТІ КАШМІРСЬКОГО КОНФЛІКТУ.....	90
ДИПЛОМАТІЯ І МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО.....	94
<i>Краєв О.В.</i>	94
Роль міжнародних інституцій у вирішенні проблеми ірландського кордону у 1990-х роках.....	94
<i>Стельмухова Євгенія Євгенівна.</i>	98
Особливості національного стилю ведення переговорів КНР.....	98
<i>Oleksandra Terentyeva.</i>	102
Algorithm of recognition of new independent states in foreign political practise of Ukraine and other countries.....	102
<i>Заваликут Г.Ю.</i>	107
Співробітництво України та Ради ООН з прав людини.....	107
<i>Вартовник І.М.</i>	112
Перспективи і проблеми миротворчої діяльності України в ООН.....	112
<i>Казмазовська О.В.</i>	116
Міграційна політика ЄС.....	116
<i>Семенюк Д. В.</i>	119
Гендерна політика в діяльності міжнародних організацій.....	119
<i>Гринишин Н.О.</i>	123
Гендерні аспекти політики Північноатлантичного альянсу.....	123
<i>Волторніст О.С.</i>	127
Роль дипломатичних ресурсів ЄС на міжнародній арені.....	127
<i>Гавриш К.В.</i>	131
Недосконалість механізмів міграційної політики Європейського Союзу в контексті міграційної кризи в Угорщині.....	131
РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ.....	135
<i>Кулібаба Д.О.</i>	135
Проект «Один пояс, один шлях» та місце України в ньому.....	135
<i>Гоч Д.П.</i>	139

Поляризація країн АТР в контексті американсько-китайського торговельного протистояння	139
<i>Кикина А.Б.</i>	144
Геоелекономічна стратегія КНР у Латинській Америці	144
<i>Запорізька І.С.</i>	149
Участь України у врегулюванні малійського конфлікту	149